

2581
38

Dop. p. s. 471411

SPRAWOZDANIE

D Y R E K C J I

PAŃSTWOWEGO GIMNAZJUM

I LICEUM W KATOWICACH

60

ZA ROK SZKOLNY

1 9 3 7 / 3 8

proszę

Sprawozdanie

Dyrekcji

Państwowego Gimnazjum i Liceum
w Katowicach

za rok szkolny 1937/38

60

2581
38

4114.1937/38

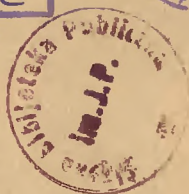
II

X-6923
4114/ (11)

1937/38

15.000,-

Exemplar obowiązkowy

Drukarnia Pawła Mitregi w Cieszynie.

Cieszyn 1.7.1938

Prof. Dłużniewski Franciszek.

Zarys historii Państwowego Gimnazjum w Katowicach.

Dnia 14 września 1937 upłynęło 15 lat od chwili, kiedy bramy państwowego gimnazjum w Katowicach otwarły po raz pierwszy swe podwoje dla młodzieży polskiej. Piętnaście lat, to sub specie aeternitatis niewielki okres czasu. Ale te piętnaście lat tu, na ziemi śląskiej, po długiej niewoli wróconej Macierzy, to ogrom pracy i wysiłku nad odrobieniem wiekowych zaniedbań, to odbudowa wszystkiego tego, co obejmujemy słowem kochającym, to wszystko: nasze. W pracy tej niepoślednią rolę odegrało szkolnictwo, a zatem i nasze gimnazjum. Nie od rzeczy więc będzie gwoli pokrzepienia serc rzucić okiem wstecz i przyjrzeć się historii naszego Zakładu, który najpierw nosił nazwę: Das Städtische Gymnasium zu Kattowitz, później das Königliche Gymnasium zu Kattowitz i obecnie Państwowe Gimnazjum w Katowicach.

* * *

Katowice były z początkiem XIX wieku małą, ubogą polską wioską. Powstała ona w wieku XVI, a w każdym razie z nazwą tą spotykamy się po raz pierwszy w r. 1598, podczas gdy sąsiednie Bogucice¹⁾, Brynów²⁾ (Brwinów) i Załęże³⁾ są osadami dużo starszymi. Katowice były osadą zagrodniczą. Mieszkańcy jej trudnili się uprawą roli i ogrodnictwem. Jeszcze w roku 1783 ludność Katowic liczy zaledwie 490 dusz, w r. 1825 — 675, w roku 1840 — 1326, w r. 1855 — 2945, w r. 1867 — 6823 a w r. 1915 już 46.000 mieszkańców. Na ten niebywale szybki przyrost ludności wpłynął rozwój przemysłu na Śląsku, a w szczególności w okolicy Katowic, gdzie w pierwszych dziesiętkach XIX wieku powstały pierwsze huty i kopalnie, jak

¹⁾ rok 1360. ²⁾ r. 1474. ³⁾ r. 1360.

„Fannyzinkhütte“, „Franzzinkhütte“ w Bogucicach, „Ferdinandgrube“ i „Beategrube“. Co jednak spowodowało tak późny rozwój Katowic? Wiele na to złożyło się okoliczności, a przede wszystkim niedogodne położenie tej właśnie miejscowości. Cały bowiem ten skrawek Śląska pokryty był lasami, a okolica Rawy (Radzianki) pełna była bagien, przy czym najniższy teren był właśnie tu, gdzie leżą Katowice, co jeszcze dziś można stwierdzić, obserwując okolicę ze szczytu „drapacza chmur“ lub wzgórz koło parku Kościuszki. W tym leży głównie powód, że osadnicy unikali tej bądź co bądź niezdrowej okolicy, gdy np. Dąb⁴⁾ (las dębowy) założony został wcześniej, a także Załęże, które Dębowi zawdzięcza swą nazwę (za łęgiem), jak Bogucicom Zawodzie (za wodą).

Katowice powstały jako kolonia Kuźnicy Boguckiej, dla której na mocy patentu uzyskanego przez właściciela dóbr myślowickich, Rudzkiego i mistrza hutniczego Jerzego Kleparskiego mieszkańcy nowej osady musieli dostarczać furmanek. Przełomową zaś datą dla rozwoju Katowic jest rok 1839. W tym to roku Katowice wraz z okolicą nabył Franciszek Winkler, który tu przeniósł zarząd swoich dóbr, hut i kopalni. Dzięki zabiegom nowego właściciela przedłużono w r. 1846 linię kolejową ze Świętochłowic do Katowic i otwarto przystanek kolejowy. Z tą chwilą wzrost Katowic szybko postępuje naprzód. Rozwój przemysłu przyciąga do Katowic ogromne masy ludzi. Skład ludności, dotąd czysto polski, ulega zmianie: powstaje mieszanina różnorodnych żywiołów. Solger tak mówi o tej ludności: „Polska ludność tubylcza (Urbevölkerung) wyróżnia się wśród klas niższych od przybyłych tu robotników wysokim wzrostem i miłym wyrazem twarzy, posiada jednak pewne wady narodowe swoich ziomków. Jej wybitnym rysem charakteru jest upór, rys właściwy większości wieśniaków; często oddają się pijaństwu, nie lubią dużo pracować, przeważnie są szorstcy, przesądni, nieoświeceni, lecz zdolni⁵⁾. Obok nich ludność napływowa, przedstawiająca pstrą mieszaninę typów i charakterów. Tę nową ludność charakteryzuje Solger bardzo ujemnie, jako niespokojną, brudną, zapijającą się, nielitościwą w stosunku do zwierząt i ludzi, w ogóle nie budzącą zaufania. Cechuje ją zato wielki respekt dla wszelkiego rodzaju autorytetu, zwłaszcza wielkie na nią wrażenie wywiera uniform.⁶⁾ Ludność ta jest bardzo pojętna, choć nie lubi

⁴⁾ wzmiankowany już w r. 1299.

⁵⁾ Hoffmann, Geschichte der Stadt Kattowitz, 1895, str. 40.

⁶⁾ Autor, bywając na Śląsku jako chłopiec w latach 1900—1907, zauważył sam, jakie to wrażenie wywierało na ulicy słowo: „Siandara idzie“. Natychmiast wszystko milkło...

wysiłeków i nie rozróżnia słowa „mój“ i „twój“. Jest lekko-myślną, żyje z dnia na dzień, nie troszcząc się o przyszłość. Obok tych dwu warstw ludności żyje pewna ilość Niemców, pracujących tu jako robotnicy techniczni, przemysłowi i urzędnicy.

„Die hervortretende Richtung bei dieser Klasse ist Sucht nach Gelderwerb und das Streben nach materiellem Wohlleben. Ein Bedürfniss nach Genüssen geistiger Art und ein Wohlgefallen an den schöneren Seiten menschlichen Daseins macht sich nicht in einem Grade geltend“⁷⁾...

Nie dziw więc, że tubylcy odnoszą się do tych nowych rzesz, a zwłaszcza do Niemców, nieprzychylnie, a nawet wręcz wrogo. Na posiedzeniach gromady (rady gminnej) każdy wniosek „niemców i żydów“ odrzucali Polacy krótkim „nie chca“. Gdy mniejszość niemiecka występowała np. z wnioskiem wybrukowania dróg, padała ze strony autochtonów odpowiedź: „niech pany obują buty nieprzemakalne (Wasserstiefel), gdy szło o oświetlenie ulic „niech pany wieczorem siedzą w domu lub niech se kupią latarki“. Hoffman stwierdza, że zacięta obrona Polaków przed zalewem niemieczyny głębokie miała podstawy. „Nie byli — mówi — tak tępi dawni mieszkańcy, żeby nie rozumieli, że walka, którą toczą, jest walką o byt, a klęska będzie równoznaczna z utratą starej ojczyzny. Jak czerwonoskórych Ameryki biali osadnicy wypierali krok za krokiem, a tamci każdej piędzi ziemi w krwawych rozpaczliwych bronili walkach, tak górnośląscy czerwonoskórzy stawiali opór naporowi obywatelskich elementów (?) i, poniosłszy klęskę, utracili swoją starą ojczyznę... Szczupłe resztki utrzymały się na ukrainach miasta jako wspomnienie dawnego wieśniaczego ludu.“⁸⁾

Tak sądzi niemiecki kronikarz tej epoki. Ale się mylił: Polacy nie pozostali wspomnieniem, oni przycichli tylko, lecz trwali i czekali stosownej pory, by znów swoim przemówić językiem, by w trzech powstaniach swoje gromkie powiedzieć: „jestem“.

Niemcy, widząc, że z Polakami trudna rada, już w roku 1859 wszczęli starania o nadanie Katowicom praw miejskich. Długotrwałe ich zabiegi uwieńczone zostały pomyślnym skutkiem: dnia 11 września 1866 król Wilhelm I nadał Katowicom prawa miasta, a 28 grudnia tego roku ukonstytuował się zarząd miejski. Nowe miasto bez Bry-

⁷⁾ Hoffmann, opus cit. str. 41.

⁸⁾ Hoffmann op. cit str. 56.

nowa, który usamodzielniono jako gromadę, liczy 4815 mieszkańców, a w r. 1871 jest ich już 7500, przy czym w liczbie tej przeważają — jak wspomniano — elementy napływowe, ludzie zamożni, którym bardzo zależało na odpowiednim kształceniu dzieci.

Tymczasem sprawa szkolnictwa w Katowicach nie przedstawia się świetnie. Do r. 1827 Katowice szkoły nie miały, a dzieci posyłano do szkółki w Bogucicach, gdzie szkoła polska istniała już w wieku XVII. Otworzono więc w r. 1827 katolicką szkołę elementarną, której nauczyciel prócz świadczeń w naturze otrzymywał 50 talarów. W r. 1855 szkołę tę powiększono i przydzielono do niej jako drugą siłę pomocniczą nauczyciela Niemca z uwagi na to, że liczba dzieci niemieckich wynosi już 73. W międzyczasie powstają także inne szkoły wyznaniowe (ewangelicka w r. 1856 i żydowska). W r. 1870 gmina wydaje na szkolnictwo 4275 talarów, a więc wykazuje wysiłek ogromny. Nie dziw także, że 17 sierpnia 1869 na wniosek przewodniczącego Rady miejskiej dr. Holtzego, który był magna pars w rozwoju i ugruntowaniu niemczyzny w Katowicach, władze miejskie powzięły uchwałę założenia dwuklasowej wyższej szkoły (zweiklassige gehobene Simultanschule). Wkrótce jednak rozeszła się wieść, że Górnośląska Górnicza Bracka Kasa Zapomogowa (*Oberschlesische Bergbau Hilfskasse*) znacznymi funduszami dopomogła do otwarcia gimnazjum realnego w Tarnowskich Górach. Dnia 20 września 1869 zarząd miasta powziął uchwałę założenia wyższego zakładu szkolnego, a równocześnie zwrócono się do dyirekcji wspomnianej Kasy z prośbą o pomoc finansową. W styczniu 1870 otrzymano odpowiednie pismo, którym przyznano nowemu zakładowi po 2000 talarów stałego zasiłku na przeciąg 20 lat, oraz 5000 talarów jednorazowo na pokrycie kosztów urządzenia szkoły. Przygotowania do otwarcia gimnazjum doznały opóźnień z powodu wojny prusko-francuskiej, która wybuchła latem 1870 r. Niemniej starania o otwarcie gimnazjum, gdyż takim miał być nowy zakład, trwały dalej, na co władze szkolne w Opolu zgodziły się po zapewnieniu ze strony władz miejskich, że wskutek otwarcia nowego zakładu średniego nie dozna uszczerbku szkolnictwo powszechne. Prócz wyżej wspomnianego datku szły dalsze dary. I tak: Thiele Winkler podarował odpowiedni plac pod budynek gimnazjum (dziśjsze gimnazjum żeńskie), wiele materiału budowlanego i 3000 talarów na budowę i częściowo na urządzenie gabinetu fizycznego pod warunkiem, że gimnazjum zostanie otwarte do dnia 1 VII 1871 r. Z innych datków wpłynęło 6800 talarów. Burmistrz miasta Körner zmodyfikował

poprzednie uchwały w sprawie nowej szkoły o tyle, że podał i żywo popierał projekt założenia pełnego gimnazjum. Starania zostały pomyślnym uwieńczone skutkiem, gdyż minister zezwolił na otwarcie gimnazjum (eines christlichen Simultangymnasiums) z dniem 1 października 1871 r. W miesiącu lipcu skompletowano grono nauczycielskie (4 naucz.), powołując na dyrektora dra E. Müllera. Do nauczania religii katolickiej powołano wikarego Kullę, a protestanckiej miejscowego pastora; później zaangażowano także rabina do nauki religii mojżeszowej. Otwarcia gimnazjum dokonano dnia 9 X 1871 w wyższej katolickiej szkole, wzniesionej w r. 1870 (Höhere Töchter Schule przy ul. Młyńskiej — dziś nowy gmach Magistratu), w której 4 klasy przydzielono nowemu gimnazjum. Regularna nauka rozpoczęła się 10 X 1871. Zarząd gimnazjum spoczywał w ręku kuratorium, w skład którego wchodził: każdorazowy burmistrz jako przewodniczący i 3 członków zarządu miasta, wybieranych na 3 lata po jednym z każdego wyznania (katolicy, ewangelicy, żydzi), dyrektora zakładu, przedstawiciela Kasy i każdorazowego właściciela Katowic.

W międzyczasie przystąpiono do budowy gmachu nowego gimnazjum według planów gimnazjum w Jauer. Zakupiony względnie podarowany plac okazał się tylko w swej wschodniej i mniejszej części zdalny do użytku, gdyż zachodnią część zajmował głęboki rów, poza którym rozciągała się bagnista łąka. Z tych względów wykorzystano przy budowie część wschodnią i nieopatrzenie wzniesiono budynek tuż przy ulicy (dziś róg ulic 3-go Maja i Słowackiego), na której z roku na rok wzmagający się żywy ruch kołowy i tumany kurzu stale ujemnie odbijały się i na nauce i zdrowiu. Na wniosek dyrektora magistrat wybrukował tę część ulicy w r. 1882, ale i to sprawy nie polepszyło. Budynek wzniesiono w latach 1872—73, a sprowadzono się do niego 17 I 1874; uroczystego otwarcia dokonano w dniu 22 marca 1875 po wykończeniu auli. Już jednak w tym roku klasy okazały się za szczupłe; wobec konieczności podziału klas dyrektor musiał opróżnić mieszkanie służbowe. Wzrastająca, zwłaszcza po r. 1890 liczba uczniów wymagała zmiany lokalu. Toteż 8 IV 1896 władze miejskie postanowiły wnieść nowy gmach, przy czym miano zamiar pomieścić w nim również gimnazjum realne, którego żywą odczuwano potrzebę, plan ten jednak wkrótce zarzucono. Dnia 27 XII 1897 władze pruskie w Opolu zatwierdziły plany nowego gimnazjum, tak, że w r. 1898 przystąpiono do budowy, którą ukończono ostatecznie w r. 1900. Budynek w stylu niemieckiego renesansu z pa-

lonej czerwonej cegły robił miłe wówczas wrażenie, gdyż wznosił się na wolnym niezabudowanym placu (Thile-Winkler Platz), na którym dzisiaj dookoła wznosi się już szereg innych budowli. Na wniosek dyrektora wprowadzono się do nowego gmachu (tj. budynku dzisiejszego państwowego gimnazjum) w rocznicę założenia gimnazjum, tj. dnia 9 X 1900. Tego dnia zebrali się w starym budynku przedstawiciele władz szkolnych i magistrackich, goście, grono nauczycielskie i uczniowie. Dyrektor przypomniał zebranym dzieje gimnazjum i jego rozwój, wzrost zaufania społeczeństwa do szkoły, za czym ruszył pochód na plac Wilhelma (Wolności), gdzie prof. dr Hoffmann zwrócił w przemowie uwagę, że przyszli tu nie tylko hołd złożyć 2 wielkim królom z domu Hohenzollernów, ale by zarazem dać wyraz temu duchowi, który panuje w zakładzie. Stąd pochód przybył do nowego budynku, gdzie wśród okolicznościowych przemówień przedstawiciel magistratu wręczył dyrektorowi klucze od gmachu. Ale i ten gmach okazał się wnet za szczupły, dlatego władze pruskie (gimnazjum upaństwowiono w dniu 1 IV 1906 r.) w r. 1913-14 przystąpiły do budowy skrzydła (od ul. Słowackiego) i przeróbek niektórych sal, między innymi także pomieszczenia dla tercjana. Wybuch wojny światowej w sierpniu 1914 prace opóźnił. W tym stanie objęły gmach władze polskie, przeprowadzając pewne ulepszenia, jak natryski i ustępy w suterynach. W roku 1936 odnowiono aulę, która jest ozdobą gimnazjum. Na suficie mieści się malowidło około 30 m² przedstawiające triumf wiedzy.

Dzisiejszy zakład liczy 14 sal szkolnych, pracownie: humanistyczną, fizyczno-chemiczną, geograficzną, biologiczną, zajęć praktycznych, pomieszczenia na zbiory fizyczne, geograficzno-historyczne, biologiczne, bibliotekę uczniowską, nauczycielską, gabinet lekarza i ambulatorium dentystyczne, aulę ze sceną szkolną, kancelarię dyrektora, sekretariat, salę konferencyjną, rozmównicę, salę gimnastyczną, natryski, harcówkę. Cały dwupiętrowy budynek ogrzewany jest centralnie. W budynku znajduje się nadto mieszkanie dla tercjana. Dział dziesięć szkolny liczy 1070 m².

Plan naukowy w założonym gimnazjum opierał się na rozporządzeniu ministra pruskiego von Raumera z 7 I 1856. Według tego rozporządzenia w klasach średnich i wyższych prawie połowę godzin lekcyjnych zajmowały języki łaciński i grecki, a przy egzaminie dojrzałości uczniowie pisali prócz wypracowania w języku niemieckim, zadania matematycznego oraz tłumaczenia na język francuski — 3 ćwiczenia z języków klasycznych (wypracowanie łacińskie i 2 tłumaczenia na język łaciński i grecki). W r. 1874 przekształcono ustrój siedmioklasowy na ośmio-

klasowy, dzieląc tercję na wyższą i niższą, od r. zaś 1894 obowiązuje ustrój 9-klasowy. W r. 1882 nastąpiła częściowa zmiana programów nauczania: zmniejszono mianowicie liczbę godzin języków klasycznych we wszystkich klasach o 2, a naukę języka greckiego przesunięto do U III. Kosztem filologii powiększono liczbę godzin przyrody i języka francuskiego. Przy egzaminie dojrzałości abiturienti zamiast egzaminu piśmiennego z języka francuskiego zdają ten przedmiot ustnie, a zamiast tłumaczenia na język grecki obowiązuje odtąd tłumaczenie z greckiego na niemiecki.

Jak widzimy, w ciągu lat nastąpiły duże zmiany nie tylko w planach nauki, ale również i w sposobie myślenia ogółu. Nauka języków klasycznych zerwała z dawnym formalizmem, a miała przyswajać uczniom duchowe skarby, tkwiące w antycznej literaturze. Ogromny zaś postęp techniki wysunął na czoło te gałęzie wiedzy, które służyły temu właśnie rozwojowi. Ale mimo to gimnazjum się ostało. Miało ono być tą szkołą, która tworzyła niejako tamę przeciw utylitaryzmowi w kształceniu młodzieży, rozwijało zdolności intelektu, broniło przed zbytnim materializmem, który pod koniec wieku zeszłego i z początkiem bieżącego stulecia w wysokim stopniu opanował umysły.

Nauczycielami zakładu byli ludzie, których celem było wychować młodzież na dobrych pruskich obywateli. Jasnym dla Polaka promieniem jest notatka w jednym ze sprawozdań dyrektora, że wikariusz Kulla, który udzielał nauki religii od początku istnienia zakładu, został w r. 1875 usunięty z powodów politycznych (wegen seiner politischen Haltung). W gimnazjum udzielano również od r. 1872 nauki religii starokatolickiej. Pierwszym jej nauczycielem był proboszcz starokatolickiej parafii Kamiński, a po odejściu jego w r. 1876 do Koblencki naucztał do r. 1881 jego następca Wołowski. Później religii starokatolickiej już nie nauczano. Pierwszy egzamin dojrzałości odbył się w r. 1877; 6 abiturientów otrzymało świadectwa dojrzałości. W ogóle stosunkowo mało uczniów dochodziło do matury, większość po uzyskaniu praw jednorocznej służby odchodziła do wojska lub w życie. W ciągu pierwszych 25 lat zdało egzamin dojrzałości 154 uczniów, a świadectwo uprawniające do jednorocznej służby otrzymało 366. Po r. 1900 ilość uczniów kończących gimnazjum i udających się na wyższe studia stale wzrasta.

Od roku 1877 zmniejsza się liczba uczniów w zakładzie. Powodem tego było założenie gimnazjum w Król. Hucie, a przede wszystkim niepomysłne wówczas warunki materialne, uniemożliwiające rodzicom posyłanie dzieci do

szkoły średniej. Latem r. 1877 było 322 uczniów a w r. 1882 tylko 254.

Charakterystycznie przedstawia się liczba uczniów pod względem wyznaniowym, co uwydatnia poniższe zestawienie, obejmujące niektóre lata:

Rok	Liczba uczniów	Katolicy	Ewangelicy	Żydzi
1871/72	144	55	39	50
1872/73	193	65	58	70
1873/74	223	66	64	93
1874/75	264	88	64	112
1879/80	279	78	75	126
1882/83	250	49	90	111
1887/88	298	114	76	108
1895/96	322	153	100	79
1899/900	377	215	75	87
1902/03	344	178	84	82
1906/07	391	202	118	71
1909/10	475	283	129	63
1910/11	508	308	139	61
1911/12	539	320	156	63
1912/13	550	334	155	61
1913/14	545	344	146	55
1914/15	483	316	120	47

Z przeglądu powyższego widzimy, że w początkowych latach prawie $\frac{1}{3}$ uczniów przypada na poszczególne wyznania, potem następuje gwałtowny wzrost uczniów wyznania mojżeszowego, liczba uczniów katolickich cofa się, tak, że w r. 1882-83 na 250 uczniów było katolików tylko 49. Powodów tego stanu rzeczy należy szukać w walce, jaką wówczas rząd pruski prowadzi z katolicyzmem (Kulturkampf). Od roku 1855 liczba uczniów wyznania mojżeszowego zaczyna się zmniejszać, a katolickich wzrastać; widocznie polska ludność okoliczna zrozumiała, że abstynencja w kształceniu dzieci może Polaków zupełnie wyeliminować z życia, że jej miejsce zajmą obcy i dlatego stara się kształcić, by nie być tylko siłą roboczą, ale także zawazyć na szali jako inteligencja. Młodzież ta obiera przede wszystkim wolne zawody jak lekarski, a zwłaszcza silny pęd widać w kształceniu się w teologii. Wiadomo, że kler polski na Śląsku ważną odegrał rolę w podtrzymywaniu ducha narodowego.

Jaki był zawód rodziców uczniów gimnazjum? W pierwszych latach uczęszczają do zakładu przeważnie dzieci urzędników miejskich i prywatnych, kupców i restauratorów. Bardzo mało było dzieci rzemieślników i rolników, zawsze jednak była w zakładzie pewna liczba synów górników i hutników. Od r. 1895 liczba uczniów

poważnie wzrosła: w tym roku utworzono w Katowicach dyrekcję kolei i wielu urzędników, którzy tu zostali przeniesieni, posyła swe dzieci do miejscowego gimn, również, jak już wspomniano, coraz więcej zaczyna uczęszczać do gimnazjum dzieci z okolicznych wiosek, synów rdzennych Polaków.

Cel założenia gimnazjum określają słowa dyrektora w mowie inauguracyjnej przy otwarciu gimnazjum: „Die preussische und deutsche höhere Schule hat ihre Zöglinge zunächst zu Preussen und Deutschen zu erziehen, die den Ruhm ihrer Väter erhalten und mehren sollen“. Walnie do tego — jak stwierdza — przyczyni się poznanie klasycznej starożytności, a przez nią głębsze wniknięcie w literaturę i historię własnego narodu. Obok tego „das Gymnasium soll endlich seine Zöglinge zu frommen Männern, zu Christen erziehen“. A w końcu: „und doch soll und wird in unserer Anstalt jeder Schüler erzogen werden in der Zucht und Ermahnung zum Herrn, in der Zucht, die ihn tüchtig macht für diese und jene Welt“. Istotnie! Przez cały czas urzędowania tego dyrektora — a spełniał swe obowiązki do ostatniej niemal chwili swego życia (um. 5 III 1903) — kierował gimnazjum w myśl przez siebie wyłuszczonych zasad. Było więc to gimnazjum tu na wschodniej granicy Niemiec otoczone polskością (von Polentum umgeben) ostoją kształcenia ducha niemieckiego. Wielu jednak uczniów Polaków nie chciało ulec temu duchowi, czego mamy przykłady w protokołach Rady Pedagogicznej ówczesnych czasów.

Drugim dyrektorem zakładu był dr Jerzy Hoffmann, długoletni jego nauczyciel (od r. 1880). Zatwierdzony przez władze pruskie na stanowisko dyrektora dnia 26 X 1903, wprowadzony został w urzędowanie przez dra Holfelda (Provinzial-Schulrat) dnia 13 IV 1904. Ten drugi dyrektor, w jeszcze wyższym może stopniu niż jego poprzednik starał się, by niemczyzna w tym zakątku Śląska głębokie zapuściła korzenie, czego mu w przemowie szczerze życzył dr Holfeld. I rzeczywiście: na terenie gimnazjum nie wolno było rozmawiać po polsku, a uczniów schwytyanych na „gorącym uczynku“ surowo karano, a nawet wydalano. Oczywiście w sposób odpowiedni także sporządzało statystyki uczniów dla wykazania przewagi elementu niemieckiego.

Tymczasem wybuchła wojna.

W miarę zbliżania się jej końca zmieniały się również nastroje ludności śląskiej. Gdy dyr. Hoffmann stawał się dla wojującej niemczyzny już niewygodny, zwolniono go 1 VII 1920, a na stanowisko dyrektora powołano dra Wilhelma Harendzę, pochodzącego z Blechhammer obw.

Cosel (Kozle), który pracował w tym zakładzie od 28 III 1909 r. Dr Harendza był wprawdzie Ślązakiem z urodzenia, z ducha jednak Niemcem. Zmiana ta nie zdołała już odwrócić biegu historii. Bo nie jednostki tu odgrywały rolę, ale swoje robił duch historii; dokonywało się już owo „misterium narodowe“, jak go nazwał dr Grażyński. Plebiscyt odbyty w marcu 1921 wykazał niezbicie, że Śląsk jest polski, polskim jest jego zrab: lud i wieś. I tu znów wracamy do połowy ubiegłego stulecia, kiedy ludność tu-bylecza wobec nowych haseł, niesionych przez rzesze niemieckie, napływające z głębi Niemiec, zachowywała się obojętnie i stale swoje „nie chca“ powtarzała. Tak, dość już obcej przemocy! Chcemy Polski w życiu, w kościele, w urzędzie i w szkole!

W roku 1922 po objęciu Śląska przez władze polskie zaczęto i szkolnictwo budować od podstaw. Zadanie to było dość trudne, gdyż, jak wiadomo, Niemcy prowadzili silną agitację przeciw szkole polskiej.

Zakład przejął od ostatniego dyr. dr. Harendzy prof. K u t s c h Franciszek dnia 19 VI 1922 jako „Polski Komisarz do szczególnych zleceń“ (der Polnische Sonderkommissar) i piastował ten mandat do dnia 4 VII 1922. W tym dniu objął tymczasowe kierownictwo zakładu ks. Augustyn Koźlik, a dnia 3 VIII 1922 dr Zdzisław Londoński, który prowadził prace przygotowawcze do uruchomienia gimnazjum. Między innymi w dniach 16—18 sierpnia 1922 przeprowadzono wpisy do poszczególnych klas, które dały pomyślne wyniki. Wydział Oświecenia Publicznego, który wówczas mieścił się jeszcze w Mysłowicach, pismem z 26 VII 1922 utworzył w Katowicach zreformowane gimnazjum klasyczne z równorzędnymi oddziałami typu klasycznego, obok tego zaś także oddziały niemieckie, gdyż ilość zgłoszeń była dostateczna do ich uruchomienia.⁹⁾ W dniu 29 VIII 1922 ustalono listę nauczycieli dla obu oddziałów, niestety — o ile idzie o oddziały polskie — nie wszyscy mianowani kandydaci zgłosili się do objęcia posady. Dlatego też nie rozpoczęto nauki w dniu 5 IX 1922, jak to miało miejsce w innych zakładach średnich na Śląsku, lecz dopiero w dniu 14 IX 1922, tym bardziej, że na stanowisku dyrektora nastąpiła znów zmiana: mianowicie dyr. dr. Londoński objął kierownictwo gimn. państw. w Mysłowicach, od niego zaś agendy odebrał dnia 13 IX 1922 dr Józef Wolff, przybyły z Ostrzeszowa. Naukę rozpoczęto uroczystym nabożeństwem w kościele N. M. P., po czym do zebranych w auli uczniów przemó-

⁹⁾ Likwidację oddz. niem. z braku dostatecznej ilości zgłoszeń zaczęto w r. szk. 1929/30, ukończono w r. 1933/34.

wił dyrektor w języku polskim i niemieckim, podnosząc „wielkie znaczenie tego dnia jako pierwszego dnia szkolnego na wolnym Śląsku, wróconym Polsce po wiekowej niewoli, jako dnia, w którym otwierają się podwoje państwowego zakładu polskiego dla synów wolnego ludu, w którym będą mieli szczęście pobierać naukę w ojczystym swoim języku tak Polacy jak i Niemcy“. Młodzieży niemieckiej przypomniał dyrektor udogodnienia, z jakich korzystają na mocy konwencji genewskiej oraz obowiązki wobec państwa polskiego.

Zorganizowanie systematycznej nauki napotykało wskutek braku dostatecznej liczby sił nauczycielskich na duże trudności. Daje temu wyraz apel dyrektora w „księdze ogłoszeń“, by każdy podał dokładnie przedmioty „nauki pożądanej i możliwej dla każdego z poszczególnych członków grona w poszczególnych klasach“.. W ciągu roku uzupełniano grono tak, że jeszcze 1 IV 1923 przyjęto nowe siły (dr Stolingwa i Stefan Ciembroniewicz). Uczniom, którzy mieli trudności w wysławianiu się po polsku — a takich była pewna liczba, ponieważ wielu uczniów z klas niemieckich przeszło do polskich — umożliwiono naukę, pozwalając tu i ówdzie wysławiać się po niemiecku, jednak i tu rychło znikła potrzeba stosowania tej ulgi.

Dr Wolff pełnił swe obowiązki do 5 III 1923. W tym dniu odszedł na dłuższy urlop- zdrowotny (z którego już nie wrócił, zmarł bowiem latem tego roku), a agendy kierownika zakładu objął ks. Koźlik i prowadził je do 30 IX 1923, kiedy to p. wojewoda Schultis kierownictwo powierzył dr. Feliksowi Steuerowi.

Jak widać, pierwszy rok nauki był dość ciężki. Brak stałego kierownictwa i odpowiedniej liczby sił nauczycielskich utrudniał wprowadzić naukę, nie ostudzał jednak zapału, z którym pracowali tak nauczyciele jak i uczniowie, czując, że będzie coraz lepiej, byle dalej i dalej! I tak istotnie było. Z rokiem szkolnym 1923-24 wchodzi gimnazjum w okres pomyślnego rozwoju, który wybitnie się wzmacnia za dyrektora Edwarda Czernichowskiego (pełnił obowiązki dyrektora od 1 X 1925 do 1 IX 1930). Ambicją dyr. E. Czernichowskiego było uzyskanie dla gimnazjum jak najlepszej opinii, a nie szedł do tego celu drogą tanich efektów, lecz ofiarną, pełną zaparcia się pracą. Sam może był w obejściu zbyt „urzędowy“, ale zawsze rzeczowy i obiektywny. Ścisłe wymaganie spełniania obowiązków — oto jego dewiza tak w stosunku do nauczycieli jak i uczniów. Dzięki zaś życzliwemu stanowisku wiz. dr. E. Farnika, który przez szereg lat opiekował się zakładem, gimnazjum pozyskało szereg sił nauczycielskich (uzupełnianych w następnych latach), które obok rzetelnej

wiedzy i wiary w swe posłannictwo wniosły także zapal, ów nieodzowny warunek do osiągnięcia wszelkich zamie-rzeń. W uznaniu zasług władze szkolne powołały dyr. Czernichowskiego na stanowisko wizytatora, które piasto-wał do końca roku szkolnego 1936-37. Żegnając się z gro-nem, w poczuciu dobrze spełnionego obowiązku, przypom-niał owe nieśmiertelne słowa Sokratesa, własną swą ideologię życiową: „Gdzie człowiek raz stanie do szeregu, bo to uważał za najlepsze, albo gdzie go zwierzchnik po-stawi, tam trzeba trwać, sądzę, mimo niebezpieczeństw, zgola nie biorąc w rachubę ani śmierci, ani niczego innego oprócz hańby“ (Plato, Apol. XVI).

Po dyrektorze Czernichowskim kierował zakładem do 1 VII 1932 dr Andrzej Kuś, po nim zaś objął kierownic-two dr Vilim Francić, który już 6 lat stoi na czele za-kładu. Może za wcześniej już teraz obejmować wzrokiem działalność czynnego dyrektora, niemniej stwierdzić trze-ba, że wniósł on do gimnazjum młodzieńczy zapal i roz-mach w organizowaniu pracy dydaktycznej przez powięk-szenie liczby istniejących już pracowni oraz zbiorów po-mocy naukowych, organizacji pracy wychowawczej i współpracy domu ze szkołą. Dzięki jego inicjatywie m. i. ze składek nauczycieli, uczniów i rodziców uzyskuje za-kład sztańdar szkolny, którego poświęcenia doko-nano dnia 5 III 1933. W tym też roku szkoła po raz pierw-szy obchodziła święto patrona zakładu, św. Kazimie-rza, nadto odsłonięto popiersie Marsz. Piłsud-skiego w westybulu. Dnia 2 I 1933 otwarto w zakładzie świetlicę, w której młodzież gromadzi się wieczorami, uzupełnia swe wiadomości ze znajdujących się tam dzieł i czasopism, lub też spędza czas na pożytecznych grach i zabawach. W tym również roku wzniesiono w auli sump-tem Rady Rodzicielskiej scenę i oddano ją do użytku 6 V 1933 r. Tu zespoły teatralne, dobierane każdorazowo ad hoc, pod kierownictwem dr. Tadeusza Kłoski próbowały swoich aktorskich talentów, odgrywając poważne i pa-triotyczne sztuki („Warszawiankę“ i in.). W poszukiwaniu nowych dróg dydaktycznych i wychowawczych w roku 1933/34 organizuje gimnazjum pierwsze na Śląsku „Osie-dle“, zakład naukowy na wsi, utrzymywany przez Radę Rodzicielską przy finansowym poparciu WOP, który w na-stępnych latach opłacał siłę nauczycielską, kierującą pracą wychowawczą na Osiedlu. Ze względów prawnych utwo-rzono w r. 1935 stowarzyszenie „Osiedle Państwowego Gimnazjum w Katowicach“, które miało na własny już rachunek prowadzić tę pożyteczną instytucję. Osiedle to mieściło się najpierw w Mikuszowicach w willi „Dworek“, a potem w pięknej willi z dużym parkiem w Starym Biel-

sku nad rzeczką Wapienicą. A miało być ono nową formą wychowawczego oddziaływanie na wychowanków w dobrych pod każdym względem warunkach zdrowotnych. Praca dawała dobre wyniki, młodzież — jak świadczą ankiety — czuła się tam bardzo dobrze. Niestety, wskutek pogłębiającego się kryzysu, zwłaszcza wśród sfer inteligencji pracującej, placówkę tę musiano z końcem r. 1936 zwinąć. Ostatnią zdobyczą zakładu to wzorowa na terenie m. Katowic h a r c ó w k a.

Bardzo żywą i owocną była także działalność czynnego dyrektora na stanowisku przewodniczącego Komisji Międzyszkolnej, organu realizującego wszelkie poczynania w dziedzinie wychowania i podciągnięcia wzwyż młodzieży szkolnej wszystkich typów m. Katowic. Dr Francić nie zasklepiał się jedynie w pracy w ramach szkoły, nie ograniczał się tylko do wypełniania obowiązków nakładanych przez obowiązujące programy i przepisy, ale wychodził stale poza nie, chętnie ofiarując swój czas i pracę innym także organizacjom społecznym.

Wizytatorami gimnazjum w ciągu ubiegłych 15 lat byli: Władysław Miedniak, dr E. Farnik, o którym już wyżej wspomniano, E. Czernichowski, dr M. Koczara i ostatnio Miłosz Sołtys, pełniący nadal swoje szaszczytne a zarazem odpowiedzialne stanowisko. Trzeba również dodać, że bardzo często gościli w zakładzie PP. kuratorzy śląscy, wizytatorowie i instruktorowie ministerialni, zawsze życzliwi każdemu służąc radą i zachętą.

Grono nauczycielskie w ubiegłym piętnastolecu nie było czymś niezmiennym, stałym, co dobitnie uwypukla w dalszej części sprawozdania spis około 100 nauczycieli. Jedynie 2 nauczycieli (ks. prof. Josiński i prof. dr Stolingwa) trwa na stanowisku od początku; oni to wraz z kilku innymi, pracującymi w zakładzie od roku 1926—28, stanowią jakby stos pacierzowy grona nauczycielskiego. Dla wielu innych praca w państwowym gimnazjum była etapem, dla niektórych zaś wstępem do wyższych stanowisk. I tak: prócz czynnego dyrektora dra Vilima Frančića, który jest równocześnie lektorem Uniwersytetu Jagiellońskiego i wykładowcą Wyższego Studium Handlowego w Krakowie, docentem tegoż uniwersytetu został dr W. Bobek, pełniący obecnie również obowiązki lektora języka polskiego na uniwersytecie w Bratysławie (Czechosłowacja), dr Rudolf Ranošek docentem Uniw. J. Piłsudskiego; docentem Uniwersytetu J. K., a obecnie U. J. ks. Józef Jelito. Prócz wymienionych naukowo pracują: dr St. Janicki, dr Kaz. Małecki, dr Kazimierz Popiołek, kierownik ogniska metodycznego historii, mgr Tobiasz i dr E. Trzaska. Na polu

twórczości literackiej pracuje Ludwik Kobiela, a z byłych członków grona Jerzy Płomieński pisuje krytyki literackie. Dyrektorami szkół średnich zostali: dr Stefan Ciembroniewicz w gimnazjum w Siemianowicach, prof. Jan Kotajny w Rybniku, prof. Rymwidzki Jan najpierw w prywatnym gimnazjum w Oświęcimiu, obecnie w Chrzanowie, a dr E. Trzaska dyrektorem rozwojowego prywatnego gimnazjum katolickiego im. św. Jacka w Katowicach. P. Stan. Ligoń, który przez szereg lat (od r. 1922 do 1927) był nauczycielem rysunków, przerzucił się do pracy społecznej, jest posłem na Sejm i dyrektorem rozgłośni radiowej w Katowicach. Wizytatorem szkół średnich został dyr. Czernichowski i dr Hilewicz, wizytatorem religii katolickiej ks. prof. Josiński i ks. prof. dr Siara, instruktorem przy WOP Stefan Kisieliński, kierownikiem ogniska metod. J. Chudziński. Trzeba również nadmienić, że profesorowie państwowego gimnazjum w Katowicach pracują w różnych organizacjach społecznych.

Godne podkreślenia są 3 jubileusze służby pedagogicznej, jakie święcili w r. 1937 profesorowie ks. Josiński, dr Stolingwa i Pletnia. Pierwsi dwaj obchodzili 25-lecie pracy, zaczętej w szkole pruskiej, którą na pierwszy zew Ojczyzny rzucili, by wśród swoich i w polskiej pracować szkole. Prof. Pletnia nie przeżywał już tej tragedii nauczyciela polskiego: urodził się w zaborze austriackim, sam się uczył i nauczał w języku ojczystym. W uznaniu długoletniej owocnej nad kształtowaniem młodych charakterów pracy otrzymał w r. 1938 — podobnie jak ks. Josiński — srebrny krzyż zasługi. Niezwykłe te jubileusze święcono w dzień rozdania świadectw, co jeszcze bardziej podniosło nastrój wszystkich zebranych: profesorów, rodziców i uczniów.

Niestety, nie obeszło się i bez strat w gronie, bo 19 XII 1934 nielitościwa śmierć przerwała pasmo życia dr. Hipolita Dyrca, który będąc w sile wieku, jako kierownik ogniska metodyczno-historycznego snuł wielkie plany, lecz dokończyć ich nie było mu już danym. W ostatniej drodze towarzyszył mu głęboki żal całego grona i młodzieży, która ze szczególną doń odnosiła się miłością.

Zamieszczona w dalszej części sprawozdania tabela statystyczna uwidacznia frekwencję młodzieży. Najmniej było uczniów przy końcu roku szkolnego 1923/24, bo 487, najwięcej w roku szkolnym 1931/32 tj. 791. Z cyfr tych nie można oczywiście żadnych wyciągać wniosków. Nabiorą one dopiero rumieńca, gdy się uwzględni stosunek uczniów wpisanych na początku każdego roku szkolnego do tych, którzy w danym roku klasę kończą: tu

przekonamy się, że około 10% uczniów opuszczało zakład w ciągu roku, odchodząc przeważnie do zawodu lub innych typów szkół. A jeszcze lepszy dadzą nam obraz wyniki klasyfikacji końcowych, z których najpomyślniejsza była w roku szkolnym 1926/27, kiedy na 665 uczniów tylko 61 nie uzyskało promocji do następnej klasy, a największą cyfrę spotykamy w roku szkolnym 1927/28, bo 172 uczniów nieuzdolnionych na 637 klasyfikowanych. W ciągu 14 lat tylko 5 razy znajdziemy cyfrę nieuzdolnionych nie przekraczającą 100, zresztą zawsze ją przekracza. Świadczy to o tym, że gimnazjum przeprowadza ścisłą selekcję, że stara się uzbroić swoich wychowanków w gruntowną wiedzę, która im łatwo otworzy podwoje wyższych uczelni lub innych zawodów. Twarde i trudne jest to gimnazjum katowickie, a słowo „uczeń państwowego gimnazjum w Katowicach“ zyskało sobie już prawo obywatelstwa i ma swoją treść. A to wystarczy.

Jeśli idzie o środowisko, z jakiego pochodzą uczniowie, to trzeba stwierdzić, że są to przeważnie dzieci warstw średnich, urzędniczych, drobnych kupców i rzemieślników, a mniej więcej 1/5 uczniów — to synowie robotników. Wprawdzie cyfra ta uległa w ostatnich latach pewnemu zmniejszeniu, zawsze jednak jest w zakładzie kilkudziesięciu uczniów — dzieci bezrobotnych, którym organizacje do tego powołane, jak Rada Rodzicielska i Patronaty klasowe, w różnej formie udzielają pomocy, byle w możliwych warunkach do celu dobieć mogli.

Na terenie gimnazjum istniały w ubiegłym piętnastolecu najrozmaitsze organizacje i kółka naukowe. Oto ich nazwy, ujęte w tym porządku, jak powstawały: Sodaliczka Mariańska (1924/25); kółko fotografów i radioamatorów, abstynentów (1925/26); drużyna harcerska im. Tadeusza Kościuszki (1926/27); kółka filologiczne, miłośników lotnictwa i przyjaciół morza (podzielone w roku szk. 1932/33 na dwa oddzielne kółka), rysunkowe, miłośników robót ręcznych, szkolna kasa oszczędności (1927/28); kółko historyczne, krajoznawcze (1928/29); koło filozoficzne (1929/30); kółko miłośników języka polskiego (1930/31); kółko przyrodników, czerwonego krzyża (1931/32); kółko szachowe, miłośników muzyki (1932/33); istniał także od roku 1932 sklepik uczniowski, przekształcony w roku 1936 na spółdzielnię „Jedność“. Wydawali także uczniowie gimnazjum „Nasze piśmko“ w latach 1927—1930; po dwuletniej przerwie wznowiono jego wydawanie w roku szk. 1935/36, by ustąpić miejsca nowemu międzyszkolnemu organowi „Śmiało“, który jednak po 3 numerach swój krótki zakończył żywot. Wszechstronne — widać były

zainteresowania młodzieży, zależnie od zespołów i aktywności poszczególnych ich kierowników. Jedne organizacje po pewnym czasie, gdy zainteresowania z wiekiem zmniejszały się, uległy likwidacji, inne ostały się i trwają nadal. I ciekawe tu trzeba stwierdzić zjawisko: kółka naukowe topniały z roku na rok, by w roku szk. 1936/37 całkowicie zniknąć... W czym szukać rozwiązania tej zagadki? Zapewne w chwili dzisiejszej. Bo istotnie trzeba stwierdzić, że dziś jesteśmy świadkami silnego nawrotu do utilitaryzmu, tego samego, jaki opanował społeczeństwa pod koniec wieku XIX. A szkoła dzisiejsza nie stoi na uboczu, uczniowie nie ograniczają się tylko do zdobywania wiedzy: tkwią w terażniejszości jak ich rodzice i krewni. Dziś dominuje hasło: jak najprędzej i często, niestety, najłatwiejszą drogą do celu! Ale nastąpił także zdrowy zwrot ku studiom technicznym, handlowym; ideałem większości — inżynier, lekarz! Ale to pociąga za sobą inne ujemne zjawisko: wpisy do liceum w r. 1937 i br. dają dużo do myślenia! Oto do pewnych typów liceum nie ma kandydatów. Tu na pierwsze miejsce trzeba wysunąć liceum pedagogiczne, do którego żaden uczeń naszego zakładu nie zgłosił się. Najwięcej uczniów zgłasza się do liceum fizyczno-matematycznego i przyrodniczego, mniej do humanistycznego, a najmniej do klasycznego i handlowego. Z pewnością w przyszłości dokonają się pewne przesunięcia w poglądach młodzieży na wybór danego liceum, a nastąpi to wtedy, gdy liceanci zetkną się ze studiami na uczelniach wyższych. Przy tym wszystkim trzeba podkreślić z radością ogromne zainteresowanie młodzieży sprawą najważniejszą: państwem i jego potrzebami. Gdy zatem upadły na terenie szkolnym koła naukowe, ostały się te organizacje, które obok tężyzny fizycznej uzbrajają młodzież do przyszłych obowiązków i trudów obywatelskich, ale o tym mówi dalsza część sprawozdania dyrektora za rok bieżący.

Nie od rzeczy będzie wspomnieć o planach nauki, które obowiązywały w gimnazjum. Od samego początku obowiązywały „tymczasowe plany nauki dla męskich ośmioklasowych szkół średnich ogólnokształcących w dzielnicy pruskiej“, przy czym oddziały A były typu zreformowanego klasycznego, oddziały zaś B i C klasycznego z łaciną od kl. I. Plany te uległy zmianie na skutek zarządzenia Min. WR i OP z dnia 2 I 1929 (nr II, 235/29); od roku więc szkolnego 1929/30 w klasach I—IV nauczano według planów ministerialnych, a w V—VIII obowiązywały plany dzielnicy pruskiej, które z roku na rok ulegały likwidacji. W ten sposób nastąpiła zupełna unifikacja programów. Również w r. szk. 1929/30 oddziały A przekształcono na

typ humanistyczny, a to z uwagi na to, że uczniowie przybywający na Śląsk z innych dzielnic Polski nie mogliby kontynuować nauki w tym samym typie szkoły. Z biegiem lat typ humanistyczny zmajoryzował klasyczny. Od roku 1933 realizuje gimnazjum nowe programy szkolne, obowiązujące na całym terenie Państwa.

*

*

*

I oto zbliżamy się do kresu naszych rozważań o historii zakładu. Zdaje sobie dobrze sprawę, że uwagi niniejsze to szkic, nie mający bynajmniej pretensji do rozprawy naukowej. Uważam ją za pierwszy niejako impuls, za którym przyjdą dalsze, wyczerpujące prace. Dużo mogliby tu zwłaszcza powiedzieć dawni wychowankowie zakładu¹⁰⁾, których wielu różne dzisiaj piastuje stanowiska i to nie tylko na Śląsku!

Niech więc szkic ten będzie punktem zaczepnym dla tych, co zechcą opracować monografię tego zakładu, a tych, którzy dziś są wychowankami, niech zachęci do pracy i wytrwałości i tego hartu woli, który okazywali ojcowie w czasie zaborów, nie lękając się wysoko nieść sztandar mowy polskiej. Umieli oni w dniach niewoli podtrzymywać i pielęgnować w sobie myśl polską i ducha polskiego, nie uginali się pod naporem obcych nam sił, nie bacząc na szczęście osobiste, wśród trudu i znoju do wymarzonej szli wolności. Niechaj wszyscy ci, którzy mają dziś możliwość pobierania nauki w polskiej szkole, pamiętają, że szkołę tę wywalczyła im ofiarna krew ojców i starszych braci w trzech powstaniach. Dług zaciągnięty wobec nich jest ogromny. A spłacić go można i trzeba przede wszystkim na odcinku pracy szkolnej wytrwałością i pilnością w spełnianiu codziennych twardych obowiązków w myśl starej zasady: non scholae, sed vitae! Bo czasy idą ciężkie. Tu, w szkole trzeba się uzbroić nie tylko w głęboką wiedzę, otwierającą dostęp do dalszej kariery życiowej, ale także w to głębokie przekonanie, że Polska — to wielka rzecz, to już nie Jeruzalem, do którego z tęsknotą skroś krew i łzy nasi dążyli ojcowie, ale to istota żywa, to własne Ja, którego każdym nerwem, o każdej porze, na każdym trzeba bronić odcinka.

I jeszcze jedno. Gimnazjum jest także „arką przymierza między dawnymi i młodszymi laty“. Mam na myśli tych wychowanków, którzy jako „dojrzały“ rok rocznie

¹⁰⁾ Między innymi ukończyli nasz Zakład b. marsz. Sejmu śl. K. Wolny i 2 profesorowie: Józef Warzecha i Ignacy Rozek.

szkołę opuszczają.¹¹⁾ Niech i oni po latach, kiedy już swoje życiowe osiągną cele, zjawiają się w tych murach szkolnych na zjazdach maturalnych.¹²⁾ Niech przy radosnym rozgwarze młodszej braci, a może nawet synów, stanie im zjawą jeszcze raz ta najserdeczniejsza chwila życia szkolnego — owo najmiłsze wspomnienie lat szkolnych. Wierzajcie: w zawierusze życiowej jedno tylko nie zawodzi — czar wspomnień z ławy szkolnej. Wracajcie! Tu *renovabitur iuventus vestra!*

Źródła i opracowania:

1. *Georg Hoffmann*. Geschichte der Stadt Kattowitz, Kattowitz 1895.
2. *Kattowitz 1865—1915*. (Sonderabdruck aus der Monatschrift „Ober-schlesien“.)
3. *Wł. Nałęcz-Gostomski*. Dzieje i rozwój Wielkich Katowic. Katowice 1926.
4. *Ludwik Musiol*. Materiały do dziejów Wielkich Katowic 1299—1799. Katowice 1936.
5. *Jahresberichte* über das Städtische Gymnasium zu Kattowitz.
6. *Jahresberichte* über das Königliche Gymnasium zu Kattowitz.
7. *Sprawozdania* Dyrekcji Państw. gimnazjum w Katowicach za lata 1923/24—1936/37.

Spis dyrektorów i nauczycieli w latach 1922—1937.

Dyrektorzy:

1. Ks. Kozlik Augustyn (1922/1923)
2. Dr Wolff Józef (1922/1923)
3. Dr Londoński Zdzisław (1922)
4. Dr Steuer Feliks (1923—1925)
5. Czernichowski Edward (1925—1930)
6. Dr Kuś Andrzej (1930—1932)
7. Dr Frančič Vilim (od r. 1932)

Nauczyciele:

1. Ankiewicz Jan	12. Chudziński Jan
2. Ks. Baksik Sylwester	13. Cebulski Ryszard
3. Ks. Bańka Gerard	14. Dr. Ciembroniewicz Stef.
4. Batorski Marian	15. Cikowski Józef
5. Dr Betleja Tadeusz	16. Dłużniewski Franciszek
6. Dr Bobek Władysław	17. Dobaczewski Józef
7. Bolchower Józef	18. Drozdowski Jerzy
8. Botor Franciszek	19. Drożdż Leon
9. Mgr Brachman Joachim	20. Dudek Stanisław
10. Branny Jan	21. † Dr Dyrz Hipolit
11. Ks. Bujara	22. Garycki Franciszek

¹¹⁾ W ciągu ostatnich 15 lat było ich 431. Nadto jeszcze kilku w r. szk. 1922/23.

¹²⁾ Pierwszy zjazd maturzystów z r. 1926 odbył się w r. 1936.

23. Ks. Grajewski Kazimierz	62. Płomieński Jerzy
24. Grzbiela Józef	63. Plessner Jakub
25. Guzik Jan	64. Pletnia Józef
26. Hamburger Alfred	65. Pomirski Kazimierz
27. Hawranke Konrad	66. Dr Popiołek Kazimierz
28. Hoppe Karol	67. Pyra Andrzej
29. Jagielski Stefan	68. Mgr Pundyk Henryk
30. Dr Janicki Stanisław	69. Dr Ranoszek Rudolf
31. Jarmundowicz Leon	70. Rożek Ignacy
32. Ks. dr Jelito Józef	71. Rykała Jan
33. Ks. Josiński Robert	72. Rymwidzki Jan
34. Jost Ernest	73. Ks. Serafin Aleksander
35. Kamski Kazimierz	74. Ks. dr Siara Aleksy
36. Karuga Wincenty	75. Sikorski Jan
37. Mgr Kieresiński Zbign.	76. Skawiński Jan
38. Kisieliński Stefan	77. Smidowicz Rudolf
39. Kłapucki Ludwik	78. Smoleń Jan
40. Kłęczar Franciszek	79. Stepańczak Aleksander
41. Dr Kloska Tadeusz	80. Dr Stolingwa Piotr
42. Knosała Józef	81. Mgr Tobiasz Mieczysław
43. Kobiela Ludwik	82. Tomechna Antoni
44. Dr Kossowski Czesław	83. Dr Trzaska Eugeniusz
45. Kotajny Jan	84. Tylek Andrzej
46. Kozdruń Mieczysław	85. Wagner Adam
47. Krotochwila Adam	86. Wapienik Karol
48. Dr Kuś Andrzej	87. Warzecha Józef
49. Mgr Lesikiewicz Józef	88. Wazl Edward
50. Ligoń Stanisław	89. Dr Weiss Tadeusz
51. Dr Maas Walter	90. Wences Edmund
52. Małecki Alfons	91. Wieczorowski Zdzisław
53. Dr Małecki Kazimierz	92. Wietrzny Eugeniusz
54. † Marek Paweł	93. Ks. dr Wilczewski Stan.
55. Martińczak Franciszek	94. Ks. dr Willer Stanisław
56. Matusiak Stanisław	95. Mgr Wnuk Marian
57. † Mellich Marian	96. Wróbel Piotr
58. Muszyński Henryk	97. Wycisk Artur
59. Nieszyn Jan	98. Wypler Jan
60. Pampuch Jan	99. Zieliński Stanisław
61. Pięta Józef	100. Mgr Zahraj Antoni

Lekarze szkolni:

1. Dr Hilewicz Stanisław	3. Dr Szczerbiński Edward
2. Dr Krajewski Eugeniusz	4. Dr Wilczek Tadeusz

Lekarz dentysta:

1. Dr Talewski Jan.

W y k a z
frekwencji uczniów w latach 1923/24—1936/37¹³⁾

Rok szkolny	Narodo- wość uczniów	K l a s y								Razem
		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	
1923/24	Polacy	132	126	87	43	33	25	32	9	487
	Niemcy	16	33	35	26	38	28	35	35	246
1924/25	Polacy	145	133	102	77	32	30	24	19	562
	Niemcy	—	24	38	34	29	28	29	24	206
1925/26	Polacy	148	131	130	107	62	26	29	24	657
	Niemcy	37	14	25	37	29	27	26	24	219
1926/27	Polacy	142	134	111	111	83	41	24	19	665
	Niemcy	31	30	18	28	35	28	26	41	237
1927/28	Polacy	143	120	109	91	102	62	22	15	637
	Niemcy	20	23	26	18	25	27	28	41	208
1928/29	Polacy	136	117	93	81	79	41	50	17	614
	Niemcy	13	19	19	20	13	26	21	40	171
1929/30	Polacy	144	118	116	103	65	67	36	48	697
	Niemcy	—	15	21	14	14	14	22	33	133
1930/31	Polacy	181	144	99	119	72	50	52	35	752
	Niemcy	—	—	19	—	13	15	13	29	89
1931/32	Polacy	166	174	118	92	92	62	43	44	791
	Niemcy	—	—	—	—	—	11	22	21	54
1932/33	Polacy	—	158	148	110	81	69	52	24	642
	Niemcy	—	—	—	—	—	—	20	19	39
1933/34	Polacy	155	—	—	141	85	69	60	49	559
	Niemcy	—	—	—	—	—	—	—	20	20
1934/35	Polacy	119	131	—	—	95	76	79	65	565
1935/36	„	114	104	110	—	—	76	62	70	536
1936/37	„	119	111	87	106	—	—	51	58	532

¹³⁾ W wykazie nie uwzględniono r. 1922/23 dla braku szczególnych danych.

I. Dział wychowawczo-społeczny.

1. Zasady organizacji pracy wychowawczej.

Plan wychowawczy na rok szkolny 1937/38 został ustalony przez Radę Pedagogiczną na specjalnej konferencji temu zagadnieniu poświęconej a to zgodnie z wymogami statutu gimnazjalnego.

Realizację celów w pracy wychowawczej statutem gimnazjum przewidzianych w bieżącym roku szkolnym szczególnie — poza normalnym zakresem i środkami — uwzględniano na odcinku hasła pracy całorocznej ustalonego przez komisję R. P. — w skład której weszli oprócz dyrektora zakładu pp. Kobiela, Pletnia i Wnuk — a przez plenium Rady Pedagogicznej przyjętego: „Karność warunkiem postępu w nauczaniu i wychowaniu.

Oczywiście w pierwszym rzędzie i stale hasło to realizowano w nauczaniu poszczególnych przedmiotów, przy czym uwzględniać musiano obok treści przedmiotu nauczanego także proces „wyzwalania“ wartości wychowawczych, tkwiących w przedmiotach nauczania. Tak więc, jeżeli chodzi o treść przedmiotów, wydobywano z nich możliwie najwięcej względnie najwybitniejsze wartości wychowawcze: w grupie przedmiotów matematyczno-przyrodniczych kształtowanie pewnych cech umysłu, rozwijanie zmysłu obserwacyjnego, wpływanie na pierwiastki uczuciowe (miłość do przyrody, poczucie jej piękna), wychowanie postawy czynnej wobec życia, torowanie drogi myśleniu obiektywnemu oraz realistycznemu, praktycznemu; w grupie przedmiotów filologicznych uczenie źródłowości, gruntowności, systematyczności w myśleniu, uczenie się „uczenia“ przy uwzględnieniu emocjonalnej, uczuciowej strony duszy i dopełnienie przez kulturę filologiczną oraz literaturę nabywania kultury intelektualnej; w historii wprowadzenie pierwiastków „historycyzmu“ do myślenia i uczuć, uspołecznienie i wychowanie obywatelsko-państwowe. Jeżeli zaś chodzi o proces wyzwalania wartości

wychowawczych, tkwiących w przedmiotach nauczania, — zadanie najważniejsze w nauczaniu — starano się spełnić potrzebny dla sprostania temu zadaniu warunek, stosowanie umiejętne i odpowiednie wiedzy metodyczno-dydaktycznej, czyli sprawności techniki nauczania. Albowiem wartości wychowawcze, tkwiące w danej treści nauczania oraz w samej metodzie, wyzwala dopiero technika nauczania, gdyż program, metody, treść naukowa nie mogły oddziaływać wychowawczo same przez się. Stąd nasza specjalna troska o technikę nauczania.

Poza środkami przez statut gimnazjum przewidzianymi, specjalnie w br. zwrócono uwagę na egzekutywę, jako środek wychowawczego oddziaływania, jako wyrabiającą w wyższym stopniu pracowitość, sumienność, aktywność a także środek wyzbycia się wad narodowych, lenistwa, gnuśności, niechęci do wysiłku a wyrabianie silnej woli.

Poza treścią życia szkolnego, mającego wychowywać młodzież, w samowychowaniu zwrócono uwagę na stopień zainteresowania dla różnych prac, zajęć, form życia młodzieży, wychodząc z założenia, że w atmosferze zainteresowania dopiero wzmagają się tętno tego życia, a wszystkie prace, zajęcia, obowiązki są przez uczniów wykonywane lepiej, ochotniej, radośniej. Dlatego przy organizowaniu tego odcinka pracy „zasada zainteresowania” była decydującą przy wyborze środków działalności wychowawczej.

Organem zbiorowej śiadomości i zbiorowych dążeń stał się w br. szkolnym samorząd szkolny, który stał się środkiem pomocniczym w ugruntowaniu w życiu szkolnym czystości, uczciwości i prawdy, karności i poszanowania przepisów. Wzorową organizacją różnych przedsięwzięć szkolnych przyczyniał się samorząd także do rozwijania zmysłu organizacyjnego, a także promieniował w tej swej pracy na inne zakłady.

Współdziałanie z domem rodzicielskim zyskuje z rokiem każdym na zwartości a dom rodzicielski wykazuje coraz większe zainteresowanie programami szkoły.

Wszystkie te oddziaływania wychowawcze podejmowane były dla osiągnięcia naczelnego dążenia wychowawczego zakładu: rozbudzenia w młodzieży tak silnej i głębokiej miłości Narodu i Państwa Polskiego, by uczucie to stało się kierowniczą siłą jej życia, by służbę dla Narodu i Państwa uczyniła świadomie i radośnie celem i treścią swego istnienia, motorem swych dążeń i czynów.

2. Realizacja planu wychowawczego.

a) W klasach:

Klasy I (a + b + c).

Zgodnie z zakreślonym planem opiekunowie dążyli do poznania warunków pracy, środowiska ucznia; omawiali przepisy i polecenia władz na godzinach wychowawczych, których odbyli po 20.

Nie moralizatorstwem, lecz stanowczą postawą, utrzymywaniem stałego kontaktu z domem rodzicielskim przy pomocy dzienników indywidualnych, wzmagano karność i posłuch wychowanków, zyskując do pomocy samych uczniów, zorganizowanych w gminy klasowe. Samorząd klasowy troszczył się o prowadzenie biblioteki klasowej, pobudzanie do czytelnictwa, do którego zachęcano się wzajemnie przez referowanie ciekawych i stosownych do wieku książek, przy równoczesnym używaniu epidiaskopu. W klasach zorganizowano komórki oszczędnościowe oparte o K. K. O. Opiekunowie troszczyli się nadto o zharmonizowanie współżycia koleżeńskiego, higienę osobistą uczniów, o czystość przyborów szkolnych i klasy.

Współpracy domu ze szkołą poświęcone były zebrania patronatów i konferencje indywidualne z rodzicami. Na jednym ze wspólnych patronatów wygłosił zaproszony lekarz referat p. t. „O chorobach wieku dojrzewania“. Wstępne patronaty poświęcono omawianiu organizacji pracy domowej ucznia i jego obowiązków. Patronat każdej z klas urządził św. Mikołaja — a patronat kl. c nadto dwa poranki filmowe. Z końcem roku uczniowie wzięli udział w dwudniowej wycieczce, a mianowicie: kl. I a i I c do Ojcowa, kl. I b na Babią Górę.

Wapienik.

Klasy II a + b + c.

Praca wychowawców klas drugich koncentrowała się w poszczególnych oddziałach podobnie. Najważniejszym jej zadaniem było postawienie klasy na odpowiednim poziomie pod względem naukowym i wychowawczym. Stan naukowy danej klasy o tyle dotyczył wychowawców, że odbywali oni z rodzicami konferencje wywiadowcze, zbierali informacje o uczniach u nauczycieli pracujących w tych klasach — i odwrotnie informowali uczących o warunkach domowych ucznia.

W sprawach wychowawczych wybijało się na czoło wdrożenie uczniów do racjonalnej, wewnętrznej

karności. Do tego celu służyły gminy klasowe, odbywane najczęściej na tzw. godzinach wychowawczych. Załatwiano na tych zebraniach sprawy kasowe, biblioteczne, organizację wycieczek, zbiórkę metalu, zbiórki pieniężne. Zakładano i redagowano gazety klasowe. Referaty wygłaszane przez uczniów wiązały się z wypadkami bieżącego życia. Przeciętna ilość godzin wychowawczych waha się od 2 do 3 miesięcznie. Na terenach klas II-gich działały autonomiczne patronaty. Z natury rzeczy praca tych patronatów była żywszą w I-szym półroczu, ponieważ wtenczas trzeba było pracę organizować. Z poczynañ patronatów wymienić należy: Św. Mikołaja, Opłatki, Święcone. Oprócz tego każdy patronat zbierał w swoim zakresie fundusze w celu udzielenia pomocy uczniom biednym; szczególnie owocną była pomoc przy organizowaniu wycieczek klasowych.

M a r i a n W n u k.

Klasy III a + b + c.

Praca wychowawcza w klasach III-cich prowadzona była według z góry ułożonego planu, który realizowano na godzinach wychowawczych. Lekcji tych odbyło się w każdej klasie po kilkanaście. Zagadnienia, poruszane na godzinach, były różne, często zależne od okoliczności, jak obchodów narodowych, imienin osób wybitnych, postaci historycznych, potrzeb społecznych i innych. Pewne zagadnienia, szczególnie związane z wiekiem pokwitania, występującym w tych klasach wyraźniej, omawiano na wspólnych patronatach, gdzie referentami byli: Dr Wilczek, lekarz szkolny, który omówił przejawy fizjologiczne z punktu widzenia medycznego, i dr T. Kloska, opiekun klasy III b, który omówił podejścia pedagogiczne do młodzieży w tym trudnym dla rodziców i nauczyciela okresie. Organizacja patronatu, przygotowywanie wycieczek i posiedzenia sprawozdawcze opiekunów klas z pracy wychowawczo-dydaktycznej były przedmiotem zebrañ reszty patronatów, których przeciętnie odbyło się w każdej klasie 5—6-ciu.

Specjalną uwagę w pracy wychowawczej poświęcono realizowaniu hasła gimnazjalnego w odniesieniu do karności ucznia. Hasło to wydało widoczne owoce, gdyż zdaniem Rady Pedagogicznej klasy III należą do klas karnych i dobrze ułożonych.

Większość uczniów jest uspołeczniona, należy i pracuje w różnych organizacjach szkolnych i kółkach naukowych. Biblioteki, prowadzone przez samorządy klasowe, czynne były przez cały rok. Ponadto uczniowie korzystali

dużo z bibliotek pozaszkolnych za zezwoleniem opiekunów klas.

Opiekunowie klas zwracali również uwagę na równomierność pracy uczniów, czystość osobistą ucznia, higienę sal szkolnych oraz ich dekorację.

Kontakt z opieką domową utrzymywano w czasie konferencji, odbywanych z rodzinami na godzinach przyjęć, wywiadówkach oraz listami prywatnymi i służbowymi.

We wszystkich klasach istniały gminy klasowe, które organizowały wycieczki, samopomoc uczniowską, kierowały administracją klasy i opiekowały się gazetkami klasowymi.

Dr Kłoska.

Klasy IV a + b.

Praca wychowawcza na terenach klas czwartych polegała na tym, że wychowawcy zapoznali uczniów i rodziców z nowymi rodzajami liceów. Przy tego rodzaju pracy uwzględniano również indywidualne zainteresowania uczniów, korzystając z pomocy poradni psychologicznej. W myśl tegorocznego hasła: Bez karności nie ma postępu w kształceniu i wychowaniu, opiekunowie klas czwartych kontrolowali obecność uczniów w klasie, punktualność uczęszczania do szkoły, obowiązkowość. Można powiedzieć, że wychowawca był łącznikiem w sprawach wychowawczych i naukowych pomiędzy uczniem, rodzicami i nauczycielami uczącymi w tych klasach. Troską wychowawców była chęć podniesienia poziomu naukowego. Sprawa ta na szczególną trudność natrafiała w kl. IV b. Ponieważ zespół uczniów był różnorodny, byli tam repentenci z różnych klas, różni wiekiem, pochodzący z różnych zakładów naukowych. W ciągu roku szkolnego przybywali uczniowie zupełnie nowi. Formami pracy wychowawczej były godziny wychowawcze, patronaty oraz konferencje indywidualne. W czasie godzin wychowawczych zorganizowana w każdej klasie gmina klasowa zajmowała się biblioteką, zbiorówką metali, załatwiano sprawy finansowe, wygłaszano odpowiednie referaty. Praca w patronatach natrafiała na znaczne trudności z powodu małej frekwencji rodziców. Mimo tego patronat posiadał własne fundusze, przy pomocy których organizował imprezy wychowawcze, np. opłatek.

R. Smidowicz.

Klasa I licealna.

Praca wychowawcza w klasie licealnej miała nieco odmienny charakter aniżeli w gimnazjum. Wpłynęły na nią przede wszystkim zainteresowania młodzieży, które

skoncentrowały się na śledzeniu zdarzeń współczesnego życia we wszystkich jego dziedzinach. Dlatego też w zagadnieniach wybranych i otnpracowanych przez młodzież na plan pierwszy wybiły się zagadnienia w danym czasie najbardziej aktualne.

I tak na 13 zebrań gminnych w ciągu roku trzy poświęcono „przeglądom politycznym“, 3 wykopaliskom w Biskupinie i wystawie światowej w Paryżu (z przezroczami), 1 wynalazkom Marconiego, 1 sytuacji na morzu Śródziemnym, 2 zagadnieniom wewnętrznym Polski: nowemu ustrojowi szkolnictwa i analizie mowy Pana Prezydenta w dniu 19 marca, 3 zaś sprawom administracyjnym klasy, postępom w nauce i zorganizowaniu wycieczek na Babią Górę (3 dni) i w Pieniny (3 dni).

Ilość zebrań gminnych była na ogół mniejsza, niż w latach ubiegłych, ale złożyły się na to specjalne warunki pracy w tej klasie. Dużo godzin „przepadło“ z powodu koncentracji hufca, teorii terenoznawstwa i gazoznawstwa na hufcu, pogadanek o organizacji służby pocztowej i wycieczek z tym związanych, w końcu poranków artystycznych i audycji muzycznych.

Mgr Kieres iński.

Klasy VIII a + b.

Praca wychowawcza w klasach ósmych opierała się na samorządzie klasowym, który opracował z początkiem roku szkolnego plan godzin wychowawczych według hasła ustalonego dla całego zakładu („Bez karności nie ma postępu w kształceniu i wychowaniu“). Godzin tych odbyło się w całości 14 w klasie VIII a i 13 w klasie VIII b. Podstawą tych lekcji był referat ucznia lub członka patronatu na tematy, związane ściśle z przyszłą pracą lub zawodem uczniów. Po referatach wywiązała się dyskusja. Na kilku zebraniach omawiano także życie zrzeszeń akademickich i ważniejsze wydarzenia, związane z przejawami życia państwowego.

Z pracy samorządów klasowych należy wymienić m. in. następujące: organizacja dyżurów na gimnastyce 10-minutowej podczas przerwy, udział i organizacja imprez szkolnych, wygłaszanie przemówień i deklamacji. Biblioteką uczniowską zawiadywał także samorząd klasowy. Poza tym uczniowie korzystali za zezwoleniem opiekunów z bibliotek pozaszkolnych, a zwłaszcza z Biblioteki Sejmowej.

Współpraca z domem rodzicielskim odbywała się normalnie na konferencjach indywidualnych, wywiadowczych oraz na patronatach klasowych.

Dr Stolingwa.

b) Organizacje uczniowskie.

Stosownie do uchwały R. P. z 3 III 1937 a na wniosek komisji, która przeprowadziła specjalną ankietę na temat pracy w kółkach i organizacjach, utrzymano te organizacje, które dają możliwość wyżycia się w kierunku religijno-moralnym, społeczno-państwowym i sportowym. Inne organizacje, szczególnie naukowe (które bywały często ciągiem dalszym nauki szkolnej w zmienionej formie), zlikwidowano, wychodząc z założenia, że młodzieży należy zostawić na życie wewnętrzne i lekturę więcej czasu i spokoju, niż się to dotychczas działo, kiedy nie tylko jej nauki ale i sport oraz rozrywki odbywały się pod kierunkiem, według z góry określonego planu. Nadmiar kółek — według opinii R. P. — nie przyczyniał się do wyrobienia u uczniów gruntowności w pracy i obowiązkowości, a raczej do płytkości i zbywania.

Jak młodzież pracowała w pozostawionych organizacjach, scharakteryzują to jej sprawozdania.

WYCHOWANIE RELIGIJNO MORALNE.

Sodalicja Mariańska.

W skład zarządu Sodalicji wchodził:

w pierwszym półroczu: prefekt: sod. Kunerth, wiceprefekt: sod. Bednorz, asystent: sod. Matuszyński;

w drugim półroczu: prefekt: sod. Bednorz, wiceprefekt: sod. Adamek, asystent: sod. Kwiatkowski.

Urząd sekretarza piastował przez cały rok szkolny sod. Dybulla, funkcje skarbnika sprawował sod. Zappa Wojciech. Ogółem liczy obecnie nasza Sodalicja 71 członków, w tym: 30 sodalisów, 24 kandydatów i 17 aspirantów.

Zebrań miesięcznych odbyło się 10. Zebrań konsulty — 5. Zebrania miesięczne całej Sodalicji odbywały się u SS Elżbietanek. Poprzedzała je uroczysta Msza św. z egzortą ks. moderatora oraz wspólna Komunia Św. Konsulta zbierała się dla omawiania ważniejszych zagadnień organizacyjnych.

Kierunek tegorocznej pracy nadawało hasło, podane przez Centralę: „Bądź katolikiem czynu“!

W związku z tym hasłem zostały ogłoszone na miesięcznych zebraniach następujące referaty:

1. Znaczenie i potrzeba organizacji. 2. Różnica między katolikiem z imienia i katolikiem czynu. 3. Jak możemy realizować nasze tegoroczne hasło? 4. Abstynencja. 5. Rola zakonów w Polsce. 6. Święty Andrzej Bobola. 7. Porówna-

nie działalności naszej sodalicii z działalnością innych sodalicii.

Nadto przeprowadzono ankietę na temat: „Czego brakuje naszej sodalicii.

Każdy członek abonował miesięcznik mariański: „Pod znakiem Marii“.

W łonie naszej Sodalicii pracowały w bieżącym roku szkolnym nast. sekcje:

1. Sekcja Eucharystyczna, która brała udział w adoracjach Najświętszego Sakramentu, oraz przygotowała kilka mszy recytowanych. Członkowie sekcji abonowali czasopismo „Hostia“.

2. Sekcja Misyjna, która zebrała kilka tysięcy znaczków pocztowych i pewną ilość staniolu. Prenumerowała „Posiew Misyjny“ oraz „Młodzież Misyjną“.

3. Sekcja Charytatywna, która umożliwiła wyjazd 4 sodalisów na kolonię na Śnieżnicy oraz dopomogła 6 sodalisom-maturzystom w braniu udziału w rekolekcjach zamkniętych.

4. Sekcja Muzykalno-wokalna uświetniała imprezy sodalicyjne.

5. Kółko starszych omawiało na swych zebraniach wyjątki z Pisma Św., encykliki papieskie oraz ostatnie wydarzenia na świecie.

6. Kółko młodszych, które przerabiało na zebraniach ustawy sodalicyjne i przygotowywało kandydatów do przyjęcia na sodalisów. Miało na celu przygotowanie dobrego materiału na sodalisów.

7. Kółko Abstynentów, w skład którego wchodził i niesodalisi, urządziło na zebraniu miesięcznym akademię wstrzemięźliwości, na której wygłoszono referat o dobrych skutkach abstynencji.

Sodalicia posiada również bibliotekę. Korzystali z niej i niesodalisi. Zyskuje ona sobie coraz więcej zwolenników pośród uczniów. Sodalicia posiada: sztandar, medal prefekta, pieczęć, księgę kanoniczną i kronikę.

W październiku, jak co roku, urządziliśmy zjazd diecezjalny sodalicii męskich szkół średnich na Śląsku. Dnia 23 stycznia 1938 r. urządzono „Opłatek“, połączony z wystawieniem „Jasełek“. W dniu patrona gimnazjum, Św. Kazimierza, 4 marca, urządziła Sodalicia uroczystą akademię ku czci świętego królewicza. W maju odbyła się wycieczka do Czerny.

Przyjęcie na sodalisów odbyło się w grudniu 1937 r.

Sodalicią opiekuje się już dwunasty rok ks. moderator radca R. Josiński.

Ks. R. Josiński,
Ks. Moderator.

Dybuła L.,
Sekretarz.

Bednorz J.,
Prefekt.

WYCHOWANIE OBYWATELSKO-SPOŁECZNE

Drużyna harcerska.

Stan liczebny drużyny dochodził w tym roku do 118 ćwiczących harcerzy, pracujących w 10 zastępach i podzielonych na 2 plutony, na których czele stali dh. Kuhnert i Skarżyński.

Tegorocznym hasłem pracy w drużynie było: 1. pogłębienie pracy nad sobą i 2. osiągnięcie wyższego stopnia harcerskiego. Końcowym punktem realizacji drugiej części programu pracy były całodniowe harce drużyny w Murckach, zakończone złożeniem przyrzeczenia przez 25 harcerzy, zdobyciem II stopnia harc. przez 15 harcerzy i I stopnia przez 7 harcerzy.

W pracy nad osiągnięciem odpowiedniego poziomu technicznego i ideowego była drużyna wizytowana kilkakrotnie przez komendanta Chorągwi dh. dr Bielca i komendanta hufca dh. Tendyrę. Ukoronowaniem pracy w drużynie był obóz letni w Orłowie Morskim, zorganizowany w sierpniu 1937 r., w którym wzięło udział 40 harcerzy. Poza programem czysto technicznym obóz w dużej mierze uwzględnił zainteresowania krajoznawcze, czego dowodem były wycieczki do Gdańska, Sopot, Jastarni, Helu, Karwi, Żarnowca, Krokowa i Wejherowa.

W styczniu zaś 1938 r. zorganizowała drużyna zimowisko 14-dniowe w Bukowinie Tatrzańskiej, na które pojechało 25 harcerzy. Zimowisko połączone było z kursem narciarskim dla początkujących i zaawansowanych i z kursem dla zastępowych.

W lipcu 1938 r. drużyna urządza obóz letni w Krościenku nad Dunajcem.

Drużyna brała wyjątkowo czynny udział w różnych przejawach życia harcerskiego, stając w każdej chwili do dyspozycji komendy Chorągwi i Hufca, a swoją postawą i pracą zdobywała uznanie i pochwały. W szczególności jeśli idzie o reprezentację harcerstwa katowickiego była przy powitaniu harcerzy węgierskich, kanadyjskich, rumuńskich i słowackich, zorganizowała szatnię i bufet na dwóch zjazdach harcerskich, była obecna na wszystkich okolicznościowych uroczystościach harcerskich lub lokalnych.

Duży nacisk położono w tym roku na pracę społeczną w drużynie. Zaopiekowano się bowiem szkołą powszechną w Łatyholu, woj. wileńskie, wysyłając jej wychowankom zebraną odzież, żywność i pomoce naukowe.

Praca drużyny została oceniona przez władze harcerskie, które drużynie przyznały miano „drużyny przodującej“.

Owoce tej pracy były rezultatem nie tylko wysiłków członków drużyny ale również niezmordowanej pomocy Koła Przyjaciół Harcerzy, którego zarząd, otaczając drużynę serdeczną opieką i interesując się najmniejszym przejawem życia w drużynie, potrafił stworzyć warunki i atmosferę do wyścigu w pracy, stojącej na coraz wyższym poziomie.

Mgr Zbigniew Kieres iński, drużynowy.

Samorząd.

W roku szkolnym 1937/38 Samorząd pracował pod opieką p. prof. Brachmana z zarządem w następującym składzie: prezes: Skarżyński Adam (I lic.), wice-prezes: Kunert Adolf (I lic.), od półrocza Sołtys Stanisław (I lic.), sekretarz Rak Damian (IV a), skarbnik Korczyński Andrzej (IV a).

Pracę prowadził Samorząd a) dla uczniów naszego zakładu oraz b) dla młodzieży szkół średnich na terenie miasta Katowic. Na terenie naszego zakładu Samorząd a) kierował dyżurami na gimnastyce 10 min. oraz na przerwach, b) zorganizował poranek dnia 11 listopada z okazji Święta Niepodległości, c) zapoczątkował zbiórkę metali na cele wojskowe, d) opiekował się przez gospodarza (kol. Czakoń IV b) świetlicą uczniowską, w której zorganizowano dyżury i turnieje szachowe, e) przeprowadził zbiórkę pieniężną na fundusz imienia śp. Alfonsa Zgrzebnioka.

Dla ogółu młodzieży szkół średnich miasta Katowic Samorząd nasz a) zorganizował 2 zabawy międzyszkolne (w jesieni oraz w karnawale), b) urządził pierwszy wieczorek artystyczno-literacki, który dał początek tego rodzaju imprezom, organizowanym następnie przez inne zakłady naukowe, c) przeprowadził akcję propagandową wśród szkół średnich Śląska na rzecz funduszu im. śp. Alfonsa Zgrzebnioka, d) zorganizował poranek w dniu „święta Matki“, który stał się manifestacją gorących uczuć żywionych przez młodzież dla swoich matek. Tak w wykonaniu wieczorku wyżej wymienionego jak i poranku brali udział przeważnie wykonawcy, rekrutujący się z szeregów uczniów naszego zakładu.

Z innych mniejszych prac Samorządu należy wymienić: wybór pocztu sztandarowego, który stanowili kol. Bydliński, Żabiński i Skarżyński (wszyscy z I lic.), organizo-

wanie porządku podczas przemarszów do kościoła, stały rozdział bezpłatnych biletów na przedstawienia szkolne pomiędzy ubogich uczniów i zorganizowanie zbiórki na szkoły powszechne.

Za Zarząd:

A d a m S k a r ż y ń s k i, prezes.

Szkolne Koło L. M. K.

Tegoroczna praca szkolnego Koła L. M. K. była prowadzona pod kątem rozbudowy Koła; w kierunku propagandy rzeczy morskich i kolonialnych oraz w kierunku organizacji obozów letnich.

Rozbudowę Koła L. M. K. uzyskano przez wciągnięcie większej ilości nowych członków, których liczba doszła do 290. Zaznaczyć jednak wypada, że członków prawdziwie czynnych jest wiele mniej.

Propagandzie służyły dwie gazety ściennie: „Wiadomości Morskie“ i „Gazetka Morska“ oraz wygłaszane w odstępach miesięcznych referaty na tematy morskie.

Akcję obozową uskutecznilo w ten sposób, że Koło Szkolne L. M. K. wysłało 30 uczniów na żeglarskie obozy nad jeziora Narocz i Żarnowieckie. Kilku członków miejscowego Koła bierze również udział w podróżach morskich na jachcie „Zawisza Czarny“.

Z ogólnych poczynañ Koła na uwagę zasługuje poranek morski, urządzony w dniu 10 lutego 1938 r.

Zbiórkę na F. O. M. przeprowadzono w miesiącu kwietniu — ogólna suma wyniosła 85 zł.

Pracę organizacyjną prowadzono na zebraniach Zarządu Koła.

Szkolne Koło L. M. K. wpłacało 15 zł miesięcznie do obwodu L. M. K. w Katowicach.

Za Zarząd Koła L. M. K.:

M. W n u k.

L. O. P. P.

W roku bieżącym koło poświęciło się popularyzacji zagadnień z dziedziny lotnictwa oraz obrony przeciwgazowej. Zebrań było 8, w tym 1 zebranie zarządu. Na zebraniach tych wygłoszono referaty, z których najważniejszymi były: 1. „Siły lotnicze państw obcych“, 2. „Lotnictwo polskie“, 3. „Rola propagandowa lotu mjr. Skarżyńskiego przez Atlantyk“, 4. „Zwycięstwa Polski w zawodach o puchar Gordon-Beneta. Na zebraniach ponadto wyświetlono przezroczą

z cyklu O. P. L. G. oraz zdjęcia z różnych książek i broszur lotniczych. *Gazetka ścienna* („Nowiny L. O. P. P.”) informowała uczniów w odstępach miesięcznych o pracy i działalności organizacji. Rolę propagandową obok gazetki spełniały również afisze.

Staraniem zarządu Koła L. O. P. P. urządzono dnia 9 czerwca 1938 r. poranek, na który złożyły się: część muzyczno-wokalna oraz część słowna.

Zarząd koła stanowili: prezes — kol. Bydliński (I lic.), sekretarz — kol. Żabiński (I lic.), skarbnik — kol. Jarczyk (I lic.).

Sekretarz: Ż a b i ń s k i.

Prezes: B y d l i ń s k i.

* * *

Międzynarodowa Korespondencja Szkolna (M. K. S.).

W bieżącym roku szkolnym korespondencja naszych uczni z kolegami z zagranicy rozwijała się w dalszym ciągu pomyślnie, a to szczególnie korespondencja, prowadzona w języku angielskim. Do ożywienia wymiany listów z Australią przyczyniły się w tym roku uroczystości, związane z 150-leciem istnienia australijskiego Commonwealth. Udział brali w tej korespondencji przeważnie uczniowie klasy 4 a. Poza tym nawiązano kontakt z uczniami szkoły w Rugby (Anglia) i gimnazjum w Cleveland (U. S. A.).

Akcja nasza doznała poparcia ze strony Polskiego Biura M. K. S. w Warszawie, które dostarczało korespondentom wiele bardzo pięknego materiału propagandowego celem zapoznania młodzieży zagranicznej z Polską. W zamian za to uczniowie nasi otrzymywali stale oprócz listów interesujące broszurki, prospekty, ilustracje itp., które w wysokim stopniu budzą zainteresowanie młodzieży.

P. Ambasador Wielkiej Brytanii w Warszawie wystosował z okazji konkursu wypracowań angielskich list do Dyrekcji zakładu z wyrazami podziwu dla wysokiego poziomu wypracowań naszych uczniów.

Ilość listów oraz przesyłek około 120.

Kierownikiem M. K. S. był prof. dr Piotr Stolingwa.

Kółko Krajoznawcze.

Kółko Krajoznawcze postawiło sobie za cel:

1. Poznanie i umiłowanie ziemi ojczystej.
2. Poznanie ludu, który z tą ziemią jest zrośnięty.
3. Poznanie kultury, którą ten lud sam wytworzył.

Realizując swe cele, odbyło 8 zebrań miesięcznych, na których wygłoszono następujące referaty:

1. Znaczenie i cele krajoznawstwa. 2. Ligota-Panewnik i okolica. 3. Znaczenie Chorzowa i okolicy. 4. Obrzędy ludowe na Śląsku. 5. Zasużone Polki. 6. Polacy za Olzą.

W myśl hasła „Poznaj swych najbliższych“ poznawano Śląsk na kilku wycieczkach i zbierano pamiątki działaczy śląskich, pieśni śląskie i i.

Starano się wyrobić samodzielność w podchodzeniu do zagadnień i przyczynić się drogą samokształcenia do pomnożenia wiadomości o kraju. W tym celu odbyto wycieczki do Panewnika i okolicy, Chorzowa, Piekar Śl., w najbliższą okolicę Katowic oraz rowerową do Tarnowic-Rybnej celem zwiedzenia terenów wykopaliskowych z czasów kultury łużyckiej.

Celem spopularyzowania haseł koła prowadzono gazetkę ścienną, w której umieszczano artykuły i fotografie z dziedziny krajoznawstwa.

Koło liczyło 81 członków; opiekunem koła był prof. Wróbel.

Kur z Henryk IV b, prezes.

WYCHOWANIE FIZYCZNE

Szeroki program wychowania fizycznego realizowano na terenie sali gimnastycznej, przystosowanego do gimnastyki i gier podwórza szkolnego, na boiskach miejskiego i okręgowego ośrodka w. f., w łaźni miejskiej, na sztucznym torze i w miejskim kąpielisku.

W roku sprawozdawczym uprawiała młodzież ćwiczenia fizyczne — poza obowiązkowymi lekcjami — na różnych kursach i w sekcjach Gimnazjalnego Koła Sportowego i Międzyszkolnego Klubu Sportowego.

W czasie świąt Bożego Narodzenia odbył się w Szczyrku koło Bielska dziewięciodniowy kurs narciarski. Uczestnicy w liczbie 29 zamieszkali w willi „Zacisze“ a stolarowali się w pensjonacie „Beskid“. Kurs prowadzili pp. Grzbiela i Ligęza. Zrealizowany program kursu obejmował: chody i biegi na nartach, ćwiczenia z techniki zjazdowej, skoki na skoczni terenowej (dla usprawnionych i zaawansowanych w narciarstwie), wycieczki na Klimczok i Skrzyszyn, zajęcia świetlicowe, zabawę sylwestrową i zawody w slalomie i skokach. Uczestnicy kursu pomogli w organizacji zawodów narciarskich miejscowemu klubowi narciarskiemu.

Na zajęciach świetlicowych omawiano w formie pogadanek: a) wiadomości uczestników z folkloru śląskiego, b) bieżące wypadki, c) wspomnienia z wycieczek narciarskich, d) wspólnie śpiewano kolendy.

W listopadzie, grudniu i styczniu odbywał się kurs tańców w narodowych i regionalnych dla uczniów klas wyższych. Wyćwiczono krakowiaka, wiązanke tańców śląskich, gąsior, kaczor, błogosławiony, owięziok, kociorajka, kozak) i niektóre kroki kujawiaka. Uczestnicy kursu dali pokaz tych tańców na zabawie międzyszkolnej. Kurs prowadził p. Grzbiela.

Dla uczniów nie umiejących pływać prowadził p. Kozdruń kurs nauki pływania.

Treningi dla zaawansowanych pływaków prowadził p. Grzbiela.

Kilku uczniów uczęszczało na kurs szermierczy p. Ludwiczaka.

Z powodu małej ilości ćwiczących prowadzono ćwiczenia w II-gim półroczu w Gimnazjum Miejskim.

Na podwórzu szkolnym zbudowano wzorowe kosze.

Drużyna siatkówki dzierżyła przez ten rok tytuł mistrza szkół średnich Śląska. Zdobyła go w czerwcu 1937 roku na święcie sportowym w Chorzowie.

Jan Grzbiela.

Przysposobienie Wojskowe.

Hufiec szkolny przysposobienia wojskowego dzielił się na dwa stopnie: I stopień obejmował uczniów klas IV a i IV b w liczbie 80, II stopień uczniów I licealnej — 33.

Zajęcia p. w. były w tym roku obowiązkowe dla wszystkich uczniów powyższych klas. Zwolniono jedynie słabych fizycznie uczniów od ćwiczeń polowych i marszów. Wszyscy junacy przychodzili na ćwiczenia w przepisowych mundurach polowych, które sami zakupywali. Biedniejsi otrzymywali szkolne mundury. Zajęcia hufca odbywały się na szkolnym podwórzu, na gimnazjalnej strzelnicy małokalibrowej, na terenach ćwiczebnych tzw. „Koszutki“, na strzelnicy w Siemianowicach i na terenie lotniska.

Hufiec brał czynny udział we wszystkich uroczystościach państwowych, organizowanych w szkole i poza szkołą, utrzymywał kontakt z miejscowym garnizonem wojskowym, a szczególnie z podchorążówką. W czasie uroczystości 3-Majowych wyróżniono nasz hufiec i wysłano jako pierwszą kompanię hufców p. w.

Hufiec nasz piastował w bieżącym roku tytuł mistrza strzeleckiego hufców szkolnych Katowic. Mistrzostwo to zdobył na zawodach zorganizowanych w czerwcu 1937 r. przez Miejską Komendę P. W. w Katowicach.

Józef Grzbiela, kier. hufca p. w.

Gimnazjalne Koło Sportowe.

Nasze Koło Sportowe zwróciło uwagę przede wszystkim na sporty zimowe i na rozgrywki międzyszkolowe we wszystkich sekcjach. Utrzymywało się ze składek członkowskich, z dochodów z urządzonych imprez sportowych i z subwencji Rady Rodzicielskiej w wysokości 50 zł, za które zakupiono rękawice, spodenki i kij dla bramkarza hokejowego.

W zimie rozegrano 10 meczów hokejowych, które dały następujące wyniki:

1. G. K. S. — K. S. „Dąb“ I b = 3 : 7.
2. G. K. S. — Szkoła Handlowa Kat. = 3 : 2.
3. G. K. S. — P. Gimn. Siemianowice = 2 : 1.
4. G. K. S. — Szkoła Handlowa Kat. = 3 : 0.
5. G. K. S. — P. Gimn. Żory = 5 : 1.
6. G. K. S. — P. Gimn. Pszczyna = 2 : 1.
7. G. K. S. — Miejskie Gimn. Katowice = 1 : 7.
8. G. K. S. — K. S. „Orzeł“ Wełnowiec = 2 : 3.
9. G. K. S. — Gimn. Pryw. Św. Jacka = 8 : 1.
10. G. K. S. — Szkoła Handlowa Katowice = 8 : 3.

Zespół hokejowy zdobył wicemistrzostwo Śląska.

Zespół narciarski (Wiklicki, Kukulski, Nowak), który odbył trening czterodniowy z p. Grzbielą w Zakopanem, zdobył na zawodach międzyszkolnych w Szczyrku 7-me miejsce w kombinacji (bieg 5 km i slalom). W zespole narciarskim Międzyszkolnego Klubu Sportowego Katowice startowało 2-ch naszych uczniów: Sobota Henryk i Troszok. Sobota zajął indywidualne mistrzostwo Śląska w kombinacji alpejskiej i w skokach.

Na zawody narciarskie do Szczyrku urządzono wycieczkę, w której wzięło udział 30 uczniów. Wycieczkę prowadził p. dyr. Franćić.

W siatkówce odbyły się mecze z Państw. Gimn. Mat.-Przyr. Chorzów, ze Śl. Techn. Zakł. Nauk., z Państw. Gimn. Mysłowice, z K. K. S. „Pogoń“ Katowice.

W koszykówce: z K. K. S. „Pogoń” Katowice, z Państw. Gimn. Mat. Przyr. Chorzów, z Miejskim Gimn. Katowice.

W lekkiej atletyce: ze Szkołą Handlową Katowice.

W piłce nożnej: z Pryw. Gimn. Św. Jacka Katowice. i Państw. Gimn. Siemianowice.

Opiekunem koła był p. Grzbiela Józef.

Barczewski Czesław, prezes.

WYCHOWANIE ESTETYCZNE

Muzyka.

I. Szkolne audycje muzyczne. Celem szkolnych audycji muzycznych jest rozbudzenie estetycznej wrażliwości na przeżycia muzyczne, przyzwyczajanie do obcowania z muzyką i wyrobienie potrzeby jej słuchania.

1. Młodzież gimnazjalna zapoznała się z następującymi tematami poranków muzycznych:

- a) Tańce polskie.
- b) Stylizowane tańce polskie i obce.
- c) Muzyka kameralna.
- b) Stylizowane tańce polskie i obce.
- c) Muzyka kameralna.
- d) Muzyka klasyczna.
- d) Violoncella jako instrument solowy.
- f) Pomoniuszowska pieśń artystyczna i ludowa.
- g) Muzyka polska.

Audycje odbywały się w auli tut. zakładu oraz w teatrze im. St. Wyspiańskiego.

Wykonawcami programu byli profesorowie, absolwenci i słuchacze Śląskiego Konserwatorium Muzycznego, profesorowie Szkoły Muzycznej w Rybniku, orkiestra 73 p. p. oraz chór szkolny.

2. Ogólna linia programowa audycji muzycznych dla liceów ogólnokształcących ustalona została okólnikiem nr 76 Dziennika Urzędowego z dnia 21 lipca 1937 r. (II S — 5659/37.) W związku z tym młodzież licealna przysłuchiwała się następującym porankom muzycznym:

- a) Suita (komp. franc. i J. S. Bach).
- b) Sonata (forma sonatowa).

- c) Koncert (skrzypcowy i fortepianowy).
- d) Symfonia (klasyczna).
- e) Muzyka polska.

Wykonawcami programu byli również profesorowie, absolwenci i słuchacze Śląskiego Konserwatorium Muzycznego oraz orkiestra symfoniczna Towarzystwa Muzycznego w Katowicach.

Audycje muzyczne odbywały się w auli tut. gimnazjum, w sali koncertowej, Śl. Kons. Muz. oraz w Śl. Zakł. Technicznych. Młodzież liceów ogólnokształcących korzystała także z poranków muzycznych, urządzonych staraniem Ogniska metodycznego śpiewu i muzyki.

II. **Chór szkolny**, na którego repertuar złożyły się utwory dostosowane przede wszystkim do potrzeb życia szkolnego (poranki, akademie i inne imprezy), wyćwiczył pieśni wyłącznie z polskiej twórczości muzycznej.

III. **Orkiestra szkolna** pracowała nad dostępnymi utworami kompozytorów polskich i obcych.

IV. **Występy**. O intensywności pracy wspomnianych zespołów świadczy pokaźna liczba występów w roku sprawozdawczym (16).

V. **Biblioteka muzyczna**. W bieżącym roku szkolnym wzbogacono bibliotekę muzyczną o 17 nowych utworów na orkiestrę i chór szkolny.

Jan Rykała, naucz. muzyki.

WYCHOWANIE PRAKTYCZNE

Szkolna Kasa Oszczędności.

Obciążenie członków grona nadmierną pracą dydaktyczną i wychowawczą zmusiło Opiekuna Szkolnej Kasy Oszczędności do wyszukania jak najodpowiedniejszej formy prowadzenia akcji oszczędnościowej na terenie poszczególnych klas. Utworzono więc w wykonaniu uchwały Rady Pedagogicznej dwie komórki doświadczalne w kl. I a i c. Jedna z nich została zorganizowana w oparciu o P. K. O., druga o K. K. O. Okazało się, że prowadzenie komórki opartej o K. K. O. jest znacznie prostsze, bo nie wymaga tyle pisania i prowadzenia podwójnej księgowości, jak tego żąda P. K. O. Rola wychowawcy ogranicza się tu tylko do propagandy oszczędności i kontrolowania skarbnika.

Z przyszłym rokiem szkolnym zostaną założone komórki oszczędnościowe we wszystkich klasach gimnazjalnych. Należy się też spodziewać, że idea oszczędnościowa znajdzie w przyszłorocznej pracy wychowawczej swój odpowiedni wyraz.

Mgr Zahra j.

c) Konferencje grona nauczycielskiego.

1. Konferencje Rady Pedagogicznej odbyte w dniach 2 IX, 15 IX, 6 X, 21 X, 10 XI, 15 XI i 21 XII (okresowa) 1937 r., 21 I, 9 II, 16 II, 21 II, 30 III, 8 IV (okresowa), 5 V, 27 V, 21 VI (okresowa) 1938 r. poświęcone były sprawom dydaktycznym i wychowawczym. Na nich ustalano plany dydaktyczne, wychowawcze, prac kółek i organizacyj szkolnych, programy kolonii zimowych. Na konferencjach sprawozdawczych Rada Pedagogiczna kontrolowała wykonanie tych planów, zastanawiała się nad sposobami realizacji statutu gimnazjum i osiągnięcia wyników programem nauczania przewidzianych. Dalej R. P. zajmowała się zwolnieniami od taksy administracyjnej, wysuwała kandydatów na stypendia, szczególniejszą zaś opieką otoczyła wyjazd młodzieży tuł. zakładu na Festival Sztuki Polskiej do Warszawy i wycieczki letnie. Dalej specjalną konferencję poświęcono zagadnieniu obrony kraju, na której p. o. dyrektor zakładu wygłosił odczyt pt. „Idea obrony kraju w nauczaniu i wychowaniu“, a komendant PW na miasto Katowice, kap. Thustochowicz, omówił regulamin i wskazówki do wykonania programu przysposobienia wojskowego. Sprawę estetycznego wychowania młodzieży — stosownie do uchwał zjazdu dyrektorów szkół średnich i zarządzeń władz — omawiano na dwóch konferencjach R. P.

2. Konferencja Rady Wychowawców kontrolowała wykonanie planu pracy wychowawczej oraz współpracy z domem rodzicielskim.

Komisje klasowe odbywały zebrania z końcem każdego okresu konferencyjnego celem wszechstronnego omówienia każdego z uczniów i ustalenia o nim opinii. Na specjalnym zebraniu komisji kl. I lic. omawiano szczegółowo program naukowy tej klasy i sposoby jego realizacji.

Komisje przedmiotowe ustaliły z początkiem roku szkolnego zasady korelacji poszczególnych przedmiotów a w połowie roku szkolnego omówiono realizację tego planu korelacyjnego.

HIGIENA

3. Stan zdrowia młodzieży i stan zdrowotny zakładu.

a) Sprawozdanie lekarza szkolnego za rok 1937/38.

Do obowiązków lekarza szkolnego należy: 1. dozór nad stanem zdrowia uczniów, 2. propaganda higieny, 3. stan sanitarny budynku.

Ad. 1. Zbadano wszystkich uczniów do „kart zdrowia“ (niektórych dwa razy). Przeciętna liczba dzienna zgłaszających się uczni „chorych“ wynosiła 10—12. Najczęstszymi jednostkami chorobowymi były: grypa, bronchit, zapalenie gardła — względnie migdałków.

Żadnych epidemii w tym czasie nie było. Pojedyncze wypadki zachorzeń zakaźnych (szkarlatyna, dyfteria) były likwidowane przez lekarzy domowych.

Udzielono 38 konsultacji indywidualnych rodzicom w pojedynczych wypadkach o stanie zdrowia ich dzieci i w czasie tychże odpowiednich rad i wskazówek, na ogół z dobrymi skutkami.

Ad. 2. Pogadanki z higieny miałem 35 na tematy: pojęcie higieny, higiena osobista, higiena ogólna, wychowanie fizyczne, alkoholizm, sposoby chronienia się przed chorobami zakaźnymi z uwzględnieniem szczególnym gruźlicy, ze starszymi uczniami o chorobach wenerycznych.

Na ogół czystość u uczni zadawalniająca, jednakowoż indywidualnie stwierdzono uporczywe niechlujstwo tak w czystości ciała jak i w pielęgnacji zębów (mycia codziennego i plombowania), jako też bielizny (brak spodniej bielizny, względnie noszenie spodenek gimnastycznych zamiast tejsze).

Z końcem roku przeprowadzono szczepienie ochronne abiturientów (do obozów pracy) przeciw czerwonce i durowi brzuszemu.

Ad 3. Otoczenie budynku: nawierzchnia jezdni od ulicy Słowackiego uniemożliwia normalny tok nauki i pracy przez ciągły hałas, powodowany przejeżdżającymi kłusem wozami ciężarowymi na znajdującą się w pobliżu targowicę. Sam budynek wymaga gruntownego remontu począwszy od wstawienia nowych i podwójnych okien na korytarzach i klasach, nowego centralnego ogrzewania, odbudowy wentylacji, przeniesienia ustępów uczniowskich z piwnicy do osobnej przybudówki, tak by na każdym piętrze znajdowały się ustępy, przeniesienia pracowni zajęć praktycznych

do osobno na ten cel zbudowanej sali nad harcówką i szatnią gimnastyczną, przerobienie sali gimnastycznej (usunięcie boazerii i innych części zatrzymujących kurz), urządzenia w szatni na płaszcze wentylacji suszącej. Konieczność tych adaptacji stwierdzono komisyjnie z dyrektacją gimnazjum.

Przez przeprowadzenie tych adaptacji pojemność i higiena szkolna budynku ogromnie się podniesie.

Dr Tadeusz Wilczek,
lekarz szkolny.

b) Sprawozdanie szkolnego lekarza dentysty.

W ubiegłym roku szkolnym zatrudniony był lekarz dentysta przez 15 godzin tygodniowo.

Zestawienie zabiegów lekarskich, wykonanych u uczniów w ciągu całego roku szkolnego przedstawia się następująco:

	Uczniów	Zębów
Założono plomb	148	252
Zapalenie miazgi ew. zgorzel wyleczono	107	184
Pnie usunięto	33	70
Kamień nazębny usunięto	25	—

Dr Jan Talewski,
szkolny lekarz dentysta.

II. Dział dydaktyczny.

1. Warunki pracy uczniów w szkole.

W dziedzinie poprawy warunków pracy uczniów i grona nauczycielskiego stwierdzić należy w roku szkolnym 1937/38 dalszy postęp.

By umożliwić opiece domowej korzystanie w pełni z godzin przyjęć indywidualnych, utworzono specjalną rozmównicę przez odcięcie części sali konferencyjnej. Dzięki tej inowacji informowanie rodziców odbywa się w warunkach dogodnych tak dla rodziców jak też dla nauczycieli. To też frekwencja rodziców na godzinach przyjęć w tym roku szk. wydatnie wzrosła.

Warunki higieniczne w zakładzie uległy poprawie przez to, że przeprowadzono malowanie sal, kurytarzy i okien. Ogółem pomalowano 15 sal lekcyjnych, salę gimnastyczną, gabinety lekarski i dentystyczny, sekretariat, dwa kurytarze oraz ogółem 100 okien. Ponadto podłogę w gabinecie dentystycznym wyłożono nowym linoleum.

W następstwie redukcji liczby klas w porównaniu z poprzednim rokiem szkolnym opróżniły się 2 sale lekcyjne, z których jedną przeznaczono na bibliotekę uczniowską, drugą na szatnię dla klas pomieszczonych na 2-gim piętrze. Ta nowa szatnia łącznie z już istniejącą z lat poprzednich szatnią wystarczają całkowicie na potrzeby całego zakładu — tak, że w r. szk. 1937/38 uczniowie wszystkich klas mogli składać swe okrycia w szatniach, przez co szkoła zyskała nie tylko na higienie, ale i na porządku i wyglądzie estetycznym klas w czasie godzin lekcyjnych. Przeznaczenie oddzielnej sali na bibliotekę uczniowską również przyniosło znaczne udogodnienie przez ułatwienie młodzieży korzystania z biblioteki, z drugiej strony ułatwiło niemniej pracę w bibliotece nauczycielowi-zawodowcy.

Poza tym należy zanotować pewien postęp w warunkach nauczania niektórych przedmiotów. I tak, w dziedzinie wychowania fizycznego stworzono lepsze warunki dla gier i zabaw przez to, że uzyskano na ten cel boisko Okr. Ośr. W. F. oraz boisko Miejsk. Ośr. W. F. wraz z wszystkimi urządzeniami tych boisk. Ponadto udało się uzyskać w łaźni miejskiej jedną godzinę w tygodniu (środa od godz. 16—17) na treningi pływackie, w których brali udział uczniowie zaawansowani w pływaniu wszystkich klas.

Celem umożliwienia uczniom stosowania nowoczesnej techniki i taktyki w koszykówce, zbudowano na podwórzu szkolnym kosze z wysuniętymi tablicami.

W nauce zajęć praktycznych udało się podnieść warunki bezpieczeństwa pracy przez zainstalowanie urządzeń ochronnych do obrabiarek takich jak tokarka do drewna i metali oraz szlifierka. Przez to zmniejszono do minimum możliwości nieszczęśliwych wypadków w czasie wykonywania pracy przez uczniów. Ponadto zakupiono dla pracowni zajęć praktycznych statywy dla przechowywania żelaza walcowanego i rurek szklanych oraz dwie szafy, większą na przechowywanie drobnych materiałów i mniejszą ścienną na klucze, przez co zyskano na ułatwieniu pracy.

Warunki pracy uczniów w pracowniach biologii, geografii, fizyki i pracowni humanistycznej nie uległy zmianie; były one jak w latach poprzednich dobre, z wyjątkiem sali do ćwiczeń chemicznych, która ze względu na swe położenie w wilgotnych i ciemnych suterenach od strony podwórza nie nadaje się całkowicie na salę szkolną. Wszystkie klasy czteroletniego gimnazjum oraz I klasa licealna ze względu na pracę laboratoryjną były podzielone na grupy ćwiczebne. Podobnie ze względu na język francuski i angielski istniał podział na grupy w klasach I b, II a, III a i IV a, przy czym uczniowie należący do grupy francuskiej pobierali naukę tego języka w I półroczu w sali humanistycznej, w II-gim półroczu w danej klasie, podczas gdy grupa angielska miała lekcje tego języka w I półroczu w klasie a w II-gim w sali humanistycznej.

Brak ogrodu szkolnego dawał się poważnie odczuwać przy nauce biologii.

2. Formy organizacji pracy ucznia w szkole

stosowano różne, zależnie od przedmiotu i tematu lekcji. Starano się je tak dobierać, by posłużyły do wyrobienia u uczniów samodzielności i rozbudziły zainteresowania. Przede wszystkim zrealizowano postulat praktycznego zastosowania nabytych wiadomości w różnych dziedzinach życia ucznia w szkole i poza szkołą.

Jeżeli idzie o szczegóły, to stosowano metody pracy laboratoryjnej, pod kierunkiem, zespołowej, ochotniczej i seryjnej. Uwzględniano przy tym w dużej mierze wszelkie dostępne pomoce naukowe, jak specjalne pracownie epidiaskop, kino, referaty, obrazy, mapy plastyczne, wykresy, wycieczki do warsztatów pracy, placówek społecznych, państwowych i kulturalnych. Nie zapomniano o inscenizacjach, wywiadach i reportażach. W klasach wyższych, zwłaszcza w liceum, uwzględniono przede wszystkim metodę wykładową jako tę, która mogła w dużym stopniu ułatwić naukę, utrudnioną brakiem lub niedostateczną liczbą nowych podręczników.

Korelację stosowano przy wszystkich prawie przedmiotach, układając jej plan na „konferencjach przedmiotowych” na początku r. szk. i kontrolując jej wyniki i realizację po każdym okresie szkolnym.

Wycieczki.

Klasa Ia. **Biologia.** Muzeum Śląskie — śródlekcyjna. Przegląd ssaków i ptaków. Ojców — dwudniowa: gospodarstwa hodowlane, środowisko wodne — gospodarstwo rybne (dr Janicki). **Język polski.** Muzeum Śląskie — śródlekcyjna. **Geografia.** Ojców — dwudniowa (dr Małecki).

Klasa Ib. Wycieczka krajoznawcza na Babią Górę — dwudniowa (p. Lesikiewicz). **Przyroda.** Półdn. — las — pole — ogród, wycieczka nad staw. Muzeum Śląskie — śródlekcyjne: przegląd ssaków, przegląd ptaków, wyc. do ogrodu zoologicznego Ojców — dwudniowa — pstrągarnie (dr Kloska).

Klasa Ic. **Przyroda.** Wyc. półdniowa — las — ogród — pole. Wyc. nad staw. Muzeum Śląskie — śródlekcyjne: przegląd ssaków i przegląd ptaków; wyc. do ogrodu zoologicznego. Ojców — dwudniowa — pstrągarnia (dr Kloska). **Ćwiczenia praktyczne.** Śląskie Zakłady Techniczne — pracownia robót ręcznych. Wycieczka krajoznawcza Ojców — dwudniowa (p. Wapienik).

Klasa IIa. **Geografia.** Szczakowa — jednodniowa: cementownia, szklarnia, kamieniołom (dr Małecki). **Jęz. polski.** Wyc. śródlekc. do drukarni. Wyc. krajoznawcza — dwudniowa Stożek — Czantoria (p. Kozdruń). **Biologia** — wyc. półdniowa do lasu: rośliny zarodnikowe; wyc. śródlekcyjne: wystawa drzewek owocowych, rośliny kopalne, na pole i łąkę (dr Janicki). **Zaj. praktyczne** — jednodniowa do Huty Pokój (p. Chudziński).

Klasa IIb. **Historia** — Kraków — jednodniowa: Gotyk — renesans, barok. (p. Tobiasz). **Jęz. polski** — śródlekcyjne: do drukarni i do muzeum śląskiego (p. Wnuk). **Biologia** — wyc. półdniowa: rośliny zarodnikowe; śródlekcyjne: wystawa drzewek owocowych, rośliny kopalniane, na pole i łąkę (dr Janicki).

Klasa IIc. **Historia.** Kraków — jednodniowa. Gotyk — renesans — barok (p. Tobiasz). **Jęz. polski** — w. śródlekcyjne do drukarni (p. Wnuk). **Biologia** — w. półdniowa — rośliny zarodnikowe; w. śródlekcyjna: wystawa drzewek owocowych, rośliny kopalne, na pole i łąkę, do lasu (dr Janicki). Wycieczka dwudniowa — krajoznawcza: Stożek, Czantoria (p. Wróbel).

Klasa III a. Wycieczka krajoznawcza — dwudniowa: Stożek, Czantoria (p. Dłużniewski). Język polski — trzydniowa do Warszawy, śródlekcyjna do muzeum śląskiego (p. Kobiela). Fizyka i chemia — wyc. półdniowa: Huta szkła w Zawierciu, huta żelaza; śródlekcyjna do schronu przeciwgazowego. Zwiedzanie ogrzewania centralnego (p. Zahraj).

Klasa III b. Język polski — wyc. trzydniowa do Warszawy; śródlekcyjna do muzeum śląskiego (p. Kobiela). Fizyczno-chemiczna — Gdynia — trzydniowa. Huta szkła i żelaza (półdniowa) — centralne ogrzewanie i wentylacja naszego zakładu (dr Kloska)..

Klasa III c. Wycieczka krajoznawcza — dwudniowa. Bielsko — Klimczok — Szczyrk — Barania Góra — Wisła (p. Małecki). Język polski — wyc. trzydniowa do Warszawy; wyc. śródlekcyjna do muzeum śląskiego (p. Kobiela). Fizyka i chemia — wycieczka do huty szkła i żelaza w Zawierciu (jednodniowa); wyc. śródlekcyjna: zwiedzanie ogrzewania centralnego i schronu przeciwgazowego (p. Zahraj).

Klasa IV a. Biologia — śródlekcyjna do Zakładu Higieny i badań środków żywności (dr Janicki). Geografia — jednodniowa: Międzyrzecze — gospodarstwo rolne i rybne. Tychy (dr Małecki). Fizyka i chemia — wyc. śródlekcyjne: do telefonów i telegrafów, na lotnisko, do Śl. Zakładów Elektrycznych (p. Zahraj).

Klasa IV b. Przyroda — śródlekcyjne: zwiedzenie hali targowej oraz Instytutu higieny i badania środków żywności (dr Janicki). Zajęcia praktyczne — wyc. śródlekcyjne do warsztatów mechanicznych (p. Chudziński). Wycieczka krajoznawcza do Murcek, Paprocan i Zadola (p. Śmidowicz).

Klasa I licealna. Wycieczka krajoznawcza — trzydniowa do Pienin (p. Kieresieński). Geografia — warunki ekonomiczne na piaskach polodowcowych (dr Małecki).

Klasa VIII a. Historia — wyc. śródlekc. do Sejmu Śląskiego; półdniowa do huty „Florian“ (p. Tobiasz). Język polski — wyc. trzydniowa do Warszawy na Festiwal Sztuki (dyr. Francić). Wystawa obrazów Laszenki (dyr. Francić). Fizyka — wyc. śródlekcyjna: zwiedzanie centrali telefonicznej.

Klasa VIII b. Historia — wyc. półdniowa do huty „Florian“, śródlekcyjna do Sejmu Śląskiego (p. Tobiasz).
Fizyka — śródlekcyjna do radiostacji — Katowice (p. Zahraj).

Tematy wypracowań szkolnych.

a) Język polski.

Klasa I a (p. Kobiela).

1. a) Zdobycie Troi. b) Odyseusz u Polifema. c) Powrót Odyseusza do domu. 2. a) Mīt o bohaterze greckim. b) Scena z obrony Lwowa. c) Moja ostatnia niedziela. 3. a) Bitwa pod Termopilami. b) Poranek szkolny w dniu 11 listopada. c) Dzień św. Mikołaja. 4. a) Streszczenie dowolnej legendy. b) Kornelia jako wzór matki i obywatelki. c) Ruch na skrzyżowaniu ulic. 5. a) Treść „Katarynki“ Prusa. b) Prowadzenie Nerona. c) Tryb życia jednego z naszych ptaków. 6. a) Polska jako przedmurze chrześcijaństwa. b) Cześć Polaków dla Matki Boskiej. c) Znaczenie Częstochowy dla Polaków.

Klasa I b (mgr Kieresziński).

1. a) Wspomnienia wakacyjne. b) Co mi się najbardziej podobało w lekturze pt. „Z legend dawnego Egiptu“ i dlaczego? — 2. a) Listopad. b) Pierwszy śnieg. c) Pauza. — 3. a) Jaka jest myśl główna czytanki pt. „Dżuma w próbówce“. b) Na sztucznym torze łyżwiarskim. c) Opiszę przebieg naszego poranka w dniu „Święta Morza“. — 4. a) Znaczenie dróg w dawnym państwie rzymskim i w dzisiejszym Państwie Polskim. b) W marcu, jak w garncu, pogoda przepłata, trochę zimy, trochę lata. — 5. Określę w następującym zdaniu części mowy i części zdania: 1. Polska drużyna piłkarska przegrała w Belgradzie mecz o mistrzostwo świata z reprezentacyjną drużyną jugosłowiańską. 2. Oznaczę, ile myśli zawiera następujące zdanie złożone i jaka jest ich zależność. 3. Uczeń, który nie spełnia swoich obowiązków, jest przyczyną smutku rodziców, ponieważ zawodzi ich nadzieje. — 6. W następującym zdaniu określę szczegółowo część mowy i część zdania: Za tydzień w Katowicach odbędą się zawody piłkarskie z drużyną piłki nożnej z Anglii.

Klasa I c (mgr Kieresziński).

1. a) Ranek jesienny. b) Wspomnienia z wakacji. — 2. a) Gdy wchodzę do gimnazjum. b) Astry kwitną. c) Pierwszy mróz. — 3. a) Zima w mieście. b) Życie na pauzie. —

4. Pierwszy dzień kalendarzowej wiosny. b) Jakie znaczenie dla rozwoju potęgi państwa rzymskiego miał J. Cezar? — 5. a) Określę części mowy i części zdania w następującym zdaniu: Pogoda w czasie tegorocznych Świąt Wielkanocnych sprawiła wszystkim wielki zawód. b) Określę, jakie myśli zawierają nast. zdania, jaka jest ich zależność, i przedstawię ją graficznie: Każdy z nas cieszył się, że w czasie ostatnich świąt będzie mógł urządzić kilka wycieczek, które mają duże znaczenie dla zdrowia. — 6. a) W maju — w lesie. b) Która z ostatnio przeczytanych książek podobała mi się najbardziej i dlaczego?

Klasa II a (mgr Kieresieński).

1. Codziennie spotykam... — 2. 1) Moja „wyprawa“: a) do kuchni, b) do biblioteki ojca. 2) W domu zginął klucz. 3) Mają przyjść goście. — 3. a) Gdy pasażer spieszy się do pociągu... b) Typy polskich rycerzy średniowiecznych w „Krzyżakach“. — 4. a) Mikołaj Rej — miłośnik przyrody. b) Kto nie ma przyjaciela, jest jako malowany obraz na ścianie, co na wszystkich patrzy, a nikogo nie widzi. c) Która z ostatnio przeczytanych lektur podobała mi się najbardziej i dlaczego? — 5. Określę następujące zdania złożone, nazwę zdania podrzędne i schematycznie przedstawię ich zależność: a) Wiosna, która nadchodzi, jest najpiękniejszą porą roku, ponieważ odmładza całą naturę. b) Korzystając z pięknej wiosennej pogody, wyjeżdżamy na wycieczki, aby na nich odetchnąć świeżym powietrzem, którego w mieście nie ma. — c) Jesteśmy wtenczas weseli i niczego nam nie brak do szczęścia. d) Wróciwszy do miasta, rażniej zabieramy się do pracy, gdyż mamy nowe siły. — 6. a) Charakterystyka porównawcza czołowych postaci kobiecych w „Ogniem i mieczem“ i w „Potopie“. b) Przykłady na silną wolę w „Ogniem i mieczem“ i w „Potopie“. c) Postacie humorystyczne w „Ogniem i mieczem“ i w „Potopie“.

Klasa II b + c (mgr Wnuk).

1. a) W co wierzyli ludzie w średniowieczu? b) Na targowicy w Katowicach. — 2. a) Patrząc na Rynek Katowic. b) Dawni rycerze. c) Czym dla mnie jest szkoła? — 3. a) Ludzie, zwierzęta i ziemia (na podstawie „Ludzie północy“). b) Co widziałem w drukarni? c) Jak wyobrażam sobie porządnego ucznia? — 4. a) Jak wygląda mój dom i mieszkanie? b) Jak żyli dawni uczniowie akademii krakowskiej? c) Gdy uczniowie rządzą się sami. — 5. a) Co wiem o Janie Kochanowskim? b) Zaczynamy „wiosnę“. c) Co widziałem w Krakowie? — 6. a) Jak urządzę sobie wakacje? b) Nasza

wycieczka do lasu i na łąkę. c) Co mi się podoba w powieści pt. „Potop“?

Klasa III a (p. Kobiela).

1. a) Charakterystyka szlachty za Sasów. b) Zasługi Stanisława Augusta dla nauki i sztuki. c) Jesień w życiu rolnika. — 2. a) Charakterystyka wybitnego Polaka w wieku XVIII. b) Początki przemysłu w Polsce. c) Mój ojciec. — 3. a) Mój przyjaciel (charakterystyka). b) Rola chłopów w Powstaniu Kościuszkowskim. — 4. a) Charakterystyka Napoleona. b) Mój sąd o balladach Mickiewicza. c) Tajne związki w Polsce. d) Działalność Grzegorza Wielkiego w historii Kościoła. — 5. a) Romantyzm w Polsce. b) Rola Napoleona w akcji „Pana Tadeusza“. c) Zajazd i bitwa w „Panu Tadeuszu“. d) Zwiedzenie schronu przeciwigazowego. — 6. a) Znaczenie „Pana Tadeusza“ dla narodu polskiego. b) Charakterystyka dowolnej postaci w „Zemście Fredry. c) Zamek królewski w Warszawie (wrażenia z wycieczki).

Klasa III b (p. Kobiela).

1. a) Stanisław August jako król i człowiek. b) Zalety i wady mojego przyjaciela. c) Znaczenie książki w życiu człowieka. — 2. a) Charakterystyka dowolnej postaci z „Ludzkości“ Goetla. b) Galeria obrazów w Muzeum Śląskim. c) Huta szkła w Orzeszu. — 3. a) Duchowy autor „Mazurka Dąbrowskiego“ (charakterystyka). b) Znaczenie Kościuszki w historii Polski. — 4. a) Charakterystyka jednego z bohaterów napoleońskich. b) Działalność Związku Filomatów i Filaretów. c) Praca w hucie żelaza. d) Działanie wody na metale. — 5. a) Spór o Kusego i Sokoła w „Panu Tadeuszu“. b) Polowanie na niedźwiedzia w „Panu Tadeuszu“. c) Rok 1848 na Śląsku. d) Najwybitniejsi przywódcy Powstania Styczniowego. e) Twórczość malarska Artura Grottgera. — 6. a) Porównanie akcji „Pana Tadeusza“ z akcją „Zemsty“. b) Charakterystyka Gerwazego. c) Pałac Łazienkowski w Warszawie (wrażenia z wycieczki).

Klasa III c (p. Kobiela).

1. a) Charakterystyka Franc. Bielińskiego według czytanki pt. „Policzek“. b) Goście królewscy na obiadach czwartkowych. c) Recenzja z teatru: „Grube ryby“ Bałuckiego. — 2. a) Charakterystyka Stanisława Konarskiego. b) Moja matka. c) Mecz piłkarski Polska — Łotwa. — 3. a) Charakterystyka Tadeusza Kościuszki. b) Znaczenie „Mazurka Dąbrowskiego“ dla narodu. c) Dlaczego dzień

11 listopada jest świętem państwowym? — 4. a) Charakterystyka młodego Mickiewicza i jego ówczesnej twórczości. b) Znaczenie powietrza. c) Rola zajęć praktycznych w naszym programie nauczania. d) Dostojny gość węgierski w Polsce (Regent Horthy). — 5. a) Wina i kara Jacka Soplicy. b) Pierwszy dzień pobytu Tadeusza w Soplicowie. c) Powstanie Styczniowie w obrazach Grottgera. d) Polacy w Ameryce. — 6. a) Charakterystyka Araba w „Ojcu zadżumionych“. b) Porównanie Papkina z dowolną postacią literacką. c) Pałac Belwederski w Warszawie (wrażenia z wycieczki).

Klasa IV a + b (mgr Wnuk).

1. a) Każdy swoje chwali (rozmowa romantyka z pozytywistą). b) Walka ze szkołą rosyjską (na podstawie „Syzyfowych prac“). c) Co widziałem na wycieczce w Warszawie? — 2. a) Poglądy B. Prusa na podstawie poznanych dzieł. b) Katowice zmieniają swój wygląd. c) Pragnę dojść do mety. — 3. a) Jakie zło zwalczał dr Judym? b) Przejawy walki w epoce pozytywizmu. c) Chcę być sam. d) Wrzawa w szkole. — 4. a) Gdy jestem w teatrze. b) Młodzież na zawodach sportowych w Szczyrku. c) Słucham audycji muzycznej. d) Co grozi współczesnej Europie? — 5. a) Zatarg z Litwą Kowieńską. b) Zmiany w środkowej Europie. c) Rzut oka na ubiegłe lata szkolne. — 6. a) Jakie przeżycia towarzyszyły lekturze „Wesela“. b) Co pragnę studiować po ukończeniu gimnazjum? c) Na jakich podstawach powinno się opierać postępowanie ludzkie? d) Zwycięstwo ducha i woli w ostatnich dziejach Polski. e) Jakie zdobycze osiągnęła Polska współczesna w dziedzinie morskiej. f) Jakie wrażenia odniosłem z koncentracji P. W. g) Jakie przeżycia towarzyszyły mi przy pisaniu ćwiczeń szkolnych. h) Czym powoduję się przy wyborze zawodu?

Klasa I lic. (mgr Kieresieński).

1. a) Gdy wspominam wakacje... b) Migawki z zawodów sportowych. c) Lecą liście z drzewa... — 2. a) Jan Kochanowski — nauczyciel szlachty. b) Rozmawiam z Imię P. M. Rejem. c) Ostre strzelanie. — 3. a) Obraz społeczeństwa polskiego w twórczości Ign. Krasińskiego. b) Na nartach. c) Migawki z zabawy międzyszkolnej. — 4. a) Analogia między wiekiem XVI i XVIII w dziedzinie rozwoju kultury i poruszanych zagadnień. b) Rola czasów stanisławowskich dla rozwoju kultury polskiej. c) Było się z czego śmiać... — 5. a) „Oda do młodości“ jako szczytowy wyraz hasła filomackich w poezji Mickiewicza. b) Motyw zbrodni i kary w balladach Mickiewicza. c) Kwitną bzy...

Klasa VIII a (dr Frančić).

1. a) Moja droga życiowa po skończeniu gimnazjum. b) Dzisiejsza aktualność problemu w „Nieboskiej Komedii”. c) Mój stosunek do L. O. P. P. — 2. a) Poeta — filozof (refleksje w związku z ukończeniem lektury dzieł Z. Krasińskiego. b) Przyszła rola Polski według poglądów najwybitniejszych poetów i filozofów epoki romantycznej. c) 15-lecie Teatru Polskiego w Katowicach. — 3. a) Potrzeba karności i poszanowania prawa w społeczeństwie. b) Odpowiedzialność obywatelska człowieka współczesnego. c) Znaczenie Przysposobienia Wojskowego młodzieży dla przyszłości Polski. — 4. a) W jaki sposób uzasadniłbym pierwszy tytuł „Lalki” — „Trzy pokolenia”? b) Które z hasel pozytywizmu są jeszcze dziś aktualne? c) Moja ulubiona książka. d) Mój ulubiony autor. — 5. a) Tendencje społeczne w naszym powieściopisarstwie w epoce pozytywizmu. b) Rehabilitacja handlu i przemysłu w „Lalce” Prusa. c) Dowody żywotności i niespożytych sił narodu w powieściach historycznych Sienkiewicza. d) C. O. P. Nasz nowy okrąg przemysłowy. — 6. a) Wystawa obrazów Al. Laszenki. b) Sienkiewicz jako przyjaciel młodzieży w swojej twórczości beletrystycznej. c) Rozwinąć i uzasadnić następujące zdanie Asnyka: „Trzeba z żywymi naprzód iść, Po życie sięgać nowe, A nie w uwiedłych laurów liść, Z uporem stroić głowę.” — 7. a) Rozwinąć myśl zasadniczą „Warszawianki”. b) „Wesele” obrazem ducha polskiego na przełomie wieków. c) W czym przejawia się duch czasu współczesnej epoki?

Klasa VIII b (mgr Kieresieński).

1. a) Charakterystyka porównawcza Halbana i Masy-nissy. b) Nowe refleksje przy czytaniu „Niebieskiej Komedii” i „Irydiona”. c) Winogrona... — 2. a) Szara godzina. b) Cała huta ruszyła... c) Jaką rolę w dzisiejszych czasach przeznaczyłbym powieści a jaką poezji? d) Różnice i podobieństwa między dr Judymem a Wokulskim. — 3. a) Pierwiastki romantyczne w twórczości B. Prusa. b) Społeczne oblicze B. Prusa. c) Ja i książka. 4. a) Ideały pozytywistyczne w świetle dzisiejszej rzeczywistości. b) Odbicie hasel pozytywizmu w ówczesnej twórczości powieściowej polskiej. c) Zagadnienie „starych” i „młodych” w poezji A. Asnyka. — 5. a) Bunt przeciwko Bogu i jego przyczyny w poezji Kochanowskiego, Mickiewicza i Kasprówicza. b) Wpływ warunków zewnętrznych na kształtowanie mojego charakteru. c) „Moja” kamienica i jej mieszkańcy. — 6. a) Czy konkursy literackie dla młodzieży są potrzebne i dlaczego? b) Jaką korzyść odniosłem z nauki literatury

polskiej w gimnazjum? c) Sam oceniam moje zadania polskie w klasie ósmej. — 7. a) Żegnam gimnazjum. b) Jaki zawód zamierzam obrać i dlaczego? c) Rola inteligencji na Śląsku.

b) Język niemiecki.

Klasa III b (prof. Małecki).

1. Der Deichgraf und sein Pferd. — 2. Wie hält die Heidenbrennerin ihren Schwur. — 3. Auf dem Bau der Strecke Frankfurt—Darmstadt. — 4. Wien. — 5. a) Die Beratung der Detektive. b) Emil verfolgt den Dieb. — 6. Tell erzählt seine Begegnung mit Geßler. — 7. Was Kai seinen Freunden erzählt. — 8. a) Die Sage vom Rheingold. b) Der Bemmeister und der Teufel. c) Ein Erlebnis in der Jugendherberge. — 9. Wie entkommt Kai den Kriminalbeamten?

Klasa III c (prof. Małecki).

1. Was der Stalljunge des Schimmelreiters erzählt. — 2. Beschreibe das Bild: Die Rettung der Schiffbrüchigen. — 3. Familie Keller. — 4. Berlin. — 5. a) Emils Reise nach Berlin. b) Emil wird bestohlen. — 6. Tell, der Retter der Schweiz. — 7. Herr Allan erzählt seine Begegnung mit der Klapperschlange. — 8. a) Der Bischof und die Armen. b) Siegfried und Kriemhild. — 9. a) Toni in Innsbruck. b) Der Zwölfer. c) Kai und Erika. d) Kai und fliegenpfiß.

Klasa IV b (mgr Brachman).

1. a) Ein ruhiges Gewissen ist ein sanftes Ruhekissen. b) Lügen haben kurze Beine. c) Ein Erlebnis aus meiner Schulzeit. — 2. a) Geschichtlicher Überblick über die Olympischen Spiele. b) Was gibt mir der Sport? c) Der Humor in Kästners: Pünktchen und Anton. — 3. a) Die Bürgerschaft. b) Der gestrige Nationalfeiertag. — 4. a) Leben, Schaffen und Wirken eines deutschen Erfinders. b) Leben, Schaffen und Wirken eines polnischen Erfinders. — 5. a) Ernst Abbe und die Arbeiter. b) Der Arzt als Wohltäter der Menschen. — 6. a) Beziehungen zwischen Deutschland und Polen im XIX Jahrhundert. b) Das Streben der Deutschen nach einem einheitlichen Staate. — 7. a) Deutsche Kunststädte und ihre Kunstwerke. b) Polnische Kunststädte und ihre Kunstwerke. — 8. a) Das Fliegen einst und jetzt. b) Die bekanntesten polnischen Flieger und ihre Leistungen. c) Gdynia in den letzten 15 Jahren. — 9. a) Das Fliegen als Sport, als Verkehrsmittel und zu wirtschaftlichen Zwecken. b) Welche Eigenschaften muß ein guter Flieger haben? —

10 a) Die Schweiz als landwirtschaftliches Land. b) Polen als landwirtschaftliches Land.

Klasa I lic. (mgr Brachman).

1. a) Die Völkerwanderung und die deutsche Literatur. b) Vorgeschichte zu Lessings: Minna v. Barnhelm. c) Was lernte ich auf dem Ausflug in Warszawa. — 2. a) Welche Rolle spielt das Kloster im Mittelalter. b) Höhepunkt des Konflikts in Lessings „Minna v. Barnhelm“. c) Der Monat November in der Geschichte Polens. — 3. Das Rittertum in der deutschen Literatur. — 4. a) Eine deutsche Stadt im Mittelalter. b) Auf dem Rütli. — 5. a) Wie entstand die deutsche Hansa und welche Zwecke erfüllte sie im Handel und in der Politik? b) Wie gewinnt Berta Rudenz für das Vaterland? c) Auch der Schüler kann zum guten Rufe der Anstalt, die er besucht, etwas beitragen! — 6. a) Ans Vaterland, ans teure, schließ dich an! b) Wie bereiten wir uns zur Wehrpflicht vor?

Klasa VIII a (mgr Brachman).

1. a) Gang der Verhandlungen auf dem Rütli. b) Erwägungen vor der Wahl meines künftigen Berufs. c) Welche Vorteile gibt mir die Kenntnis moderner Sprachen? — 2. a) Bücher, die zu meiner Charakterbildung beigetragen haben. b) Die polnische Minderheit in Deutschland. c) Auffassung der Kunst und des Lebens in der Romantik. d) Die Apfelschußszene aus Wilhelm Tell. — 3. Lebensformen der Deutschen in der Biedermeierzeit. — 4. a) Mit welchem Rechte behauptet die Regentin, sie fürchte Oranien und fürchte für Egmont? b) Die Schuld der Jungfrau v. Orleans. c) Wie kann man seine Dankbarkeit gegen die Anstalt bezeigen, der man die größten Teil der Bildung verdankt? — 5. a) Freiheitsbestrebungen Polens in der deutschen Literatur. b) Ans Vaterland, ans teure, schließ dich an! Hier sind die starken Wurzeln deiner Kraft! — 6. a) Der deutsche Realismus. b) Die Freiheitsidee in Schillers Dramen. c) Welchen Beruf wähle ich und warum wähle ich ihn? — 6. Si vis pacem, para bellum!

Klasa VIII b (prof dr Stolingwa).

1. a) Der Glockenguß. (Nach Schillers: Lied von der Glocke.) b) Die Kraniche des Ibykus. — 2. a) Der Reichstag zu Krakau. (Nach Schillers „Demetrius“.) b) Die Bedeutung der Kenntnis fremder Sprachen. — 3. Der erste Akt der „Jungfrau von Orleans“. — 4. Eine Volksszene aus Goethes „Egmont“, das Muster einer Exposition. — 5. Eg-

mont und Oranien. Ein Vergleich. — 6. a) Die Bedeutung der Schule für das Leben. b) Die deutsche Romantik und das Völkische.

c) Język angielski.

Klasa III a (dr Maas).

1. What do you know about John Bull and how the Englishman really is and looks like? 2. The Oxford-Cambridge Boat-Race. 3. The Activities of Casimir the Great. 4. What do you know about the origin of the title of the Prince of Wales? 5. a) Lord Nelson, b) My Christmas Holiday. 6. Ready and William go to explore the island. 7. What do you know about Andrew Carnegie? 8. a) Lord Robert Clive, b) Life in South Africa. 9. State the opinions of Captain Marryat about colonies and consider them. 11. Change of Direct Speech into Indirect Speech.

Klasa IV a (prof. dr Stolingwa).

1. a) Give a short account of Ben Gunn's adventures. b) Give a short description of the Treasure Island. — 2. A letter written to a penfriend. — 3. My last holiday trip. A letter. — 4. The fall of a chieftain. — 5. a) How Clive had to go to India for the first time. b) Give an account of Clive's first experiences in India. — 6. Warren Hastings as a pupil. — 7. How a fat man was taken in. — 8. What an advertisement! — 9. A Bengalee. Explain his character according to „Lord Clive“ by Macaulay. — 10. Heard and put down in a lesson.

d) Język francuski.

Klasa III a (dr Maas).

1. a) Adieu de Napoléon Ier. b) Le drapeau tricolore. — 2. a) Une héroïne bretonne. b) La bénédiction d'un canot. — 3. a) Un phare qui fonctionne tout seul. b) Saint Cornély à Carnac. — 4. a) La Saint-Martin à Dunkerque. b) Jean Bart. c) La légende de la houille. — 5. a) Racontez ce que vous savez des troglodytes de la Touraine. b) Louis XI, roi de France. — 6. Le fromage de Roquefort. — 7. On a perdu une rivière de diamants. — 8. a) La mort de Roland. b) Le retour du troupeau. — 9. Une anecdote. — 10. Marius et les singes.

Klasa IV a (prof. dr Stolingwa).

1. L'action dans le conte Maupassant: „La ficelle“. — 2. L'action dans la „Farce du Maître Pathelin“. — 3. Sur

les eaux de la France. — 4. Les débuts de Camille Flammarion. — 5. a) L'éveil de la grande ville. b) Mes vacances de Noël (une lettre). c) Mon sport favori. — 6. a) Porteuse de croix. b) La fête de la mer. — 7. Le printemps arrive (lettre à un ami au Congo). — 8. a) La houille blanche en France et en Pologne. b) La joie de voyager. — 9. a) La bataille de la Marne. b) Pourquoi fêtons-nous le 3 mai? — 10. Dictée.

Ćwiczenia geograficzne.

Klasa I a (Mgr Ligęza).

Rozciągłość południkowa i równoleżnikowa. Siatka geograficzna dla Polski. Granice Polski (wykres porównawczy liniowy). Wielkość państw europejskich (wykres porównawczy powierzchniowy). Ćwiczenia w kreśleniu profilów. Krainy geograficzne Polski (kartogram). Dorzeczka głównych rzek polskich (kartogram). Ludność Polski pod względem: a) narodowości, b) religii, c) podziału na zawody (wykresy porównawcze słupkowe). Podział administracyjny (kartogram). Profil przez Tatry wzdłuż 20° dł. wsch. Mapa zatopień Polski pld. (do poziomu 300 m). Produkcja górnicza Polski i Śląska. Diagram zjawisk kresowych. Przekrój wzdłuż 25° dług. geogr. wsch. Diagram zjawisk glacialnych. — Ponadto szereg szkiców, zestawień i tabel.

Klasa I b (Dr. Małecki).

1. Granice Polski. 2. Przewodnie formy terenu (blok-diagram). 3. Mapka wycinku terenu różnymi metodami. 4. Kreślenia profilu na podstawie mapy warstwicznej. 5. Wykres porównawczy dróg wodnych w Polsce. 6. Mapa głównych linii kolejowych w Polsce. 7. Wykres porównawczy zawodów ludności w Polsce (diagram wstęgowy). 8. Profil przez Podole, Wołyń i Polesie.

Klasy II a + b + c (dr Małecki).

1. Ukształtowanie poziomu Europy. 2. Mapka klimatyczna Europy. 3. Rozmieszczenie kopalin w Europie. 4. Rozmieszczenie szczepów w Europie (kartogram). 5. Mapka gospodarcza Niemiec. 6. Mapka gospodarcza Czechosłowacji. 7. Mapka gospodarza Anglii. 8. Mapka gospodarcza Francji. 9. Tabela porównawcza państw bałtyckich. 10. Tabela porównawcza państw bałkańskich. — Nadto wykresy użytkowania ziemi (w kole) i zawodów ludności (wstęgowy lub słupkowy) dla poszczególnych państw.

Klasy III a + b + c (dr Małecki).

1. Poszczególne stadia niszczenia terenu przez wodę (blok i diagramy). 2. Abrozja morska. 3. Wykres porównawczy wielkości lądów. 4. Strefy klimatyczne ziemi (kartogram). 5. Schematyczna mapka ukształtowania pionowego Afryki. 6. Wykres porównawczy ludności państw azjatyckich. 6. Mapka gospodarcza Kanady. 7. Mapka gospodarcza USA. 8. Podział Ameryki Płd. na krainy geograficzne.

Klasa IV a (dr Małecki).

1. Naturalny ruch ludności w Polsce (wykres). 2. Gęstość zaludnienia (kartogram). 3. Mapka komunikacyjna. 4. Wykres porównawczy hodowli w Polsce. 5. Rozmieszczenie kopalin. 6. Mapka rozmieszczenia targów i giełd w Polsce.

Klasa IV b (mgr Ligęza).

1. Wykresy własne. Tematy ćwiczeń: zjawiska życia gospodarczego Polski. Forma: różnorakie typy wykresów liniowych powierzchniowych. Źródła: Mały rocznik statystyczny, podręcznik. 2. Interpretacja wykresów własnych i innych gotowych.

Wieczory geograficzne.

Celem rozszerzenia horyzontu uczniów i pogłębienia wiadomości z geografii urządzono w bieżącym roku szkolnym w okresie zimowym szereg wykładów pod nazwą „Wieczory geograficzne“.

Wykłady wygłaszano wyłącznie na podstawie autopsji. W minionym sezonie wygłoszono następujące odczyty: pp. prof. Staśko „Wrażenia z podróży po Hiszpanii“, prof. Kobiela „Współczesna Bułgaria“, dr Małecki „Węgry współczesne“, dr Maas „Dalmacja“ i mgr Wnuk „Na szlakach wodnych Wileńszczyzny“.

Odczytów słuchała młodzież nie tylko tut. zakładu, lecz również innych uczelni katowickich. Rodzice nie skorzystali z zaproszenia.

Organizacja „Wieczorów geograficznych“ spoczywała w rękach prof. dra Kazimierza Małeckiego.

Ćwiczenia przyrodnicze.

Klasy 1 a + b + c (dr Janicki, dr Kloska).

1. Badanie łusek i skrzydła motyla. 2. Badanie budowy zewnętrznej pszczoły. 3. Hodowla motyla. 4. Badanie budowy wewnętrznej muchy. 5. Badanie budowy zewnętrznej raka. 6. Obserwacja ruchów i narządów wewnętrznych

u rozwielitki. 7. Hodowla muchy i rozwielitki. 8. Badanie budowy zewnętrznej pajaka. 9. Obserwacja błotniarki. 10. Hodowla pajaka i błotniarki. 11. Badanie budowy hydry i obserwacja. 12. Hodowla hydry. 13. Badanie budowy pierwotniaków. 14. Rozpatrywanie narządów wewnętrznych ssaka. 15. Hodowla pierwotniaków. 16. Rozpatrywanie narządów wewnętrznych ptaka. 17. Hodowla ptaków w domu. 18. Badanie nabłonka, mięśni, krwi, płetw, łusek ryby. 19. Badanie planktonu. 20. Hodowla żab, ryb, planktonu.

Klasy II a + b + c (dr S. Janicki).

1. Badanie mikroskopowe glonu skrętnicy. 2. Badanie planktonu. 3. Badania grzyba podstawczaka. 4. Badanie budowy pleśni. 5. Badanie drożdży. 6. Badanie mikr. tarczownicy. 7. Badanie budowy mchu. 8. Badanie budowy paproci. 9. Badanie budowy nasienia fasoli. 10. Badanie tulipana. 11. Badanie budowy korzenia. 12. Doświadczenia nad osmozą. 13. Badanie budowy łodygi. 14. Badanie budowy liścia. 15. Doświadczenia nad asymilacją węgla. 16. Wykrywanie materiałów zapasowych u roślin. 17. Asymilacja azotu. 18. Badanie kwiatu śliwy. 19. Badanie budowy gałązki gruszy. 20. Badanie nasion zbóż. 21. Rozróżnianie zbóż po liściu. 22. Wykres uprawy zbóż. 23. Badanie kwiatu sosny. 24. Ćwiczenia w oznaczaniu roślin.

Klasy IV a + b (dr Janicki i dr Kloska).

Badanie mikr. kości. Badanie chemiczne kości. Badanie mikr. mięśnia. Demonstrowanie preparatów mikr. przewodu pokarmowego. Badanie produktów spożywczych. Ćwiczenia w trawieniu. Sekcja serca. Demonstr. mikr. naczyń krwionośnych. Badanie mikr. krwi. Badanie mikr. płuca. Badanie wody wapiennej przy oddychaniu. Sekcja nerki. Badanie mikr. nerki. Badanie mikr. skóry. Demonstr. mikr. rdzenia pacierzowego. Sekcja oka. Badanie mikr. bakterii.

Klasa I lic. (dr Kloska).

1. Komórka. 2. Podział komórki. 3. Wiciowce. 4. Glony. 5. Bakterie, epidiaskop, tablice, wykresy, pokazy zwierząt i roślin. Ekspozyty suche, mokre, modele.

Ćwiczenia fizyczne i chemiczne.

Klasa III a + c (mgr Zahraj).

a) Fizyka:

1. Pomiar długości przy pomocy suwaka z noniusem i śruby mikrometrycznej. 2. Wyznaczanie objętości ciał

nieforemnych. 3. Wyznaczenie ciężaru brył, których objętości zostały uprzednio zmierzone. 4. Zmiany objętości ciał stałych, ciekłych i gazowych pod wpływem zmian temperatury. 5. Wyznaczenie współczynnika rozszerzalności liniowej miedzi i mosiądzu. 6. Badanie ostygnięcia ciał. 7. Obserwacje prądów konwekcyjnych w cieczach i gazach. 8. Pomiar temperatury mieszaniny dwóch ilości (mas) wody o niejednakowej temperaturze. 9. Wyznaczenie ciepła właściwego ciał stałych. 10. Zmiany stanów skupienia natality. 11. Pomiar ciepła topnienia lodu. 12. Sporządzenie mieszaniny oziębiającej (lód-sól kuch.). 13. Pomiar ciepła skroplenia i parowania wody. 14. Parcie cieczy na ciało w niej zanurzone (próbówka obciążona śrutem). 15. Areometry, zastosowanie i sposób użycia.

b) Chemia:

1. Działanie powietrza na metale. 2. Wyznaczenie składu powietrza. 3. Tlen i jego własności. 4. Otrzymywanie ołowiu z tlenku ołowiu. 5. Działanie wody na metale (sód, wapń). 6. Analiza wody (pok.). 7. Synteza wody (pok.). 7. Synteza wody (pok.). 8. Synteza dwutlenku siarki. 9. Synteza dwutlenku węgla. 10. Synteza siarczków metali. 11. Synteza siarkowodoru. 12. Synteza chlorku sodu. 13. Własności chlorku srebra. 14. Ćwiczenia praktyczne z maskami gazowymi. 15. Prawo zachowania masy. 16. Wyznaczenie składu tlenku rtęci. 17. Badanie roztworów wodnych tlenków metali. 18. Badanie roztworów wodnych tlenków niemetalu. 19. Badanie własności laboratoryjnych zasad. 20. Badanie własności laboratoryjnych kwasów. 21. Otrzymanie kwasu siarkowego metodą kontaktową (pok.). 22. Otrzymywanie kwasu azotowego. 23. Otrzymywanie chlorowodoru. 24. Działanie kwasów na metale. 25. Działanie kwasów na zasady. 26. Sole i ich własności. 27. Badanie wody krystalizacyjnej siarczanu miedzi i wapnia. 28. Sucha destyl. węgla (drewna). 29. Destylacja ropy naftowej (pokaz). 30. Otrzymanie metanu i acetyleny. 31. Badanie zaplonienia produktów ropy naftowej. 32. Działanie kwasów organicznych na metale. 33. Wyrób mydła. 34. Badanie białka.

Klasa III b (dr Kloska).

1. Praktyczne zaznajomienie się z wagą i ważeniem. 2. Pomiar długości przy pomocy suwaka z noniusem i śrubą mikrometryczną. 3. Wyznaczanie objętości brył nieforemnych. 4. Wyznaczanie ciężaru brył, których objętości zostały zmienione. 5. Obserwacja zmiany obj. ciał pod wpływem temperatury. 6. Wyznaczanie współczynnika rozrzućności miedzi i mosiądzu. 7. Badanie ostygnięcia

ciał izolowanych i nieizolowanych dobrymi i złymi przewodnikami. 8. Obserwacja prądów, tworzących się podczas gotującej się wody. 9. Badanie wpływu barwy powierzchni ciał na szybkość ostygnięcia. 10. Wyprowadzenie wzoru na ilość ciepła ($Q = c \cdot m (t - t_0)$) w wypadkach wody i oliwy. 11. Wyznaczanie ciepła właściwego ciał stałych. 12. Obserwacja zmian temperatury podczas zmiany stanu skupienia naftaliny. 13. Wyznaczanie ciepła topnienia lodu. 14. Sporządzanie mieszaniny oziębiającej z lodu i soli. 15. Wyznaczanie ciepła skraplania i parowania. 16. Wyznaczanie parcia cieczy na ciała zanurzone w wodzie. 17. Bliższe zapoznanie się ze sposobem użycia aerometru. 18. Demonstracje z materiału. 19. Działanie powietrza na metale. 20. Wyznaczanie składu chemicznego powietrza. 21. Tlen jego własności. 22. Otrzymywanie ołowiu z tlenku ołowiu. 23. Działanie wody na metale. 24. Synteza i analiza wody. 25. Synteza SO_2 . 26. Synteza CO_2 . 27. Synteza siarczków metali. 28. Synteza siarkowodorowa. 29. Synteza chlorków. 30. Własność chlorku srebra. 31. Ćwiczenia z maskami gazowymi. 32. Prawo zachowania masy. 33. Wyznaczanie składu tlenku rtęci. 34. Badanie roztworów wodnych tlenków metali. 35. Badanie roztworów wodnych niemetali. 36. Badanie zasad i kwasów. 37. Otrzymywanie chlorowodoru. 39. Działanie kwasu na metale. 40. Sole, ich własności. 41. Woda krystalizacyjna. 42. Sucha destylacja. 43. Destylacja ropy. 44. Otrzymywanie metanu i acetyleny. 45. Badanie produktów ropy naftowej. 46. Działanie kwasów organicznych. 47. Wyrób szkła.

Klasa IV a (mgr Zahraj) i b (Tylek).

Fizyka: 1. Cechowanie dynamometru. 2. Składanie i rozkładanie sił przy użyciu dynamometru. 3. Równowaga sił na dźwigni dwuramiennej. 4. Środek ciężkości ciał i jego rola w zachowaniu równowagi ciał. 5. Bloki: nieruchomy i ruchomy. 6. Równowaga sił na równi pochyłej. 7. Zachowanie pracy przy użyciu maszyn prostych. 8. Tarcie. 9. Opór ośrodka. 10. Spadanie ciał (po równi poch.). 11. Rzuty poziomy i ukośny. 12. Mechaniczny równoważnik ciepła. 13. Ruchy drgające, falowe. 14. Rezonans mechaniczny i akustyczny. 15. Objawy cieplne, magnetyczne i chem. prądu elektr. 16. Elektroliza. 17. Prawo Faradaya. 18. Pomiar pracy cieplnej prądu. 19. Zależność natężenia prądu od napięcia. 20. Opór właściwy. 21. Łączenie ogniw i przewodów. 22. Magnes-elektromagnes. 23. Dzwonek elektryczny. 24. Prądy indukcyjne. 25. Odbicie światła od zwierciadeł. 26. Przejście światła przez szybę płaskorównoległą. 28. Przejście światła przez pryzmat. 29.

Tworzenie się obrazów w soczewkach. 30. Zestawienie lunety. 31. Zestawienie mikroskopu.

Klasa I lic. (p. Tylek).

1. Składanie ruchów. 2. Zależność siły od przyspieszenia. 3. Wyznaczanie gęstości. 4. Ruch harmoniczny prosty. 5. Ruch falowy. 6. Elektryzowanie ciał przez tarcie. 7. Oddziaływanie wzajemne naboii elektr. 8. Elektroskop. Indukcja elektrostatyczna. 9. Pojemność elektryczna i kondensatory. 10. Przejście światła przez szybę płasko-równoległą. 11. Przejście światła przez pryzmat i wyznaczenie współczynnika załamania światła. 12. Interferencja i dyfrakcja światła. 13. Widmo ciągłe i selekcyjne.

Klasa VIII a (p. Tylek).

1. Przejście światła przez szybę płaskorównoległą i przez pryzmat. 2. Wyznaczanie współczynnika załamania światła. 3. Powstawanie obrazów w soczewkach zbierających. 4. Zasada mikroskopu. 5. Analiza światła białego. 6. Właściwości magnesów. 7. Pole magnetyczne. 8. Magnesowanie przez indukcję. 9. Elektryzowanie ciał przez tarcie i przez indukcję. 10. Ogniwa. 11. Elektroliza, pierwsze prawo Faradaya i wyznaczanie równoważnika elektrochemicznego. 12. Pole magnetyczne prądu stałego. 13. Busola stycznych i wyznaczanie współczynnika busoli. 14. Elektromagnesy i ich zastosowania. 15. Prawo Ohma. 16. Pomiar oporu. 17. Ciepło Joule'a. 18. Prąd indukcyjny.

Klasa VIII b (mgr Zahraj).

Fizyka: 1. Własności magnesów. 2. Widmo magnetyczne. 3. Elektryzowanie ciał przez tarcie i wpływ. 4. Pojemność elektrostatyczna i kondensatory. 5. Prawo elektrolizy Faradaya. 6. Pole magnetyczne prądu w przewodniku prostym. 7. Pole magnetyczne prądu w przewodniku kolistym. 8. Busola stycznych. 9. Pomiar oporu elektrycznego. 10. Pomiar oporu elektrycznego. 11. Prądy indukcyjne. 12. Rezonans mechaniczny i akustyczny. 13. Prawo odbicia się światła. 14. Załamanie się światła w szybie płaskorównoległej. 15. Przejście światła przez pryzmat. 16. Tworzenie się obrazów w soczewkach. 17. Luneta ziemiska.

Spis lektur.

Język polski (lektura obowiązkowa, uzupełniająca).

Klasy 1 a + b + c. Prus — Z legend dawnego Egiptu. Parandowski — Dysk olimpijski. Kingsley — Heroje. Ry-

del — Ferenike i Pejsidoros. Konopnicka — Złoty wiek Peryklesa. Zaruski — Na skrzydłach jachtów. Meissner — Szkoła Orłąt. London — Zew krwi. Szelburg-Zarembina — Dom wielki jak świat. Zaruski — Na polskiej fali. Curwood — Łowcy wilków. Orliński — Moje wrażenia z lotu do Tokio. Morcinek — W zadymionym słońcu. Składkowski — Gdzie widziałem komendanta. Sienkiewicz — Pójdźmy za Nim. Rodziewiczówna — Lato leśnych ludzi.

Klasa II a + b + c. Mickiewicz — Dziady, cz. II (tylko w II a). K. Szczucka — Szukajcie przyjaciół. Prus — Antek, Kamizelka. Curwood — Włóczęgi północy. Dobrowolski — Amundsen. Kraszewski — Zyguntowskie czasy. Dębicki — Z dziennika marynarza. Lipiński — Szlakiem I brygady. Sieroszewski — Józef Piłsudski. Sienkiewicz — Ogniem i mieczem, Potop, Pan Wołodyjowski, Krzyżacy.

Klasy III a + b + c. Stefan Żeromski — Doktor Piotr, O żołnierzu tułaczu, Siłaczka. Ferdynand Goetel — Ludzkość. Bronisław Lepecki — Sybir bez przekleństw. Piotr Chojnowski — Wigilia wojewody. Adam Mickiewicz — Dziady, cz. II. Andrzej Strug — Mogiłka. Eliza Orzeszkowa — Gloria victis. Juliusz Kaden-Bandrowski — W cieniu zapomnianej olszyny. Józef Piłsudski — Moje pierwsze boje. Jack London — Wyga.

Klasy IV a + b. B. Prus — Sen, Nawrócony. Żeromski — Syzyfowe prace. Wojciechowski — B. Prus, Faraon. H. Sienkiewicz — Potop, Bez dogmatu. Wojciechowski — H. Sienkiewicz. Burzyński — Pomiędzy chmurami. Skarżyński — Na RWD 5 przez Atlantyk. Żeromski — Ludzie bezdomni. Gojawiczyńska — Górnoślązaczka. Korzeniowski — Tajfun. Sieroszewski — Polowanie na reny, Kulisi, Ukochana — Nieśmiertelna. Bandrowski — Trzy wyprawy. J. Piłsudski — Pisma. St. Wyspiański — Wesele. Meissner — Na „Darze Pomorza“ dookoła świata. Szczucka — Legnickie pola. Suchodolski — Kochaj życie i bądź dzielny.

I licealna. Kraszewski — Powrót do gniazda. K. Szczucka — Legnickie pola, Wielcy i mali, Krzyżowcy. Berent W. — Żywe kamienie, Pieśni ludowe słowiańskie (tłum. Zaleskiego). Corneille — Cyd. Molier — Skąpiec, Świętoszek. K. Morawski — Szlachta bracia, Pieśni ludowe germańskie, celtyckie, romańskie (tłum. Porębowicza). Szekspir — Hamlet. Goethe — Faust, cz. I. Schiller — Wilhelm Tell. K. Morawski — Kilka lat młodości mojej w Wilnie. Kaltenbach — A. Mickiewicz. Mościcki — Z filareckiego świata. K. Morawski — W Petersburgu.

Klasy VIII a + b. Sienkiewicz — Rodzina Połanieckich. Bałucki — Grube ryby (VIII a). Orzeszkowa — Nad Niem-

nem. Żeromski — Popioły, Przedwiośnie. Wiktor — Orka na ugorze, Wierzby nad Sekwaną (VIII b). Kurek — Grypa szaleje w Naprawie, Woda wyżej... (VIII b). Berent — Próchno. Roztworowski — Antychryst. Orkan — Komornicy (VIII b). Morcinek — Wyrąbany chodnik, Serce za tamą (VIII a), Inż. Szeruda. Gojawiczyńska — Ziemia Elżbiety, Ślāzaczka. Kossak-Szczucka — Dzień dzisiejszy. Kędziora — Marcyna (VIII a). Piłsudski — Wybór pism. Calderon — Ksiązę Niezłomny (VIII a). Drogoszewski — Pozytywiści (VIII a).

Język niemiecki (lektura klasowa i domowa).

Klasa II b. Durian — Kai aus der Kiste.

Klasa II c. Dewitzowa — Auf nach Australien.

Klasa III b + c. Kästner — Emil und die Detektive. Durian — Kai aus der Kiste.

Klasa IV b. Müller-Partenkirchen — Schulgeschichten. Kästner: Pünktchen und Anton. Schönherr — Erzählungen. Italiaander — So lernte ich segelfliegen.

Klasa I lic. Lessing — Minna v. Barnhelm. Schiller — Wilhelm Tell, Das Nibelungenlied. Goethe — Götz v. Berlichingen, Hermann u. Dorothea. Schiller — Maria Stuart, Die Jungfrau v. Orleans, Gudrun, Parzival. Hebbel — Agnes Bernauer.

Klasa VIII a. Schiller — Wilhelm Tell. Goethe — Egmont, Faust, Goetz v. Berlichingen. Schiller — Maria Stuart.

Klasa VIII b. Kleist — Kätchen von Heilbronn. Goethe — Egmont. Schiller — Jungfrau v. Orleans. G. Keller — Die Leute v. Selchwyla. (Romeo und Julia auf dem Dorfe.)

Język francuski (lektura klasowa i domowa).

Klasa II a. Daudet — L'enfant espion; La dernière classe. Maupassant — La ficelle.

Klasa III a. Maupassant — Contes choisis. F. Daudet — Contes du lundi. Rouquette — Le grand silence blanc.

Klasa IV a. Daudet — La petite chose. Besbre — Le naufrage mysterieux. Maupassant — Contes choisis, Maître Papelin.

Język angielski (lektura klasowa i domowa).

II a. Defoe — Robinson Crusoe, Adventures of exploration I.

III a. Marryat — Mastermann Ready. Wells — The stolen bacillus.

IV a. Macaulay — Lord Clive. B. Shaw — The dark lady of the sonnets. Stevenson — Treasure Island.

Realizacja programu zajęć praktycznych.

Realizacja programu zajęć praktycznych polegała na przyswojeniu sobie przez młodzież wiadomości o materiałach i narzędziach potrzebnych do pracy, oraz na opanowaniu przez nią całego szeregu umiejętności z działów obróbki (ręcznej i częściowo mechanicznej) drewna, metali, szkła i innych materiałów, które zastosowała przy wykonywaniu niżej wymienionych przedmiotów.

W myśl założeń programowych obejmowała nauka zajęć praktycznych w gimnazjum roboty podstawowe z materiałów takich jak: drewno, metale i szkło, oraz roboty dodatkowe z różnych materiałów.

Kształcąc młodzież systematycznie w różnych technikach, uwzględniano zainteresowania młodzieży i praktyczne zastosowanie prac wykonanych przez nią. Starano się też w czasie lekcji zajęć praktycznych wykorzystać w odpowiedniej mierze walory wychowawcze i kształcące tego przedmiotu.

Uczniowie wykonali na zajęciach praktycznych następujące przedmioty do użytku domowego, szkolnego (pomoc naukowe) i osobistego ucznia (główne przybory sportowe).

1. W zakresie programu klasy pierwszej z drewna: wieszadła, deseczka do kuchni, półeczki na kwiaty i książki, pudełka, kosze na śmieci, doniczki na kwiaty (do pracowni biologicznej), półeczki na kwiaty, na książki, pudełka, krzyże, podstawki pod drzewko, wycieraczki, ramki, pudełka na drobiazgi, ramki do obrazów szkolnych, stoliki, taborety-szafeczki, apteczki, szafeczki-pudełka;

2. w zakresie programu klasy drugiej z drutu: haczyki, łamigłówki, segregatory, wieszaki na ubranie, podstawki pod naczynia, żelazko, ołówki i rączki, koszyki na kwiaty, owoce i papiery, abażury, bryły geometryczne; z walcowanego żelaza i mosiądzu: podstawki pod wazoniki, żelazko i lutownicę, podstawki-trójnogi do doświadczzeń, okucia, świeczniki stojące zwykłe i ozdobne, serwetniki, półeczki toaletowe, wieszadło na pokrywki, ramy do akwarium, krzyże, kotwice, haki, konsolki, gablotki, narzędzia ogrodnicze, młotki, lutownice; z blachy: tabliczki na drzwi, foremki, segregatory, serwetniki, popielniczki, śmieciarki, tacki, lejki, flakony, ramki na fotografię, pudełka na drobiazgi, łopatkę, motyki, naczynia, bryły geometryczne, litr, zegar słoneczny; z blachy wykuwanej: tace, popielniczki, wazy.

3. W zakresie programu klasy trzeciej ze szkła płaskiego i innych materiałów: tabliczki na napisy, szachownice, ramki stojące, tace zwykłe i ozdobne, przezroczyste, serwetniki, półeczki ściennie, segregatory, lampy na biur-

ko i nocne, akwaria; ze szkła detego i innych materiałów: popielniczki, cukierniczki, solniczki, flakony, puchary, kropielniczki, lampy wiszące i stojące;

do f i z y k i: termoskopy, pompy ssące i ssąco-tłoczące, banie Herona, elektroskop, tryskawki, model sikawki pożarnej, turbiny, model gejzera, turbiny;

do c h e m i i: rurki do ćwiczeń, pipetki, chłodnice, aparaty Kippa, destylatory, palniki Bunzena, zlewki, banie Herona, przyrząd do spalania węgla w tlenie, aparat do odtleniania, przyrząd do wytwarzania SO_2 .

4. W zakresie programu klasy czwartej z różnych materiałów — do f i z y k i: przyrządy do wykazywania równowagi (10 sztuk), przyrządy do wykazywania środka ciężkości (10 sztuk), dźwignie, równie pochyłe, bloki stałe i ruchowe, kołowroty, wagi, piony, dynamometr, modele koła młyńskiego i młyna wodnego, kliny, model śruby (ruchomy), turbiny, wodotrysk, stożek wirujący, butelkę lejdejską, galwanoskopy, przerywacze prądu, dzwonki elektryczne, model instalacji elektrycznej do sygnalizacji, grzejnik elektryczny, elektromagnesy, motorki elektryczne na prąd stały i zmienny, aparaty radiowe, mapy sygnalizacyjne (plan Katowic, centralny okręg przemysłowy, skarby mineralne), opornice, transformatory, aparat do powiększeń;

do m a t e m a t y k i: bryły geometryczne (115 sztuk); przybory s p o r t o w e (narty).

Ponadto przygotowali uczniowie w pracowni zajęć praktycznych cały szereg pomocy naukowych oraz naprawili uszkodzone przedmioty dla pracowni i gabinetów tutejszego gimnazjum.

Dla zapoznania kół rodzicielskich z wynikami pracy uczniów urządzono w tutejszym zakładzie z końcem bież. roku szkolną wystawę zajęć praktycznych, która stanowiła przegląd wysiłków uczniów wszystkich klas gimnazjum z zakresu różnych technik i działów realizowanego programu zajęć praktycznych.

Warunki pracy uczniów i stan pracowni zajęć praktycznych.

Praca uczniów i nauczycieli odbywała się w warunkach dosyć trudnych, głównie z braku odpowiednich pomieszczeń na pracownię robót z metalu, na przechowywanie materiałów i niektórych urządzeń.

Wymienione braki utrudniają normalne prowadzenie nauki szczególnie pod względem organizacyjnym.

W bież. roku szkolnym uzupełniono inwentarz pracowni zajęć praktycznych przez zakup 2 szaf na prace

uczniowskie, urządzeń ochronnych na tokarki i szlifierkę oraz szeregu narzędzi i innych pomocy naukowych (tablice, obrazy, kolekcje), między innymi nabyto używany motocykl do praktycznej nauki o silniku spalinowym.

Zmiany w inwentarzu pracowni zajęć praktycznych: Z początkiem roku szkolnego 1937/38 było pomocy i środków naukowych 1150 sztuk, w ciągu roku szkolnego przybyło 171 sztuk. Stan z końcem roku 1937 1321 sztuk.

Organizacja pracy uczniów na zajęciach praktycznych.

Nauka zajęć praktycznych w formie pracy obowiązkowej odbywała się w godzinach przedpołudniowych w wymiarze 2 godzin tygodniowo dla każdej klasy, połączonych w jedną lekcję, w czasie której pracowała jedna grupa uczniów, licząca od 18 do 43 uczniów, tj. połowa klasy.

Poza pracą indywidualną stosowano tak na godzinach obowiązkowych, jak i na zajęciach ochotniczych pracę zespołową. Zespoły składały się z uczniów jednej grupy klasowej lub (jak to miało często miejsce na zajęciach ochotniczych) także z uczniów różnych klas. Zespoły te liczyły od 2 do 5 uczniów.

Każdy zespół miał z reguły kierownika, wybranego spośród współpracowników, który czuwał głównie nad tym, aby praca została wykonana według planu i w oznaczonym z góry terminie.

W klasie III uwzględniono również wykonywanie pewnej pracy dla gimnazjum sposobem seryjnym (fabrycznym).

Zajęcia obowiązkowe i ochotnicze odbywały się w dwu pracowniach, z których jedna nie ma odpowiedniego pomieszczenia (metalownia).

Materiały do pracy zakupywano z funduszy Rady Rodzicielskiej. Często dokonywano zakupu materiałów przy współudziale uczniów.

Współdziałanie uczniów z nauczycielami w organizowaniu pracy na lekcjach zajęć praktycznych przejawiało się między innymi w tej formie, że każda grupa uczniów miała wybranego gospodarza, który wyznaczał dyżurnych, wydawał prace i czuwał nad ogólnym porządkiem w pracowni; dwóch narzędziowych, opiekujących się narzędziami i dwóch dyżurnych, którzy rozdawali i zbierali rysunki i sprząтали w pracowni po pracy.

W czasie lekcji zajęć praktycznych i poza nimi korzystali uczniowie wydatniej niż w latach ubiegłych, zwłaszcza klasy czwarte, z powiększonej w bieżącym roku z funduszy Rady Rodzicielskiej biblioteczki technicznej, znajdującej się w pracowni.

J. Chudziński, naucz. gimn.

Zajęcia ochotnicze.

Zajęcia ochotnicze odbywały się w godzinach popołudniowych w poniedziałki, wtorki i piątki od godz. 3—5. Brała w nich udział młodzież klas I, II, III, a przede wszystkim IV. Uczniowie wykonywali przedmioty nowe, związane z indywidualnymi potrzebami i zainteresowaniami, lub służące potrzebom klasy, gabinetów i szkoły. — W związku z motoryzacją zespół uczniów klasy IV a przygotował modele silników spalinowych, przekrój (rozbiórka, czyszczenie i montaż) motocykla dwutaktowego, modele dynama, starteru, korbowodu.

Część uczniów wykonała modele jachtów i żaglówek (modele pływające), modele pokazowe jednostek bojowych: Wicher, Burza, Piłsudski itp.

Zaspakajając potrzeby sportu zespół klasy czwartej przeprowadził naprawę 30 par nart, 10 pałek sztafetowych, 10 palantów.

Dalej ramki do obrazów, wieszaki na czasopisma, tablice ścienne dla poszczególnych organizacji, zabawki, gry (bilard stołowy, mała kręgielnia) i wreszcie wszelka naprawa inwentarza, jak podklejanie map, obrazów, częściowa naprawa pomocy naukowych itp.

Zajęcia ochotnicze prowadził bezinteresownie naucz. gimn. Wapienik.

Kursy modelarstwa szybowcowego.

Podobnie jak w ubiegłym roku zorganizowano przy tutejszym gimnazjum kurs modelarstwa szybowcowego, w którym wzięło udział 15 uczniów z klas II c, III b, c i IV a.

Uczestnicy kursu zapoznali się praktycznie z zasadami budowy i lotu modeli szybowcowych, budując 15 modeli różnych typów. Uwzględniono budowę modeli dużych według planów konstruktorów krajowych i zagranicznych i tak: Strzała i kadłubowiec inż. Hławiczki Winkler duży, Segelflugmodell „Hast“, Nurflügelmodell „Erwa 8“, Segelflugmodell „Windspiel“, Segelflugmodell „Grünau“, oraz według pomysłów własnych.

Kurs odbywał się w pracowni zajęć praktycznych w godzinach popołudniowych. Materiałów modelarskich dostarczył w większej części wojewódzki komitet LOPP.

Uczestnicy kursu wzięli udział w konkursie modeli szybowcowych, który się odbył w połowie miesiąca czerw-

ca na górze Chełm koło Golezowa. Zawody organizuje WOP i LOPP w Katowicach.

Kurs prowadził bezinteresownie instruktor Karol Wapienik.

3. Organizacja pracy domowej ucznia i współpracy z domem rodzicielskim.

Organizacji pracy domowej ucznia poświęcono specjalne godziny lekcyjne poszczególnych przedmiotów, zebrania patronatów klasowych, konferencje indywidualne rodziców, na których zaznajamiano zainteresowanych z metodą pracy i jej higieną, warunkami skutecznej pracy, wydajność jej i stałe nasilenie. Niejednokrotnie się zdarzało, że tym zagadnieniem interesowano nie tylko rodziców uczniów danego oddziału ale całej klasy (3 oddziały), stwarzając przez to niejako wspólny front wychowawczy.

Nadzór nad organizacją pracy domowej uczniów należał — rzecz jasna — do rodziców, których informowano o szeregu spraw według planu ustalonego przez Radę Rodzicielską wspólnie z Dyrekcją zakładu, mającym być tematem pracy i współpracy ze szkołą w danym roku szkolnym a także poruszano zagadnienia, leżące na linii tego programu. I tu okazała się ofiarność rodziców w urządzaniu na godzinach wychowawczych szeregu pogadanek, wycieczek i imprez.

Pomoc ta (patronatów klasowych) szła także w kierunku niesienia pomocy materialnej uczniom niezamożniejszym.

4. Program nauki i podręczniki.

Nauka wszystkich przedmiotów odbywała się w roku szkolnym 1937/38 ściśle według programów gimnazjum państwowego oraz liceum państwowego typu humanistycznego, wydanych przez Ministerstwo WR i OP.

W klasach I—IV nowego typu oraz I lic. prowadzono naukę według nowych programów, w pozostałych klasach, tj. VIII a, według typu humanistycznego a w VIII b według typu reform. klasycznego.

Ogółem było 14 oddziałów; klasy I, II i III miały po 3, klasy IV i VIII dawn. typu po 2 oddziały równoległe, klasa I lic. liczyła 1 oddział.

Klasy I, II, III i IV były dzielone przy biologii, wzgl. fizyce i pracy ręcznej, I lic. zaś przy fizyce jako przedmiotach wymagających pracy laboratoryjnej.

W klasach I a pobierała młodzież naukę jęz. francuskiego, w I b obok grupy francuskiej była grupa niemiecka, w kl. I c nauczano tylko języka niemieckiego. W kl. II a były dwie grupy: francuska i angielska; klasy II b + c pobierały naukę języka niemieckiego jako obcego nowożytnego, klasy III a i IV a posiadały po dwie grupy: angielską i francuską, inne oddziały tych klas pobierały naukę języka niemieckiego. Reszta klas uczyła się języka niemieckiego. Grupa uczniów z kl. I lic. w liczbie 7 pobierała obowiązkową naukę języka francuskiego w gimnazjum miejskim im. M. Kopernika.

Języka angielskiego w br. nie wprowadzono w kl. I. W przyszłości w zakładzie naszym będzie się udzielać obowiązkowej nauki języków obcych tylko języka francuskiego i niemieckiego. Język angielski zostanie utrzymany jako przedmiot nadobowiązkowy (od półroczna II kl.).

Jako przedmiot nadobowiązkowy udzielany był język angielski (kurs dla początkujących i zaawansowanych), język francuski (3 stopnie), oraz język niemiecki (3 stopnie).

Gry i zabawy prowadzone były w zespołach klasowych (do 46 uczniów).

Spis podręczników używanych w r. szk. 1937/38.

Klasa I.

Religia: Ks. dr Gerard Szmyd — Życie chrześcijanina z Chrystusem w kościele i liturgii. Ks. dr Kordel — Mszalik. Jęz. polski: Balicki-Maykowski — Mówią wieki, cz. 1. Klemensiewicz: Język polski, cz. I. Historia: J. Dąbrowski — Historia, cz. I. Jęz. niemiecki: Dewitzowa i Żółtkowska — Wir lernen deutsch (oddz. niem.). J. francuski: Cieślińska-Nieniewska — Parlons français (oddz. franc.). Geografia: St. Pawłowski — Geografia Polski; Romer — Atlas geograf. dla kl. I. Jęz. łaciński: Auerbach i Dąbrowski — Disce Latine; Skimina — Elementa Latina. Matematyka: Banach, Stożek i Sierpiński — Arytmetyka dla kl. I. Przyroda: A. Dziurzyński — O życiu i budowie zwierząt.

Klasa II.

Religia: Ks. dr Baranowski i ks. dr Kowalski — Nauka wiary i obyczajów. Jęz. polski: Balicki-Maykowski — Mówią wieki, cz. II; Klemensiewicz — Język polski, cz. II. Historia: J. Dąbrowski — Historia, cz. II; Nanke-Semkowicz — Szkolny atlas historyczny, cz. II. Jęz.

niem.: Dewitzowa — Wir sprechen deutsch. Jęz. francuski: Cieślińska-Nieniewska — Le Français travaille. Jęz. łaciński: Auerbach-Dąbrowski — Disce Lotine, dla kl. II; Skimina — Elementa Latina; Sinko — Gramatyka łacińska; Auerbach-Dąbrowski — Gramatyka łacińska. Geografia: A. Chałubińska i Janiszewski — Geografia Europy; Romer — Atlas geograficzny dla kl. II. Jęz. angielski: Grzebieniowski — A second English Book; Defoe — Robinson Crusoe. Matematyka: Banach — Stożek i Algebra dla kl. II; Iwaszkiewicz — Geometria dla kl. II. Przyroda: Kołodziejczyk — Botanika.

Klasa III.

Religia: Ks. R. Archutowski — Historia kościoła kat. Jęz. polski: Balicki-Maykowski — Mówią wieki, cz. III; Klemensiewicz — Język polski, cz. III. Jęz. niem.: Dewitzowa — Zum schaffenden Menschen. Jęz. franc.: Cieślińska-Nieniewska — Aux quatre coins de la France. Jęz. angielski: T. Grzebieniowski — Great and Greater Britain. Jęz. łaciński: Auerbach-Dąbrowski — Disce Latine, cz. III; Auerbach-Dąbrowski — Gramatyka łacińska. Historia: Dąbrowski — Historia, cz. III; Nanke-Semkowicz — Atlas historyczny, cz. III. Geografia: St. Pawłowski — Geografia krajów i mórz pozaeuropejskich; Romer — Atlas geogr. dla kl. III. Matematyka: Banach — Algebra dla kl. III; Iwaszkiewicz — Geometria. Fizyka: Bąkowski i Lorenc — Fizyka dla kl. III; Turkiewicz — Świat chemii

Klasa IV.

Religia: Ks. R. Archutowski — Historia kościoła katolickiego w zarysie. Jęz. polski: Balicki-Maykowski — Mówią wieki, cz. IV; Klemensiewicz — Język polski, cz. IV. Jęz. niem.: Dewitzowa — Menschen u. Staaten, Schaffen und Wirken. Jęz. francuski: Czerny et Jungman — Hier et aujourd'hui. Jęz. angielski: Stevenson — Treasure Island. Jęz. łaciński: Auerbach-Dąbrowski — Disce Latina, cz. IV; Auerbach-Dąbrowski — Gramatyka łac.; Sinko — Roma aeterna. Historia: Dąbrowski — Historia dla klas IV. Geografia: Pawłowski — Geografia dla kl. IV; Romer — Atlas geograficzny. Matematyka: Banach — Algebra; Iwaszkiewicz — Geometria. Fizyka: St. Malec i Werner — Fizyka. Przyroda: Radomski i dr St. Tolpa — Nauka o człowieku.

Klasa I lic.

Wydział humanistyczny.

Religia: Ks. dr Sieniatycki — Dogmatyka katolicka. **Jęz. polski:** Chrzanowski i Wojciechowski — Literatura polska. **Historia:** Podręczniki nieustalone. **Jęz. niemiecki:** Jakóbiec i Leonhard — Deutschum, cz. I. **Jęz. łaciński:** Szczepański — Wybór z pism filozoficznych Cicerona; Komentarz do wyboru z pism filoz. Cicerona; Terlikowski-Szczerbiński — Życie starożytnych Rzymian; Sinko — Gramatyka łacińska; Teksty Filomaty — Wybrane urywki z różnych autorów uzupełniające lekturę Cicerona. **Zagadnienia życia współczesnego:** Różne publikacje. **Biologia:** „Biologia ogólna“. **Fizyka:** Witkowski-Zakrzewski — Zarys fizyki.

Klasa VIII (dawnego typu).

(Typ humanistyczny i klasyczny.)

Religia: Ks. dr Lubelski — Etyka katolicka. **Jęz. polski:** M. Kridl — Literatura polska XIX w., cz. IV i V. **Historia:** Pawłowski-Bystroń-Peretiatkowicz — Polska współczesna; II półr. Wereszczyński — Państwo współczesne; Paszkudzki — Konstytucja z dnia 23 IV 1935; Mały Rocznik Statystyczny 1937. **Jęz. grecki:** 1. Sofokles — Antyгона, wyd. prof. Oko; 2. Plato — Wybór z pism; 3. Terlikowski i Szczerbiński — Życie starożytnych Greków; 4. Goliass — Gramatyka jęz. greckiego. **Jęz. łaciński:** Tad. Sinko — Poezje Horacjusza; Tacyt — Wybór z pism, wyd. Pilcha, kl. VIII; Szczepański — Cicero; Wybór z pism filoz.; Terlikowski-Szczerbiński — Życie starożytnych Rzymian; Sinko — Gramatyka łacińska. **Jęz. niemiecki:** Jakóbiec i Leonhard — Deutschum II; Schiller — Wilhelm Tell; Goethe — Egmont, kl. hum. **Jęz. niem:** Jakóbiec — Deutschum II; Schiller — Jungfrau von Orleans; Goethe — Egmont; G. Keller — Romeo und Julia auf dem Dorfe, klas. VIII, klas. **Fizyka:** Kalinowski — Fizyka, t. II i III. **Prop. filozofii:** Wł. Witwicki — Zarys psychologii; K. Sośnicki — Zarys logiki. **Matematyka:** Wojtowicz — Trygonometria płaska; Rybczyński — Repetitorium matematyki; Okulicz — Zbiór zadań; Łomnicki — Logarytmy 4 cyfr. **Higiena:** Kaz. Zgórski — Higiena.

Plan godzin

Przedmioty obowiązkowe		K L A S A													Razem godzin	
		Nowego ustroju											VIII hum.	VIII klas.		
		I a	I b	I c	II a	II b	II c	III a	III b	III c	IV a	IV b				I lic
Religia		2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	28
Język polski	I półr. II półr.	6 3	6 3	6 3	4	4	4	4	4	4	4	4	4	5	4	62 53
Język łaciński	I półr. II półr.	— 5	— 5	— 5	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	44 59
Język grecki		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	5
Język angielski	I półr. II półr.	— —	— —	— —	4	—	—	4	—	—	4	—	—	—	—	12
Język francuski	I półr. II półr.	6 4	—	—	4	—	—	4	—	—	4	—	—	—	—	18 16
Język niemiecki	I półr. II półr.	— —	6 4	6 4	—	4	4	—	4	4	—	4	4	4	2	42 38
Historia	I półr. II półr.	— 3	— 3	— 3	— 3	— 3	— 3	— 3	— 3	— 3	— 3	— 3	— 3	— 4	— 3	37 43
Geografia	I półr. II półr.	— 3	— 3	— 3	— 2	— 2	— 2	— 2	— 2	— 2	— 3	— 3	— 2	— —	— —	29 23
Biologia		3	3	3	3	3	3	—	—	—	2	2	2	—	—	24
Fizyka i chemia		—	—	—	—	—	—	4	4	4	4	4	2	4	3	29
Matematyka		3	3	3	4	4	4	4	4	4	4	4	3	3	2	49
Higiena		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	2
Propedeutyka filozofii		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	3	6
Zajęcia praktyczne		2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	—	—	—	22
Ćwiczenia cielesne		2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	28
Gry i zabawy		2	2	2	2	2	2	2	2	2	p.s.	p.s.	p.s.	2	—	24
Hufiec		—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	2	—	—	4
Razem		32 32	32 32	32 32	32	32	32	33	33	33	33	33	33	32	30	465
Przedmioty nadobow.																
Język angielski		2											2			4
Język francuski		2											2	2		5*
Język niemiecki		2											2	2		5*
Rysunki		2											2	2		6
Muzyka (śpiew)		12														12

*) Kurs od półrocza.

5. Zasady opracowania podziału godzin i rozdział czynności Grona Nauczycielskiego.

Dyrekcja starała się utrzymać w miarę możliwości zasadę ciągłości pracy dydaktycznej i wychowawczej. Zasadę tę przeprowadzono we wszystkich

możliwych wypadkach, a tylko w niektórych wypadkach natrafiono na przeszkodę z powodu przeniesienia nauczycieli. Poszczególnych przedmiotów szkolnych nauczali wyłącznie nauczyciele-fachowcy.

Przydział opieki nad poszczególnymi organizacjami szkolnymi i kółkami był dobrowolny i uwzględniał przede wszystkim zamiłowanie nauczycieli.

Opracowanie podziału godzin było łatwiejsze niż w ub. roku szkolnym, a ułatwienie to spowodowało zmniejszenie się liczby oddziałów (z 17 na 14). Na pewne trudności w ułożeniu planu godzin wpłynęło: a) powierzenie obowiązków wizytatorów nauki religii w szkołach powszechnych 2 nauczycielom, korzystającym ze zniżki godzin do 12 tygodniowo i 3 dni wolnych w tygodniu; b) powierzenie kierownictwa ogniska zajęć praktycznych jednemu nauczycielowi i korzystanie przez tegoż ze zniżki godzin do 12 tyg. i 3 dni wolnych w tygodniu; c) nauczanie jednego nauczyciela o niepełnym etacie (religia) 4 godz., a uczącym w innym zakładzie; d) udzielanie nauki przez 2 nauczycieli w innym zakładzie średnim; e) konieczność podziału pracowni biologicznej, geograficznej, zajęć praktycznych i sali gimnastycznej między 2, a sali fizycznej między 3 nauczycieli; f) konieczność podziału klas na grupy przy nauczaniu biologii, fizyki, zajęć praktycznych oraz języków nowożytnych obcych w klasach I b, II a, III a i IV a z uwzględnieniem równoczesnego nauczania przez 2 nauczycieli 2 różnych języków obcych.

Mimo tych trudności udało się w podziale godzin: 1. wyeliminować matematykę z ostatniej lekcji, 2. skumulować lekcje w pracowniach przy nauczaniu biologii, geografii (klasy I a, b, i c), fizyki i chemii, zajęć prakt. oraz w innych przedmiotach na życzenie nauczycieli, 3. ograniczyć naukę w czwartki do 4 lekcji i poświęcić dalsze godziny na godziny wychowawcze, zebrania kółek i organizacji szkolnych, odczyty, przedstawienia kinowe i audycje muzyczne, 4. pozostawić 1 dzień wolny od zajęć szkolnych kilku nauczycielom dla umożliwienia im pracy naukowej.

Biblioteka uczniowska.

Czytelnictwo młodzieży.

Zbiory biblioteczne znalazły w ubiegłym roku szkolnym korzystniejsze pomieszczenie w sali, w której w godzinach popołudniowych mieściła się świetlica uczniowska a przed południem tylko niekiedy odbywały się lekcje języków nowożytnych. Wobec tego praca w bibliotece nie była

tamowana i uczniowie mogli korzystać z niej dowolnie w czasie przerw oraz po lekcjach. Zwiększyło to w porównaniu z latami ubiegłymi znacznie frekwencję czytelników, która przedstawia się następująco do dnia 1 czerwca:

Klasa	Ilość uczni wypożycz.	Ilość książek wypożycz.	Klasa	Ilość uczni wypożycz.	Ilość książek wypożycz.
I a	44	396	III b	42	381
I b	44	215	III c	38	218
I c	46	355	IV a	43	205
II a	39	129	IV b	29	95
II b	32	164	I lic	37	97
II c	30	137	VIII a	28	151
III a	38	175	VIII b	18	88
			Razem	508	2706

Nadto korzystało z biblioteki uczniowskiej 11 profesorów, którzy wypożyczyli 66 książek.

Zbiory biblioteczne wzrosły w ciągu ostatniego roku szkolnego o 258 dzieł, głównie dzięki funduszom Wydziału Oświecenia Publicznego oraz Rady Rodzicielskiej, a w szczególności powiększono znacznie ilość utworów, przeznaczonych do obowiązkowej lektury uzupełniającej.

W ostatnim roku uporządkowano inwentarz biblioteki oraz przepisano księgę inwentarzową.

Oprócz powyższej biblioteki ogólnoszkolnej czynne były wydzielone z niej biblioteki klasowe oraz fachowe.

Opiekunem biblioteki był prof. Kobiela.

6. POMOCY NAUKOWE.

W roku sprawozdawczym uzupełniano w miarę posiadania środków finansowych pomoce naukowe. Poważnie zwiększono stan posiadania biblioteki uczniowskiej dzięki dotacji W. O. P. oraz Rady Rodzicielskiej (komplety lektur obowiązkowych).

Wszystkie zbiory skontrolował p. o. dyrektor dwukrotnie w ciągu roku. Zbiory i księgi inwentarza rozdzielono w sposób przepisami unormowany.

Część napraw pomocy naukowych uskuteczniła oraz nowe sporządziła szkolna pracownia zajęć praktycznych.

Poszczególne zbiory pomocy naukowych przedstawiają się następująco:

I. Biblioteka nauczycielska.

W bieżącym roku szkolnym przybyły do biblioteki m. in. następujące dzieła: 1. Biocenoza lasów pogórza cieszyńskiego; 2. dr Aleks Kulczycki, Charakterologia F. Kunkla; 3. Gen. Śmigły-Rydz, Byście o sile nie zapomnieli; 4. Pragmatyka nauczycielska opr. L. Taras; 5. Miscellanea slawistyczne — praca Pol. tow. dla badań Europy wschodniej; 6. Dr H. Podkulska, Środowisko rodzinne; 7. Dr. J. Krystanowski, Metoda szkiców i zagadnień; 8. Irena Chmieleńska, Kara w wychowaniu; 9. Dr S. Blaustein, Lenistwo u dzieci; 10. St. Łempicki, Piłsudski jako wychowawca; 11. Historia Śląska od najdawniejszych czasów do r. 1400; 12. Tadeusz Fiutowski, Zwycięski Marszałek Śmigły-Rydz; 13. Zaruski, Wśród wichrów i fal; 14. Sir William Bragg, Świat dźwięków; 16. Z. Weyberg, Świat kryształów; 17. I. Pawłow-Sherrington-Adrian, Mózg i jego mechanizm; 18. A. Szczerbowski, Antologia poetycka 1915—1935; 19. Kulczycki, Pedagogika wolnego czasu ucznia; 20. W. Witwicki, Wiadomości o stylach; 21. Ptaśnik, Kultura wieków średnich, t. I; 22. T. Korzon, Dzieje wojen i wojskowości w Polsce; 23. Fr. Bujak, Kultura staropolska; 24. Dr Rysz, Mayr, Historia handlu na tle stosunków społecznych i gospodarczych, I—IV; 25. Konrad Jażdżewski, Co to jest prehistoria i w jaki sposób bada przeszłość, 25. Konopczyński, Dzieje Polski nowożytnej, I-II; 27. Jan Bystroń, Pieśni ludowe z polskiego Śląska. 28. Chrzanowski, Jan Śniadecki jako nauczyciel narodu; 29. Szpotański, Maurycy Mochnacki; 30. Ciekliński, Potrójny z Plauta; 31. Szymonowicz, Sielanki; 32. St. Windakiewicz, Odkrycie Włoch; 33. St. Windakiewicz, Teatr kolegiów jezuickich w dawnej Polsce; 34. Folkierski, Fredro a Francja; 35. Ćwikliński, O wawrzynie doktorskim i poetyckim Klemensa Janickiego; 36. Zenon Klemensiewicz, Składnia opisowa współczesnej polszczyzny kulturalnej; 37. Pamiętnik zjazdu naukowego im. J. Kochanowskiego; 36. Dzieje literatury pięknej w Polsce, I, II; 39. Dr Dyboski i J. Oczo, Narciarskie toki lekcyjne; 40. K. Wojciechowski, Ign. Krasicki; 41. Leo Spitzer - Vossler - Winogradow, Z zagadnień stylistyki; 42. Gamska-Łempicka, Hymny średniowieczne; 43. K. Wojciechowski, Wiek oświecenia; 44. St. Wasylewski, Rej z Nagłowic; 45. Jul. Krzyżanowski, Od średniowiecza do baroku; 46. Józef Kostrzewski, Przedhistoryczne związki Śląska z resztą ziem polskich; 47. R. Jakimowicz, Kultura Śląska w zaraniu dziejów w świetle wykopalisk; 48. Dr Piasecki, Dzieje wychowania fizycznego; 49. Dr J. Weys-

senhoffs, Sztuka gry w piłkę nożną; 50. J. Baran, Lekka atletyka; 51. Kuchar-Stahl, Tennis; 52. Zaleski-Semadeni, Pływanie; 53. Dr Wł. Dybowski, Badanie zdolności fizycznej; 54. Wal. Sikorski, Gimnastyka; 55. Piasecki, Zarys teorii wychowania fizycznego; 56. Dr Bętkowski, Chirurgia ćwiczeń fizycznych i sportu; 57. Pamiętnik literacki, rocznik jubileuszowy; 58. Stan. Janicki, Badania nad szkieletem żubra; 59. J. Rzewnicki, 1863, obrazy sceniczne; 60. Konstytucja rumuńska, przełożył i wstępem zaopatrzył dr Tad. Rasp.

Nadto w bieżącym roku szkolnym Dyrekcja prenumerowała następujące czasopisma: 1. Polonista, 2. Chowanna, 3. Wychowanie fizyczne, 4. Fizyka i chemia w szkole, 5. Oświata i wychowanie, 6. Czasopismo geograficzne, 6. Praca ręczna w szkole, 7. Przegląd klasyczny, 8. Wiedza i życie, 9. Życie literackie, 10. Kwartalnik historyczny, 11. Wiadomości historyczno-dydaktyczne.

Księgozbiór biblioteki liczy 4211 dzieł w 4515 tomach. W roku szkolnym 1937/38 korzystało z biblioteki 34 nauczycieli, którzy wypożyczyli 224 dzieł w 235 tomach, i 10 uczniów, którzy przeczytali 45 dzieł.

Zawiadowcą biblioteki był prof. Fr. Dłużniewski.

Zestawienie pomocy i środków naukowych (w/g ksiąg inwentarza).

L. p.	Nazwa zbioru	Z początkiem roku szkolnego było przedmiotów (dzieł)	Przy- było	Uby- ło	Stan z końcem roku szkolnego
1	Zbiory biologiczne	824	2	10	816
2	" geograficzno-hist.	858	7	—	865
3	" muzyczne	125	22	4	143
4	" rysunkowe	331	—	—	331
5	" dent.-lekarskie	173	1	—	174
6	" fizyczno-chemiczne	1 331	3	—	1 334
7	" mineralogiczne	729	—	—	729
8	" robót ręcznych	1 150	171	—	1 321
9	" gimnastyczne	312	—	87	224
10	" sprzętów gimnazjum	1 447	4	244	1 207
11	Biblioteka nauczycielska	4 133	78	—	4 211
12	" uczniowska	2 634	410	152	2 892
13	Pracownia gimnazjalna	134	—	—	136
14	" filologiczna	194	75	—	269
15	" historyczna	359	85	—	444
16	" matematyczna	84	19	—	103
17	" zajęć prakt. dla dziewcząt	331	8	3	336
	Razem	15 151	885	501	15 535
	W roku szkol. 1936/37	13 953	799	18	14 736

III. Pracownie i gabinety.

1. Gabinet historyczny umieszczony, jak w roku poprzednim, w jednej z sal klasowych na I piętrze, mógł dzięki temu normalnie spełniać swe zadanie, polegające na wydawaniu potrzebnych pomocy naukowych poszczególnym klasom na bieżące lekcje.

Zbiory historyczne w roku sprawozdawczym powiększyły się zaledwie o 3 mapy: L. Piotrowicz: Imperium Romanum; W. Semkowicz, Polska za Kazimierza Wielkiego; W. Semkowicz, Polska w dobie królów obieralnych, oraz 20 obrazów historycznych Szalaya.

Administracją zbiorów, wydawaniem do poszczególnych klas, kontrolą nad ich poszanowaniem ze strony uczniów zajmowali się uczniowie: Sikorski (III c) w I półroczu i Szmatoła (II a) w II półroczu. Obowiązki swe spełniali oni dobrze.

Wydawano z gabinetu przeciętnie 100—108 map oraz 12—15 obrazów i tablic tygodniowo.

Gabinetem zawiadywał mgr J. Ligęza.

2. Gabinet przyrodniczy. Wyposażenie pracowni dobre. Pracowano 7 mikroskopami, resztę bowiem wycofano rozporządzeniem Wydziału Oświecenia Publicznego. Zbiory pomieszczono w 6 szafach. Są to preparaty wypchane, spirytusowe, modele z masy papierowej i tablice. Zbiory wynoszą 826 pozycji, w roku bieżącym uzupełniono zbiory 2 pozycjami.

Pracownia posiada bibliotekę uczniowską, którą opiekuje się p. dr St. Janicki.

Wszystkie ćwiczenia klas I, II i IV odbywały się w pracowni metodą laboratoryjną.

Pracownią i zbiorami zawiadywał dr Tadeusz Kłoska.

3. Gabinet fizyczno-chemiczny. Do gabinetu fizycznego przybyły dwie pozycje zakupione za 90 zł oraz jedna pozycja — dar Polskich Zakładów Philipsa — w postaci gablotki z fazami produkcji lampy radiowej AL. 4. Do gabinetu chemicznego zakupiono materiałów i odczynników chemicznych za 238 zł.

Poza normalnym zużyciem odczynników chemicznych strat żadnych nie ma.

Pomieszczenie pracowni głównej i zastępczej chemicznej nie uległo dotąd zmianie.

4. Pracownia geograficzna. Do pracowni geograficznej niczego w bieżącym roku szkolnym nie zakupiono.

Powiększyły się zbiory skał i minerałów, oraz obrazków do epidiaskopu dzięki współpracy uczniów i zawodowcy pracowni.

Pracę utrudnia znacznie brak pokoju przygotowawczego przy pracowni.

5. Pracownię zajęć praktycznych omówiono w dziale II 2.

6. Zbiory wychowania fizycznego w porównaniu ze stanem z końcem roku ubiegłego nie uległy większym zmianom. Na sali gimnastycznej pozostał stan bez zmiany, na podwórzu wybudowano 2 nowe kosze.

7. Zbiory rysunkowe. Ilość pozycji zbiorów rysunkowych pozostała bez zmian.

8. Pracownia humanistyczna zyskała szereg nabytków szczególnie do nauki w I kl. licealnej.

Stan urządzenia wewnętrznego zakładu.

Stan urządzenia wewnętrznego zakładu uległ w roku sprawozdawczym niewielkiej poprawie.

Dzięki włączeniu do inwentarza szkolnego urządzenia klasowego (stoły i stołki) z nowoczesnego i bardziej higienicznego urządzenia w b. r. korzystały klasy VIII a + b, I lic, IV a, III c (wobec 4 z ub. roku). Część ławek (przeszło 150 sztuk) wyeliminowano z inwentarza jako nie nadające się ze względu na stan a częściowo i wielkość swą do tut. zakładu.

Urządzono drugą — prowizoryczną — szatnię na II piętrze tak, że warunki sanitarne klas wybitnie się poprawiły.

Urządzono rozmównicę dla rodziców przez oddzielenie ścianką części sali konferencyjnej. Biblioteka uczniowska znalazła specjalne pomieszczenie w jednej z sal szkolnych, której w godzinach popołudniowych używano jako świetlicy.

Dalej W. O. P. zakupił 300 krzeseł dla auli. W ten sposób urządzenie auli doznało wybitnej poprawy.

Szczupłość zakładu — mimo zmniejszenia się liczby oddziałów w ostatnim roku szkolnym — daje się wciąż jeszcze we znaki i sprawa ta będzie musiała znaleźć rozwiązanie przez nadbudowę części gmachu: brak bowiem pomieszczenia na pracownię chemiczną, na dział obróbki żelaza i szkła w pracowni zajęć praktycznych, brak gabinetu geograficznego i pracowni zajęć praktycznych, sali na dożywianie uczniów, pomieszczenia na prace i materiały pracowni zajęć praktycznych, wreszcie locum na prowadzenie kursów samochodowych.

Centralne ogrzewanie nie funkcjonuje należycie, część okien wadliwie zaopatrzona wpływa ujemnie na stan zdrowia tak młodzieży jak i nauczycieli.

Remontu boiska sportowego dla braku funduszków nie zdołano w br. przeprowadzić.

Wydział Budownictwa Śl. U. W. przeprowadził podczas ubiegłych wakacyj remont szeregu sal szkolnych, korytarzy, okien, a ostatnio oparkanienia oraz chodników przed głównym wejściem.

9. Hospitacje p. o. Dyrektora i wizytacje Władz szkolnych. **Hospitacje.**

P. o. Dyrektor przeprowadził w I okresie konferencyjnym 55, w II — 44, w III — 25, razem 124 godzin lekcyjnych hospitacji, ze szczególnym uwzględnieniem klasy I licealnej jako pierwszej nowego ustroju szkolnictwa.

Celem hospitacji w I okresie było: w klasach pierwszych zapoznanie się z poziomem wiedzy uczniów nowych oraz wyrównanie różnych poziomów przez silniejsze uwzględnienie tych części materiału naukowego, w których wykazują uczniowie braki. W klasie I licealnej zorientowanie się w materiale uczniowskim, poziomem umysłowym, a to dla uwzględnienia tego momentu w wyborze odpowiednich partii materiału naukowego. We wszystkich klasach poza normalnymi celami nadto jako specjalne zagadnienie postawił sobie kierownik zakładu kontrolę notatek piśmiennych klasowych i wypracowań domowych (sposób zapisywania, praca szkolna, wypracowanie domowe, kontrola zeszytów przez nauczyciela, rozmiar, czas zużyty do odrobienia pensum). U wszystkich nauczycieli (przez wszystkie okresy) z metodyką oraz realizacją postulatów i wytycznych statutu gimnazjum.

Celem hospitacji w II okresie — poza normalną pracą — było śledzenie realizacji hasła wychowawczego, ustalonego przez Radę Pedagogiczną. W III okresie zwrócono specjalną uwagę na wyniki nauczania, szczególnie w klasach III, IV i I lic.

Omawianie hospitowanych lekcji odbywało się bezpośrednio po hospitacji. Na konferencjach tych ustalano również metody pracy nauczyciela w danej klasie oraz organizację pracy domowej ucznia. Na konferencjach plenarnych Rady Pedagogicznej omawiał Dyrektor wyniki nauczania i wychowania w każdym poszczególnym okresie konferencyjnym.

P. o. Dyrektor przejrzał w każdym okresie konferencyjnym zadania szkolne uczniów a uwagi swe omawiał w konferencjach indywidualnych z nauczycielami oraz posiedzeniach plenarnych Rady Pedagogicznej.

Wizytacje.

Zakład wizytował dwukrotnie p. kurator M. Z a w i d z k i: z okazji dekoracji krzyżem zasługi prof. Pletni (23 IV), oraz z okazji egzaminu dojrzałości, przy czym przysłuchiwał się całemu egzaminowi końcowemu.

Wizytator ministerialny p. Br. B r y c k i przeprowadził wizytację zakładu w dniach 17, 18 i 19 XI 1937, wizytując naukę w kl. III a następujących przedmiotów: religii, języków polskiego, łacińskiego i angielskiego, historii, matematyki i fizyki, oraz w kl. I lic. jęz. polskiego i łacińskiego, biologii, matematyki i fizyki.

Wizytator ministerialny p. dr P. J e ż wizytował hufiec p. w. I st. w dniu 8 III.

Właściwy wizytator zakładu p. M. S o ł t y s wizytował zakład w terminach: 1 X (sprawy pomieszczenia zakładu), 18 V (organizacja nowego roku szkolnego), 11 XI (poranek szkolny), 2, 3 i 10 grudnia 1937, 10, 20 i 21 stycznia 1938 (poszczególnych nauczycieli, popołudniowe zajęcia praktyczne, zebranie samorządu szkolnego, kierownictwo zakładu) 11 i 14 I (przegląd zadań szkolnych) oraz 18 V (egzamin dojrzałości).

Instruktorowie ministerialni: p. dr H. M r o z o w s k a wizytowała lekcję historii w kl. I lic. (15 X), p. dr G a w ę c k i zaś lekcję praktyczną fizyki (5 XI).

Nadto kierownicy ognisk metodycznych okręgu śląskiego wizytowali kilkakrotnie lekcje swojego przedmiotu.

Różne formy pracy naukowej i dydaktycznej członków grona nauczycielskiego.

Podobnie jak w poprzednich latach, członkowie grona nauczycielskiego brali czynny udział w pracy ognisk metodycznych. Na konferencjach rejonowych wygłaszali kierownicy grup metodycznych swe spostrzeżenia w sprawie realizacji programów i trudności metodycznych. Członkowie grona przeprowadzali lekcje pokazowe oraz zamieszczali opracowania trudniejszych tematów metodycznych w odpowiednich czasopismach pedagogicznych.

Prof. dr Frančić Vilim wykładał język serbochorw. i literaturę w charakterze lektora na Uniw. Jag. oraz „Stosunki gospodarcze na Bałkanie“ na Wyższym Studium Handlowym w Krakowie; wziął udział w konferencji dyrektorów szkół średnich ogólnokształcących wojew. śląskiego w lutym 1938, oraz z całej Polski w Warszawie w marcu 1938; zorganizował wycieczkę młodzieży szkół średnich wojew. śląskiego (600 osób) na Festival Sztuki Polskiej w Warszawie; zorganizował wycieczkę młodzieży polskich szkół średnich z całej Polski do Włoch

i Jugosławii (5 VII—5 VIII 1938) na zlecenie Min. WR i OP; przetłumaczył na język polski dla Inst. Ped. w Katowicach pracę doc. uniw. w Zagrzebiu Pavlovicia pt. „Wychowanie a rzeczywistość wychowawcza“. W podróży naukowej do Włoch i Jugosławii w grudniu 1937 zwiedził szereg szkół średnich w Rzymie, Florencji, Zagrzebiu, Budapeszcie.

Mgr Brachman Joachim jest kierownikiem grupy Ogniska Metodycznego języka niemieckiego w Katowicach. Na konferencji rejonowej Ogniska metodycznego języka niemieckiego wygłosił referat na temat: „Lektura przy nauce języka niemieckiego“.

Chudziński Jan jako kierownik Ogniska metodycznego zajęć praktycznych zorganizował dwie konferencje metod. rejonowe i cztery konferencje metod. grupowe. Przygotował na konferencje metod. referaty: Zasady i formy stosowania rozkładu materiału naucz., szkiców projekcyjnych, rysunków technicznych i karty roboczej w nauce zajęć praktycznych. Zestawienie wycieczek w zakresie programu zajęć praktycznych w gimnazjach na terenie województwa śląskiego. Nauka modelarstwa okrętowego w gimnazjum. Projekty filmów do nauki zajęć praktycznych w liceum.

Zorganizował i wziął udział w kursie modelarstwa okrętowego dla nauczycieli w Katowicach.

Urządził wspólnie z p. Wapienikiem Karolem, nauczycielem tutejszego gimnazjum wystawę zajęć praktycznych uczniów państw. gimnazjum w Katowicach.

Prof. dr Janicki Stanisław jest kierownikiem grupy katowickiej Ogniska metodycznego biologii. Przeprowadził lekcję pokazową w klasie IV a na temat: „Gruźlica jako choroba społeczna“. Wykonał pracę naukową pt. „Badania nad szkieletem żubra“ — wydawn. Pol. Akad. Umiej. 1938 r.

Ks. prof. Josiński Robert pełni obowiązki wizytatora religii katolickiej w szkołach powszechnych na terenie woj. śląskiego. Opracował artykuł dla „Miesięcznika katechetycznego i Wychowawczego“ (maj) pt.: „Nowy sposób przygotowania do pierwszej komunii św.“

Prof. Kobiela Ludwik wydał następujące utwory literackie: 1. „Hołd Rzeczypospolitej“, nakładem Księgarni Krzyżanowskiego, Kraków. 2. „Awantury i przygody“ z ilustracjami J. Krzyżaka, nakł. Gebethner i Wolff, Kraków. 3. „Gorejący skarb“, widowisko śląskie w 5 obrazach, nakładem Śląskiego Związku Teatrów Ludowych, Katowice.

Mgr Lesikiewicz Józef brał udział w konferencjach Ogniska metodycznego matematyki i konferencjach

grupy katowickiej. Wygłosił referat na temat „Nauka ciągów w pierwszej klasie lic.

Mgr Ligęza J. jest kierownikiem grupy katowickiej Ogniska metodycznego historii. Wygłosił referat na konferencji Ogniska metodycznego historii pt. „Po pierwszym roku pracy nad realizacją programu historii w kl. IV. Jest członkiem komisji ocen Śl. Bibl. Hist. dla młodzieży. Wydał wspólnie ze Stońskim St.: „Pieśni ludowe z polskiego Śląska“, t. II. Wyd. Pol. Akad. Umiej. (wydawnictwa śląskie), Kraków 1938 i „Po pierwszym roku pracy nad realizacją programu historii w kl. IV w „Wiadomościach Historyczno-Dydaktycznych, Lwów 1938.

Dr W. Maas brał udział w konferencjach Ognisk metodycznych języków nowożytnych. W czasie pobytu we Francji zwiedził szkoły różnego typu, oraz przeprowadził kilka lekcji. Umieścił cały szereg prac o Polsce w czasopiśmie naukowych angielskich, francuskich i niemieckich o treści przeważnie geograficznej i socjologicznej.

Dr K. Małecki opracował „Mapę gospodarczą woj. śląskiego 1 : 100.000, wyd. Inst. Śląskiego w Katowicach.

P. Kozdruń brał udział w konferencji Ogniska metodycznego wychowania fizycznego. Odbił unifikacyjny kurs narciarski w czasie świąt wielkanocnych. Prowadził kurs narciarski MKS w czasie ferii B. N.

Rykała Jan współpracuje z red. mies. „Śpiew w szkole“ (artykuły fachowe i oprac. pieśni ludowych na chóry szkolne). Opracowuje pieśni na chóry mieszane i męskie. Zbiera pieśni ludowe. Opracował część muzyczną do „Gorejącego skarbu“ L. Kobieli. Opracowuje tańce narodowe i ludowe na orkiestrę szkolną.

Ks. prof. dr Siara Aleksy pełni obowiązki wizytatora religii katolickiej w szkołach powszechnych na terenie województwa śląskiego. Współpracuje z komisją ministerialną dla oceny podręczników do nauki religii (referaty i oceny).

Prof. Śmidowicz Rudolf brał udział w konferencji Ogniska metodycznego matematyki. Wygłosił referat na temat: „Uwagi o dyskusji zadań geometrycznych“.

Mgr Tobiasz Mieczysław wydał następujące prace naukowe: 1. „Na froncie walki narodowej w Opolskim 1888—1922“ (Bronisław Koraszewski), nakładem Inst. Śl. w Katowicach, 1938. 2. „Dr Mielecki“ — nakładem Drukarni Katolickiej S. A. Katowice 1938. 3. „Kancelarz polski ks. Engel“, 1937. 4. „Redaktor Br. Koraszewski“, 1937. 5. „Duchowieństwo śląskie a odrodzenie narodowe i polityczne na Śląsku“, 1938 — komunikaty Instytutu Śląskiego. W opracowaniu „Ks. dr Jan Dzierżon“, nakładem In-

stytutu Śl. Oprócz tego zamieścił w dziennikach cały szereg artykułików o Śląsku.

Prof. Tylek Andrzej jest kierownikiem grupy katowickiej Ogniska metodycznego fizyki. Przeprowadził lekcję pokazową z fizyki w I klasie lic.

Wapienik Karol ukończył kurs jazdy samochodowej. Brał udział w konferencjach rejonowych i grupowych Ogniska metodycznego zajęć praktycznych.

Prof. Wnuk Marian brał udział w konferencjach Ogniska metodycznego języka polskiego. Przeprowadził lekcję praktyczną w kl. II c, pt. „Sposoby wyrażania podmiotu“. Wygłosił referaty: 1. Literatura mieszczańska w XVII wieku w Polsce. 2. Jak uczyć gramatyki języka polskiego w gimnazjum? 3. Projekt nauki o języku w I klasie lic. 4. Jakim wymogom musi odpowiadać uczeń zdający do I klasy gimnazjalnej w zakresie języka polskiego?

Mgr Zahraj Antoni brał udział w konferencji Ognisk metodycznych fizyki i chemii. Opracował sposób wprowadzenia wiadomości o „Lampie katodowej i jej zastosowaniu wraz z elementami radiotechniki“ na konferencji Ogniska metodycznego fizyki.

III. Szkoła a społeczeństwo

Szkoła średnia w dzisiejszych czasach przeżywa okres wielkich zmian. Realizowana obecnie reforma szkoły średniej ujęta w różnorodne typy gimnazjów i liceów stwarza pewny obraz zamieszania, w którym się trudno zorientować. Nowe podręczniki i nowe programy, poprawki i uzupełnienia zjawiające się niemal co roku, wymagają od nauczyciela ustawicznej uwagi i czynnej postawy wobec idących nowości. Oprócz tego szkoła dzisiejsza bierze na swe barki trud zaznajomienia rodziców o możliwościach dalszych studiów. Szkoła informuje rodziców i uczniów o nowych typach szkół, o warunkach egzaminacyjnych itd. Wskazuje ona również na rodzaje uzdolnień wśród uczniów. Porady te udzielane są poufnie zainteresowanym przy pomocy „Poradni Psychologicznej“.

Dodajmy do tych poczynąń szkoły naukę i zabiegi wychowawcze — oraz cały szereg organizacji uczniowskich, a obraz dzisiejszych szkół średnich zarysuje nam się wyraźnie.

Spółeczeństwo ze swej strony, rozumiejąc ważność zagadnienia współpracy domu rodzicielskiego ze szkołą, działa na jej terenie bezpośrednio. Poczynania rodziców przyjmują najróżnorodniejsze kształty. Zazwyczaj jest to

działalność w patronatach klasowych, w Radzie Rodzicielskiej, w kołach opieki nad młodzieżą.

W bieżącym roku szkolnym patronaty klasowe, podobnie zresztą jak dawniej, otaczały materialną opieką uczniów biednych. Roztaczały one również opiekę w dziedzinie życia towarzyskiego i estetycznego — urządzając w szeregu klasach „opłatki“, „święcone“, „obchody św. Mikołaja“. Źródłem dochodu dla patronatów były odpowiednio zorganizowane imprezy.

„Koła przyjaciół“ różnych organizacji szkolnych starały się otoczyć opieką poszczególne koła gimnazjalne. Uczniów zaś należących do tych kół zaopatrywały w odpowiednie środki pieniężne. Na szczególną uwagę zasługuje KPH, wysyłające harcerzy na obozy zimowe i letnie. Największą organizacją rodziców na terenie gimnazjum jest „Rada Rodzicielska“. Dzięki posiadanym funduszom organizacja ta zaopatruje biedniejszych uczniów w pomoce naukowe, organizuje „dożywkę“, wysyła biednych uczniów na kolonie. W ogóle Rada Rodzicielska czuwa, aby całość prac wychowawczych w zakładzie jak najbardziej ułatwić i realizować.

Współpraca społeczeństwa i szkoły przyjmuje również formy konferencji wywiadowczych i konferencji indywidualnych. Owocem tej pracy jest i powinno być dokładne poznanie warunków pracy i bytu uczniów. Konferencje te są wzajemnym uzupełnieniem wiadomości o uczniu, jakie ze swej strony posiadają rodzice i szkoła.

W ten sposób przynajmniej w zarysie przedstawia się obraz zagadnienia: szkoła a społeczeństwo.

M. W n u k.

Rada Rodzicielska.

Skład Wydziału Wykonawczego Rady Rodzicielskiej na okres sprawozdawczy wybrany został na walnym zebraniu członków Rady Rodzicielskiej przy Państwowym Gimnazjum w Katowicach w dniu 11 X 1937 r. Prezesem Wydziału Wyk. — w miejsce po 8-letniej kadencji ustępującego dotychczasowego przewodniczącego dra Wł. Grzegorzycy — wybrany został dr M. Wilimowski. W skład Wydziału weszli: mjr dypl. K. Szpondrowski jako wiceprezes, nadkomisarz PP. R. Niżankowski jako sekretarz, J. Nowakowski jako skarbnik, dalej p. W. Niklewska, kap. R. Kawalec, nacz. K. Kocyh (ustąpił w ciągu roku szkolnego), red. E. Rumun i p. K. Wilczyński. Do Komisji Rewizyjnej weszli pp.: Z. Gaudnik, dr H. Mortimer, M. Mazurski.

Zamknięcie rachunkowe i bilans Rady na dzień 31

Przychody

1. Pozostałość na dzień 1 X 1937:		
a) do dyspozycji Wydziału Wykon.	2.149,49	
b) w kasie sekcji dożywiania	47,50	2.196,99
2. Składki członkowskie		2.768,30
3. Różne przychody:		
a) dary	73,—	
b) różne przychody i mylne wpłaty	36,09	109,09
4. Sekcja dożywiania:		
a) subwencje	1.490,—	
b) wpływy kasowe	3.621,63	5.111,63
5. Wpływy na „Fundusz druków“		249,90
6. Wpływy na zajęcia praktyczne		2.239,50
7. Wpływy na „Fundusz ubezpiecz.“		860,86
8. Dłużnicy:		
a) Osiedla	276,—	
b) Rady Rodzicielskiej	56,—	
c) za ruchomości	161,50	493,50
		<u>14.029,77</u>

Bilans na dzień

Stan czynny

PKO		3.209,27
Dłużnicy:		
Osiedla	591,—	
Rady Rodzicielskiej	387,—	978,—
Rozl. fund. druków		101,25
Ruchomości		770,50
Papiery wartościowe		794,80
		<u>5.853,82</u>

U w a g a. Powyższe zestawienie przychodów i rozchodów, jak i bilans, nie przedstawiają ostatecznych wyników działalności, gdyż te wykazane będą dopiero w końcowym zamknięciu rachunków na dzień 31 sierpnia br.

**Rodzicielskiej przy Gimnazjum Państwowym
maja 1938 roku.**

Rozchody

1. Wydatki administracyjne	167,10
2. Wydatki na druki	648,76
3. Subw. ubogim uczn., organ. uczn.	1.904,28
4. Sekcja dożywiania	4.563,71
5. Ubezpieczenie uczniów	808,23
6. Wydatki na zajęcia praktyczne	2.172,97
7. Różne wydatki	555,45
8. Pozostałość kasowa	3.209,27

14.029,77

31 maja 1936 r.

Stan bierny

Tow. Osiedle	432,20
Wierzyciele	—,56
Majątek na 1 IX 1937	<u>4.902,85</u>
przyrost majątku	<u>518,21</u>

5.853,82

Za zgodność z księgami:

Jan Nowakowski,
skarbnik Rady Rodzicielskiej.

Z urzędu w skład Wydziału wchodził nadto: dyrektor zakładu dr Vilim Frančič oraz delegaci Rady Pedagogicznej ks. Grajewski, prof. dr Kloska i p. Wapienik.

Wydział Wykonawczy odbył 6 zebrań: 21 X, 10 XII 1937, 31 I, 3 III, 12 III, 1 VI 1938, na których ustalił plan pracy całorocznej, omawiał sprawy bieżące, związane w szczególności z pracami na terenie Patronatów klasowych, pomocą dla niezamożnych uczniów, zakupem książek i pomocy szkolnych oraz sprawami jak to niżej wyszczególniono.

Organizacja pracy Rady Rodzicielskiej przedstawia się jak następuje: a) sekcja dożywiania (p. Niklewska), b) referat pomocy finansowej dla uczniów (p. Niżankowski i Nowakowski), referat wychowania (dyr. dr Frančič).

Sekcja dożywiania prowadziła dożywianie młodzieży jak poniżej. Referat pomocy finansowej wyszukiwał uczniów potrzebujących pomocy materialnej, sprawdzał stosunki finansowe petenta i występował wobec Wydziału Wykonawczego o zapomogi na opłatę taksy administracyjnej, kupno obuwia i mundurków oraz podręczników szkolnych. Referat wychowawczy występował z wnioskami w sprawie zakupu pomocy naukowych, książek do biblioteki uczniowskiej i czasopism, organizacji obozów zimowych i letnich, zebrań przewodniczących patronatów, wytycznych pracy w patronatach, imprez uczniowskich, kursów samochodowych, subwencji dla organizacji szkolnych.

W wyniku prac tych obu referatów przyznano wystarczające dotacje na pomoc finansową dla biednych uczniów, uruchomienie obozów zimowych w Szczyrku, w których wzięło udział 29 uczniów oraz obozów harcerskich w Bukowinie koło Zakopanego, jak również na kursa żeglarskie i obozy wodne nad Naroczą w lecie 1938 roku (30 uczniów), zakupno 1 starego i 1 nowego motocykla do nauki prowadzenia samochodu, p r e n u m e r a t ę c z a s o p i s m dla młodzieży: „Młodego Technika“, „Młodego Zawodowca“, „Przyrody i Techniki“, „Pracy ręcznej w szkole“, „Polski Niepodległej“, „Piłsudczyków“, „Podchorążego“, „Dekady“, „Tęczy“, „Piorun“. Dalej zakupiono szereg dzieł i lektur szkolnych (w kilku egzemplarzach) do biblioteki szkolnej. Urządzono 1 odczyt prof. W n u k a na temat stosunku młodzieży szkolnej do organizacji politycznych oraz dr. K l o s k i dla przewodniczących patronatów pt. „Wytyczne w pracy patronatów klasowych“.

Rada Rodzicielska subwencjonowała imprezy artystyczno-kulturalne, naukę pływania uczniów w pływalni

miejskiej, Gimn. Koło Sportowe, Sodalację Mariańską, LMK, Drużynę harcerską.

R. Niżankowski, sekr.

Dr M. Wilimowski, prezes.

Sekcja dożywiania.

Sekcja dożywiania prowadzona przez p. Niklewską, delegatkę Wydziału Wykonawczego Rady Rodzicielskiej przy pomocy p. Kozubowskiej, prócz subwencji z Województwa Śląskiego, przekazywanej na ręce Dyrekcji Zakładu nie otrzymywała żadnej innej pomocy, ani pieniężnej, ani w naturaliach. W okresie sprawozdawczym od 13 IX do 8 VI 1938 r. (wydawanie śniadań prowadzono do połowy czerwca) wydano **b e z p ł a t n i e** 12.880 ś n i a d a ń. Młodzież otrzymywała mleko lub herbatę i chleb z masłem.

Śniadań płatnych za minimalną opłatą wydano 23.475.

Sekcja dożywiania wydała również śniadania płatne dla profesorów, biorących udział w konferencjach rejonowych i zebraniach ognisk metodycznych. Śniadań było około 500.

Sekcja dożywiania prowadzi osobną książkę kasową.

Obrót po dzień 8 VI 1938 przedstawia się następująco:

	Dochód zł	Rozchód zł
Pozostałość na książeczce z roku zeszłego	47.50	
Dochód ze śniadań: wrzesień	276.96	72 67
październik	464.41	568.11
listopad	466.60	565.11
grudzień	298.45	545.95
styczeń	407.81	490.82
luty	516.66	632.33
marzec	469.72	680.49
kwiecień	375.25	547.42
maj	309.—	281.81
czerwiec	32.05	366.40
Procenta	1.67	
Subwencja Urz. Wojew. Śląsk. W. O. P.	1260.—	
Zwrot za śniadania podczas konferencyj rejonowych	150.—	
Subwencja Rady Rodzicielskiej	90.—	
Razem	5 166.08	4 751.02
Na książeczce oszczędności pozostało		415.06
Ogółem	5 166.08	5 166.08

Ponieważ śniadania prowadzono w czerwcu do chwili oddania sprawozdania do druku, wobec tego zestawienie ulegnie zmianie w pozycji dochód ze śniadań około 60 zł, rozchód za rachunki czerwcowe około 180 zł, pozostałość zatem na książeczce na rk przysły wyniesie około 290 zł.

W. N i k l e w s k a.

Koło Przyjaciół Harcerstwa.

Sprawozdanie niniejsze obejmuje rok szkolny 1937/38. Okres ten, w łączności z poprzednim, można określić jako najowocniejszy w dotychczasowej działalności koła.

Podczas gdy w roku ubiegłym koło liczyło 65 członków, to obecnie wykazuje cyfrę 110 zarejestrowanych członków.

O rozpiętości pracy i żywotności Koła świadczą 2 nadzwyczajne zebrania członków koła, 12 posiedzeń Zarządu i 1 walne zebranie.

Na walnym zebraniu wybrano Zarząd w osobach: podinspektor P. P. Marian Chomrański — przewodniczący, dysp. Stanisław Wołczek — zastępca przewodniczącego, mgr Leonard Sylwester — sekretarz; kasjer PKO Józef Rzański — skarbnik.

Członkowie Zarządu: Chomrańska Anna, Niklewska Waleria, Rakowa Maria, adw. Arzt Zdzisław, radca Golarz Józef, Domagalski Leon.

Zastępcy członków: Głombikowa Elfryda, Grzechowiakowa Zofia, Macurowa Stefania, Skarżyńska Wanda.

Do Komisji Rewizyjnej weszli: dyr. dr Franćić Vilim, wizytator Sołtys Miłosz, Wołczekowa Irena; jako zastępcy: Czaplicki Antoni, Rybka Walenty.

Działalność koła polegała na zapewnieniu drużynie jak najdalej idącej opieki moralnej i pomocy materialnej, oraz stworzeniu odpowiednich warunków, umożliwiających rozwój drużyny. Praca koła znalazła bardzo przychylne ustosunkowanie się p. dyr Franćića i całego grona pedagogicznego oraz ogółu rodziców, co miało wyraz w przyznaniu subwencji przez Radę Rodzicielską w wysokości 1.200 zł, jako pomoc na budowę harcówki.

Stała łączność KPH z drużyną, a zarazem zrozumienie i wytrwały upór w pracy ze strony drużynowego mgr. prof. Zbigniewa Kieresieńskiego wytworzyły warunki do zgodnej i lojalnej współpracy wszystkich.

Te wszystkie wysiłki przyczyniły się do podniesienia stanu liczebnego drużyny — stan bowiem wynosi 108 harcerzy — oraz do chlubnej oceny drużyny przez

władze harcerskie, które sklasyfikowały ją jako drużynę przodującą. Drużyna jest oddziałem zdyscyplinowanym i obowiązkowym, a przy wystąpieniach zewnętrznych przedstawia się pod każdym względem wzorowo.

Jako realne wyniki prac koła należy podkreślić dokończenie budowy harcówki, wyposażenie jej w kompletne urządzenie, to znaczy stoły, ławki, krzesła itd., uzupełnienie ekwipunku drużyny i sprzętu obozowego.

Inwentarz drużyny znacznie się powiększył przez otrzymanie sprzętów gospodarczych oraz zakupienie namiotu dwunastoosobowego.

Imprezy urządzone przez KPH dały czysty dochód w kwocie około 1000 zł, które wraz z subwencją Rady Rodzicielskiej w kwocie 600 zł, pozwoliły na urządzenie obozu letniego i zimowiska.

Obóz był nad Bałtykiem obok Orłowa. Gośćmi obozu byli akademicy węgierscy. W obozie wzięło udział dwu harcerzy z Polonii węgierskiej, których cały pobyt wraz z przejazdem kolejowym do granicy węgierskiej pokryło KPH. Obóz był pod stałą opieką członków KPH i władz harcerskich.

Zimowisko połączone z kursem narciarskim było w Bukowinie Tatrzańskiej. W zimowisku tym wzięło udział również 6 harcerzy węgierskich.

Członkowie koła biorą czynny udział w życiu ZHP przez uczestniczenie delegatów w uroczystych ogniskach, zjazdach i odcinkach ZHP.

Poza tym koło i drużyna biorą żywy udział w pracach na odcinku zagranicznym przez utrzymywanie stałego kontaktu ze skautingiem węgierskim.

Do bardzo poważnych imprez należy zaliczyć udział KPH i drużyny w zorganizowaniu uroczystego ogniska polsko-węgierskiego w Parku Harcerskim dnia 26 lipca 1937 r. Na ognisku był obecny przewodniczący ZHP, wojewoda śląski dr Grażyński, komisarz Wydziału Zagranicznego H. Kapiszewski. — Dalej podkreślić należy bardzo liczny udział publiczności, kilkuset harcerów i harcerzy, przedstawicieli władz państwowych, samorządowych oraz korpusu oficerskiego W. P.

Impreza ta ilustruje działalność koła i drużyny w zakresie jednania opinii publicznej i społeczeństwa dla ruchu harcerskiego, oraz w rozbudowie braterskich stosunków polsko-węgierskich.

Drużyna poza rozwojem organizacyjnym wykazuje wyrobienie pod względem charakteru osobistego w myśl ideologii harcerskiej, przy czym z uznaniem podkreślić należy jej pracę na odcinku społecznym, dającą piękne

Bilans Koła Przyjaciół Harcerstwa II Drużyny Harcerzy

Przychód:

Saldo z roku 1936		301,55
Składki członkowskie		734,50
Sztandar		2.464,50
Dobrowolne datki na obozy		1.357,51
Imprezy		942,10
Subwencje:		
na obozy Rada Rodzicielska	600.—	
na obozy Kmda Hufca	150.—	
na budowę harcówki:		
Woj. Fundusz Pracy	1.350.—	
Rada Rodzicielska	1.200.—	
Magistrat	631,45	
Wydział Oświecenia	450.—	
P. inż. Śledziewski	200.—	4.581,45
Wpłaty uczestników na obozy:		
letni	1.223.—	
zimowy	688,60	1.911,60
Wpłaty na peleryny		1.630,59
Pożyczka na kupno sukna na peler.		1.000.—
Różne		310,28
Odsetki za rok 1937		52,87
	Razem:	<u>15.286,95</u>

Za Zarząd:

(—) M. Chomrański, przew. (—) J. Rzaski, skarbnik.

wyniki. Ostatnio bowiem drużyna zaopiekowała się biedną działwą szkolną w Latycholu na kresach litewskich i przesyła jej odzież, pomce szkolne i żywność, sama je zdobywając.

Do ostatnich prac koła w okresie sprawozdawczym należy pomoc w zorganizowaniu obozu letniego w Krościeńku.

przy Gimnazjum Państwowym w Katowicach za rok 1937.

Rozchód:

10% od imprez ZHP Oddz. Śl.		94.20
Sztandar		1.433.35
Obozy:		
letni	2.930.38	
zimowy	<u>2.088.47</u>	5.018.85
Harcówka		4.137.25
Peleryny		2.793.06
Administracja:		
sprzątanie harcowni	53.—	
druki, opłaty manipulacyjne, tele-		
fony, portoria itp.	<u>44.18</u>	97.18
Pożyczki		1.030.—
Różne		28.50
Saldo na rok 1938		<u>654.56</u>

Razem: 15.286.95

Komisja Rewizyjna:

(—) Wiz. Sołtys Miłosz.

(—) Dyr. Rybka Walenty.

Sprawozdanie kasowe za rok budżetowy od 1 stycznia 1937 r. do 31 grudnia 1937 r. wykazuje po stronie przychodu i rozchodu 15.286,95 zł — z tym, że saldo na rok budżetowy 1938 wynosiło 654,56 zł.

Mgr L. Sylwester, sekr.

Chomrański M., przew.

IV. Część administracyjno-statystyczna.

1. SKŁAD GRONA NAUCZYCIELSKIEGO W ROKU SZKOLNYM 1937/38.

a) Członkowie grona nauczycielskiego.

Dyrektor:

Frančič Vilim, dr filozofii, profesor, lektor Uniwersytetu Jagiellońskiego, wykładowca Wyższego Studium Handlowego w Krakowie, pełnił obowiązki dyrektora gimnazjum; uczył języka polskiego w klasie VII a — 4 godziny tygodniowo.

Nauczyciele zakładu:

1. **Bobek Władysław**, dr filozofii, docent Uniwersytetu Jagiellońskiego, urlopowany celem pełnienia obowiązków lektora języka polskiego na Uniwersytecie w Bratysławie (Czechosłowacja).
2. **Bolchower Józef**, profesor, przydzielony do publicznej szkoły powszechnej w Katowicach.
3. **Brachman Joachim**, magister filozofii, profesor, opiekun klasy VIII a, opiekun samorządu szkolnego, uczył języka niemieckiego w kl. I c — 6, II b — 4, I lic. — 4, VIII a — 4, nadobowiązkowego 2 godz. Razem 24 godz. tygodniowo w I półroczu. W II półroczu w kl. I c — 4, II b — 4, IV b — 4, I lic. — 4, VIII a — 4, nadobowiązkowego 2 godziny, oraz nadobowiązkowego jęz. francuskiego 2 godziny; razem 24 godziny tygodniowo.
4. **Chameides Kalman**, rabin, nauczyciel kontraktowy, uczył religii mojżeszowej w 3 grupach po 2 godziny, razem tygodniowo 6 godzin.
5. **Chudziński Jan**, nauczyciel stały, kierownik Ogniska metodycznego zajęć praktycznych dla chłopców, zawiadowca zbiorów zajęć praktycznych, uczył zajęć praktycznych w kl. II a 2 + 2, III a 2 + 2, IV b 2 + 2, razem 12 godzin tygodniowo.
6. **Ks. Danielczyk Ryszard**, pastor, nauczyciel kontraktowy, uczył religii ewangelickiej od 1 IV 1938 r. w 2 zespołach po 2 godziny, razem 4 godziny tygodniowo.
7. **Dłużniewski Franciszek**, profesor, opiekun klasy III a, zawiadowca biblioteki nauczycielskiej, uczył języka łacińskiego w klasie III a — 4, III b — 4, III c — 4, IV a — 4, IV b — 4, razem 20 godzin tygodniowo.
8. **Drozdowski Czesław**, profesor, przydzielony do administracji w charakterze instruktora oświaty pozaszkolnej w Urzędzie Wojewódzkim Śląskim, Wydziale

Oświecenia Publicznego w Katowicach na czas od 1 IX 1937 do 31 VIII 1938 r.

9. **Grabowski Edward**, nauczyciel, na urlopie płatnym celem umożliwienia pełnienia obowiązków nauczyciela zajęć praktycznych i rysunków w miejskim gimnazjum męskim w Katowicach.
10. **Ks. Grajewski Kazimierz**, nauczyciel kontrakt., uczył religii rzymsko-katolickiej w klasie II b — 2, II c — 2, razem 4 godziny tygodniowo.
11. **Grzbiela Józef**, nauczyciel publicznej szkoły powszechnej nr 26 w Katowicach, przydzielony do Państwowego Gimnazjum w Katowicach na rok szkolny 1937-38, zawiadowca zbiorów gimnastycznych, opiekun gimnazjalnego Koła Sportowego, opiekun pedagogiczny hufca PW, uczył ćwiczeń cielesnych w kl. I b — 2, I c — 2, III b — 2, IV a — 2, IV a — 2, IV b — 2, I lic. — 2, gier i zabaw w kl. I b — 2, I c — 2, III b — 2, przysposobienia sportowego w kl. IV a — 2, IV b — 2, I lic. — 2, hufiec w kl. IV a i b — 2, I lic. — 2, razem 28 godzin tygodniowo.
12. **Janicki Stanisław**, dr fil., profesor, opiekun klasy IV a, zawiadowca zbiorów mineralogicznych, uczył biologii w klasie I a 2 + 2 + 1, II a 2 + 2 + 1, II b 2 + 2 + 1, II c 2 + 2 + 1, IV a 2 + 1; razem 23 godz. tygodniowo.
13. **Ks. Josiński Robert**, profesor, opiekun Sodalicji Marińskiej z Kółkiem Abstynentów, uczył rel. rzymsko-katolickiej w kl. I a — 2, I b — 2, I c — 2, II a — 2, VIII a — 2, VIII b — 2, razem 12 godzin tygodniowo. Zniżka godzin celem wizytowania nauki religii w szkołach powszechnych.
14. **Jost Ernest**, profesor, przydzielony do publicznej szkoły powszechnej dla mniejszości językowej niemieckiej w Katowicach na rok szkolny 1937/38.
15. **Kędryna Szymon**, nauczyciel stały, przydzielony do administracji w charakterze instruktora oświaty pozaszkolnej w Urzędzie Wojewódzkim Śląskim — Wydziale Oświecenia Publicznego na czas od 1 IX 1937 do dnia 31 VIII 1938 r.
16. **Kieresiński Zbigniew**, magister fil., profesor, opiekun klasy I lic., opiekun drużyny harcerskiej, uczył języka polskiego w klasie I b — 6, I c — 6, II a — 4, I lic. — 5, VIII b — 3, razem 24 godziny tygodniowo w I półroczu, w II półroczu w kl. I b — 3, I c — 3, II a — 4, I lic. — 5, VIII b — 3, razem 18 godzin tygodniowo.
17. **Kisieliński Stefan**, nauczyciel stały, przydzielony do administracji w charakterze instruktora wychowania fizycznego w Wydziale Oświecenia Publicznego, Urzę-

du Wojewódzkiego Śląskiego w Katowicach na czas od I IX 1937 do 31 VIII 1938 r.

18. **Kłoska Tadeusz**, dr fil., prof., opiekun klasy III b, zaw. zbiorów biologicznych, uczył biologii w klasie I b — 2 + 2 + 1, I c — 2 + 2 + 1, IV b 2 + 1, I lic. — 2, fizyki w kl. III b — 3 + 3 + 1, razem tygodniowo 22 godziny.
19. **Kobiela Ludwik**, profesor, zawiadowca biblioteki uczniowskiej, uczył języka polskiego w klasie I a — 6, III a — 4, III b — 4, III c — 4, razem 18 godzin tygodniowo w I półroczu; w II półroczu w kl. I a — 3, III a — 4, III b — 4, III c — 4, razem 15 godzin tygodniowo.
20. **Koperska Felicja**, nauczycielka stała, przydzielona do administracji w charakterze instruktorki wychowania fizycznego dziewcząt w Urzędzie Wojewódzkim Śląskim, Wydziale Oświecenia Publicznego w Katowicach na okres od 1 IX 1937 do 31 VIII 1938 r.
21. **Mgr Kozdruń Mieczysław**, nauczyciel kontraktowy, uczył ćwiczeń cielesnych w klasie I a — 2, II a — 2, II b — 2, II c — 2, III a — 2, III c — 2, VIII a — 2, VIII b — 2, gier i zabaw w kl. I a — 2, II a — 2, II b — 2, II c — 2, III a — 2, III c — 2, razem 28 godzin tygodniowo.
22. **Krotochwila Adam**, nauczyciel stały, przydzielony do publicznej szkoły powszechnej w Katowicach, na rok szkolny 1937/38.
23. **Ks. Kubisz Karol**, pastor, nauczyciel kontraktowy, uczył religii ewangelickiej do dnia 1 IV 1938 r. w 2 zespołach po 2 godz., razem 4 godziny tygodniowo.
24. **Lesikiewicz Józef**, magister filozofii, nauczyciel tymczasowy, opiekun klasy I b, uczył w kl. I b — 3, II a — 4, II b — 4, III b — 4, III c — 4, VIII a — 3, razem 22 godziny tygodniowo.
25. **Ligeża Józef**, magister filozofii, nauczyciel stały, opiekun klasy I a, zawiadowca zbiorów historycznych, uczył historii w kl. I a — 3, I c — 3, II a — 3, III c — 3, I lic. — 4, geografii w kl. I a — 3, IV b — 3, razem 22 godziny tygodniowo w I półroczu; w II półroczu uczył historii w kl. I a — 3, I c — 3, II a — 3, III c — 3, IV b — 3, I lic. — 4, geografii w kl. I a — 3, razem 22 godziny tygodniowo.
26. **Maas Walter**, dr fil., nauczyciel kontraktowy, uczył języka angielskiego w kl. III a — 4, nadobowiązkowego (kurs początk.) 2 godz., jęz. francuskiego w kl. I a — 6, II a — 4, IV a — 4, nadobowiązkowego w kl. III — 2, razem 22 godziny tygodniowo w I półroczu; w II półroczu jęz. angielskiego w kl. III a — 4, nadobowiązkowego 2 godz., jęz. francuskiego w kl. I a — 4, II a — 4, IV a — 4, nadobowiązkowego w klasach III — 2, w klasach II — 2, razem 22 godziny tygodniowo.

27. **Małecki Alfons**, profesor, opiekun klasy III c, uczył języka niemieckiego w klasie I b — 6, II c — 4, III b — 4, nadobowiązkowego kurs niższy 2 godz., kurs wyższy 2, razem 22 godziny tygodniowo w I półroczu; w II półroczu w klasie I b — 4, II c — 4, III b — 4, III c — 4, nadobowiązkowego kurs wyższy 2 godz., kurs niższy 2 godziny, razem 20 godzin tygodniowo.
28. **Małecki Kazimierz**, dr fil., profesor, zawiadowca zbiorów geograficznych, uczył geografii w kl. I b — 3, I c — 3, II a — 2, II b — 2, II c — 2, III a — 2, III b — 2, IV a — 3, zagadnień życia współczesnego w kl. I lic. — 2, razem 23 godziny tygodniowo w I półroczu; w II półroczu uczył geografii w klasie I b — 3, I c — 3, II a — 2, II b — 2, II c — 2, III a — 2, III b — 2, III c — 2, historii w kl. IV a — 3, zagadnień życia współczesnego w kl. I lic. — 2, razem 23 godziny tygodniowo.
29. **Maślankiewicz Piotr**, nauczyciel, przydzielony do administracji w charakterze instruktora oświaty pozaszkolnej w Urzędzie Wojewódzkim Śląskim, Wydziale Oświecenia Publicznego w Katowicach na czas od I IX 1937 do 30 XI 1937 r.
30. **Mazurkówna Stefania**, dr fil., nauczycielka tymczasowa, na urlopie płatnym, celem umożliwienia pełnienia obowiązków nauczycielki i kierowniczkii ogniska metodycznego języka niemieckiego w miejskim gimnazjum żeńskim w Katowicach.
31. **Miterzanka Mieczysława**, dr fil., nauczycielka stała, na urlopie płatnym celem umożliwienia pełnienia obowiązków nauczycielki i kierowniczkii ogniska metodycznego języka polskiego w miejskim gimnazjum żeńskim w Katowicach.
32. **Musiół Ludwik**, nauczyciel, na urlopie płatnym, celem umożliwienia ukończenia prac zapoczątkowanych w Instytucie Śląskim w Katowicach.
33. **Piernikarczyk Józef**, profesor, przydzielony do czynności administracyjnych w Archiwum Urzędu Wojewódzkiego Śląskiego w Katowicach na czas od 1 IX 1937 do 31 VIII 1938 r.
34. **Pletnia Józef**, profesor, zawiadowca zbiorów Zespołu Filologii Klasycznej, uczył języka łacińskiego w klasie II a — 4, I lic. — 4, VIII a — 4, języka greckiego w kl. VIII b — 5, razem 17 godzin tygodniowo w I półroczu; w II półroczu uczył języka łacińskiego w kl. I c — 5, II a — 4, I lic. — 4, VIII a — 4, języka greckiego w kl. VIII b — 5, razem tygodniowo 22 godziny.
35. **Pol Leon**, nauczyciel stały, uczył rysunków jako przedmiotu nadobowiązkowego w 3 zespołach po 2 godziny,

- razem 6 godzin tygodniowo; resztę brakujących godzin tj. 21 godz. uzupełniał w publicznej szkole powszechnej nr 10 w Katowicach.
36. **Popiołek Kazimierz**, dr fil., profesor, na urlopie płatnym celem umożliwienia pełnienia obowiązków nauczyciela i kierownika ogniska metodycznego historii w miejskim gimnazjum męskim w Katowicach.
 37. **Ranoszek Rudolf**, dr profesor, docent uniwersytetu warszawskiego, na urlopie bezpłatnym, celem umożliwienia dalszej pracy naukowej.
 38. **Rykała Jan**, nauczyciel stały, zawiadowca zbiorów muzycznych, uczył śpiewu 2 godz., śpiewu chórowego 2 godziny, orkiestry 2 godziny, gry na skrzypcach w 3 zespołach po 2 godz., razem 12 godzin tygodniowo; resztę brakujących godzin uzupełniał w publicznej szkole powszechnej nr 3 w Katowicach w ilości 12 godzin tygodniowo.
 39. **Ks. Siara Aleksy**, dr fil., profesor, uczył religii rzym.-kat. w klasie III a — 2, III b — 2, III c — 2, IV a — 2, IV b — 2, I lic. — 2, razem 12 godzin tygodniowo. Zniżka godzin dla celów wizytowania nauki religii w szkołach powszechnych.
 40. **Sitowski Eustachy**, profesor, przydzielony do czynności administracyjnych w Urzędzie Wojewódzkim Śląskim — Wydziale Oświecenia Publicznego w Katowicach.
 41. **Smidowicz Rudolf**, nauczyciel stały, opiekun kl. IV b, opiekun Spółdzielni uczniowskiej, uczy matematyki w klasie II c — 4, III a — 4, IV a — 4, IV b — 4, I lic. — 3, VIII b — 2, razem 21 godzin tygodniowo.
 42. **Smoleń Jan**, profesor, na urlopie bezpłatnym, dla celów oświatowych w Niemczech.
 43. **Stolingwa Piotr**, dr fil., profesor, opiekun klasy VIII b, uczył języka angielskiego w klasie II a — 4, IV a — 4, języka francuskiego w klasie I b — 6, III a — 4, języka niemieckiego w kl. VIII b — 2, nadobowiązkowego języka angielskiego kurs wyższy 2, razem 22 godziny tygodniowo w I półroczu; w II półroczu języka angielskiego wk l. II a — 4, IV a — 4, języka francuskiego w kl. I b — 4, III a — 4, j. niemieckiego w kl. VIII b — 2, nadobowiązkowego języka angielskiego na kursie wyższym 2, razem 20 godzin tygodniowo.
 44. **Szczerbiński Edward**, dr med., lekarz szkolny, uczył higieny w kl. VIII a — 1, VIII b — 1, razem 2 godziny tygodniowo do dnia 30 września 1937 r.
 45. **Tobiasz Mieczysław**, magister fil., nauczyciel stały, uczył historii w klasie I b — 3, II b — 3, II c — 3, III a

- 3, III b — 3, VIII a — 3, VIII b — 3, razem 21 godzin tygodniowo.
46. **Tomechna Antoni**, nauczyciel stały, przydzielony do publicznej szkoły powszechnej w Katowicach.
 47. **Trzaska Eugeniusz**, dr fil. i praw, profesor, na urlopie bezpłatnym, celem pełnienia obowiązków dyrektora prywatnego biskupiego gimnazjum katolickiego im. św. Jacka w Katowicach.
 48. **Tylek Andrzej**, nauczyciel stały, opiekun ŁOPP, zawiadowca zbiorów fizyczno-chemicznych, uczył fizyki w kl. IV b — 3 + 3 + 1, I lic. 2 + 2, VIII a — 4, matematyki w kl. I a — 3, I c — 3, razem 21 godzin tygodniowo.
 49. **Urbanowiczówna Jadwiga**, nauczycielka, na urlopie płatnym, celem umożliwienia pełnienia obowiązków nauczycielskich i kierowniczkę ogniska metodycznego zajęć praktycznych dla dziewcząt w miejskim gimnazjum żeńskim w Katowicach.
 50. **Wakulicz Antoni**, nauczyciel stały, na urlopie płatnym, celem umożliwienia pełnienia obowiązków nauczyciela i kierownika ogniska metodycznego matematyki w miejskim gimnazjum męskim w Katowicach.
 51. **Wapienik Karol**, nauczyciel stały, opiekun klasy I c, uczył zajęć praktycznych w klasie I a — 2 + 2, I b — 2 + 2, I c — 2 + 2, II b — 2 + 2, III b — 2 + 2, III c — 2 + 2, IV a — 2 + 2, razem 32 godziny tygodniowo.
 52. **Wazł Edward**, mgr. fil., profesor, na urlopie płatnym od dnia 1 IX 1937 do dnia 31 I 1938 r., celem umożliwienia pełnienia obowiązków w Śląskim Biurze Statystycznym przy Śląskiej Radzie Wojewódzkiej w Katowicach.
 53. **Ks. Wilczewski Stanisław**, dr fil., profesor, na urlopie płatnym, celem umożliwienia prowadzenia nauki fonetyki w państwowym seminarium ochroniarskim w Mysłowicach, państwowym pedagogium w Katowicach i państwowym liceum pedagogicznym w Tarnowskich Górach oraz prowadzenia fonetycznej poradni leczniczej w Katowicach dla młodzieży wszelkich typów.
 54. **Witek Roman**, nauczyciel, przydzielony do czynności administracyjnych w Wydziale Oświecenia Publicznego — Urzędu Wojewódzkiego Śląskiego w Katowicach.
 55. **Wnuk Marian**, mgr. fil., profesor, opiekun klasy II b, opiekun LMK, uczył języka polskiego w klasie II b — 4, III c — 4, IV a — 4, IV b — 4, propedeutyki filozofii w klasie VIII a — 3, VIII b — 3, razem 22 godziny tygodniowo.

56. **Wróbel Piotr**, profesor, opiekun klasy II c, opiekun kółka krajoznawczego, uczył języka łacińskiego w klasie II b — 4, II c — 4, VIII b — 4, razem 12 godzin tygodniowo w I półroczu, nadto uzupełniał brakujące godziny w liceum muzycznym w Katowicach w ilości 4 godzin tygodniowo; w II półroczu uczył języka łacińskiego w klasie I a — 5, I b — 5, II b — 4, II c — 4, VIII b — 4, razem tygodniowo 22 godziny, nadto nauczał w liceum muzycznym w Katowicach w ilości 4 godzin tygodniowo.
57. **Dr med. Wilczek Tadeusz**, lekarz szkolny, uczył higieny od 18 X 1937 w klasie VIII a — 1, VIII b — 1 godz., razem tygodniowo 2 godziny.
58. **Zahraj Antoni**, mgr fil., nauczyciel kontraktowy, uczył fizyki w klasie III a — 3 + 3 + 1, III c — 3 + 3 + 1, IV a — 3 + 3 + 1, VIII b — 3, razem tygodniowo 24 godziny.
59. **Zawojski Kazimierz**, nauczyciel, przydzielony do czynności administracyjnych w Urzędzie Wojewódzkim Śląskim — Wydziale Oświecenia Publicznego w Katowicach.

Lekarz szkolny: dr Szczerbiński Edward do 30 IX 1937.

Dr. Wilczek Tadeusz od 16 października 1937 r.

Lekarz dentysta: dr Talewski Jan.

Lekarz okulista: dr Gabszewicz Jadwiga.

Lekarz laryngolog: dr Tumidajski Marian.

Lekarz psychiatra: dr Golonka Kazimierz.

Sekretarka: Bregulanka Zofia.

Służba: Klose Feliks, woźny etatowy.

Klose Wincenty, pomocnik woźnego, jako pracownik etatowy.

Pasternok Józef, palacz, jako pracownik kontraktowy, nadto 4 sprzątaczk.

b) Zmiany i ruch w gronie nauczycielskim.

M i a n o w a n i a :

1. **Chameides Kalman**, mianowany nauczycielem kontraktowym religii mojżeszowej od dnia 1 września 1937 roku do dnia 30 czerwca 1938, reskryptem Urzędu Wojewódzkiego Śląskiego, Wydziału Oświecenia Publicznego nr O. P. III. C — 212 z dnia 21 VI 1937.
2. **Ks. Danielczyk Ryszard**, pastor, mianowany nauczycielem kontraktowym od 1 kwietnia 1938 r. do dnia 31 sierpnia 1938 w gimnazjum państwowym w Katowicach oraz w państwowym gimnazjum w Siemianowicach reskryptem Urzędu Wojewódzkiego Śląskiego, Wydziału Oświecenia Publicznego nr O. P. II. D. 265/13

- z dnia 26 III. 1938, oraz reskryptem Urzędu Wojewódzkiego Śląskiego, Wydziału Oświecenia Publicznego nr O. P. II — D 265/14 z dnia 23 IV 1938 r. od dnia 1 maja 1938 do dnia 31 sierpnia 1938 mianowany nauczycielem kontraktowym w państwowym gimnazjum oraz publicznej szkole powszechnej nr 6 w Katowicach.
3. **Ferens Adam**, powierzenie na czas od 1 września 1937 roku do odwołania pełnienia obowiązków wizytatora szkół w Wydziale Oświecenia Publicznego — Urzędu Wojewódzkiego Śląskiego w Katowicach dekretem Ministra W. R. i O. P. nr B. P. 20411/37 z dnia 31 VIII 1937 r. (reskrypt Urzędu Wojewódzkiego Śląskiego — Wydziału Oświecenia Publicznego nr O. P. II — F — 175/1 z dnia 18 IX 1937 r.).
 4. **Dr med. Golonka Kazimierz**, mianowany lekarzem kontraktowym od dnia 1 października 1937 r. w państwowym gimnazjum oraz państwowym pedagogium w Katowicach reskryptem Urzędu Wojewódzkiego Śląskiego, Wydziału Oświecenia Publicznego nr O. P. II. 99/125/1 z 13 XI 1937 r.
 5. **Ks. Grajewski Kazimierz**, mianowany nauczycielem kontraktowym od dnia 1 września 1937 r. do dnia 31 sierpnia 1938 r. reskryptem Urzędu Wojewódzkiego Śl. — Wydziału Oświecenia Publicznego nr. O. P. II. G — 468/4 z dnia 17 IX 1937 r.
 6. **Kotajny Jan**, profesor, mianowany z dniem 1 września 1937 r. dyrektorem państw. gimnazjum w Rybniku dekretem Min. WR. i OP z dnia 19 VIII 1937 r. nr BP. 18152/37 (reskrypt Urzędu Wojewódzkiego Śląskiego — Wydziału Oświecenia Publicznego nr O. P. II. K. — 450/6 z dnia 27 VIII 1937 r.).
 7. **Mgr. Kozdruń Mieczysław**, mianowany nauczycielem kontraktowym z dniem 1 lipca 1937 r. do dnia 30 czerwca 1938 r. reskryptem Urzędu Wojew. Śląskiego — Wydziału Oświecenia Publicznego nr O. P. II. K. 991/4 z dnia 24 VI 1937 r.
 8. **Ks. Kubisz Karol**, pastor, mianowany nauczycielem kontraktowym od dnia 1 lipca 1937 r. do dnia 30 czerwca 1938 w państwowym gimnazjum oraz publicznych szkołach powszechnych w Katowicach reskryptem Urzędu Wojewódzkiego Śląskiego, Wydziału Oświecenia Publicznego nr O. P. II. K. 1059/4 z dn. 8 VII 1937 r.
 9. **Mgr Lesikiewicz Józef**, mianowany z dniem 1 września 1937 nauczycielem państwowego gimnazjum reskryptem Wojewody Śląskiego nr O. P. II. L. 202/6 z dnia 14 VI 1937 r.
 10. **Dr Maas Walter**, mianowany nauczycielem kontraktowym od dnia 1 września 1937 do dnia 31 sierpnia 1938

roku reskryptem Urzędu Wojew. Śląskiego, Wydziału Oświecenia Publicznego nr O. P. II. M. 571/7 z dnia 18 VI 1937 r.

11. **Dr med. Wilczek Tadeusz**, mianowany lekarzem szkolnym (kontraktowym) w państwowym gimnazjum oraz w Śląskich Technicznych Zakładach Naukowych w Katowicach od dnia 16 października 1937 r. reskryptem Urzędu Wojewódzkiego Śląskiego — Wydziału Oświecenia Publicznego w Katowicach nr O. P. II. W. 491/12 z dnia 12 X 1937 r.
12. **Mgr Zahraj Antoni**, mianowany nauczycielem kontraktowym od dnia 1 lipca 1937 r. do dnia 30 czerwca 1938 r. reskryptem Urzędu Wojewódzkiego Śląskiego — Wydziału Oświecenia Publicznego nr O. P. II. Z. 244/5 z 19 VI 1937 r.

Przydzielenia z tuł. zakładu:

1. **Bolchower Józef**, profesor, przydzielony do publicznej szkoły powszechnej nr 7 w Katowicach na rok szkolny 1937/38 reskryptem Wojewody Śląskiego nr O. P. II. B. 276/9 z dnia 9 IX 1937 r., celem pełnienia obowiązków kierownika tej szkoły (reskrypt Wojewody Śląskiego z dnia 23 X 1937 nr O. P. II. B. 276/9).
2. **Drozdowski Czesław**, profesor, powierzenie pełnienia czynności administracyjnych w charakterze instruktora oświaty pozaszkolnej w Urzędzie Wojewódzkim Śl., Wydziale Oświecenia Publicznego w Katowicach na czas od 1 września 1937 do dnia 31 sierpnia 1938, reskryptem Wojewody Śląskiego nr O. P. II. D. 118/19 z dnia 24 VI 1937 r.
3. **Jost Ernest**, profesor, przydzielony do publicznej szkoły powszechnej dla mniejszości językowej niemieckiej w Katowicach na rok szkolny 1937/38 reskryptem oWjwody Śląskiego nr O. P. II. J. 163/9 z dnia 28 VIII 1937 r.
4. **Kędryna Szymon**, powierzenie pełnienia czynności administracyjnych w charakterze instruktora oświaty pozaszkolnej w Urzędzie Wojewódzkim Śląskim — Wydziale Oświecenia Publicznego w Katowicach na czas od 1 IX 1937 r. do dnia 31 VIII 1938 reskryptem Wojewody Śląskiego nr O. P. II. K. 852/19 z dnia 3 VI 1937 r.
5. **Kisieliński Stefan**, powierzenie pełnienia czynności administracyjnych w charakterze instruktora wychowania fizycznego w Wydziale Oświecenia Publicznego — Urzędu Wojewódzkiego Śląskiego w Katowicach na czas od dnia 1 IX 1937 do dnia 31 VIII 1938 r. reskryp-

tem Wojewody Śląskiego nr O. P. II. K. 197/15 z dnia 8 VII 1937 r. oraz powierzenie nauczania wychowania fizycznego w roku szkolnym 1937/38 w państwowym pedagogium w Katowicach w wymiarze 6 godzin tygodniowo reskryptem Wojewody Śląskiego nr O. P. II. K. 197/16 z dnia 14 VIII 1937 r.

6. **Koperska Felicja**, powierzenie pełnienia czynności administracyjnych w charakterze instruktorki wychowania fizycznego dziewcząt w Urzędzie Wojewódzkim Śl. — Wydziale Oświecenia Publicznego w Katowicach na okres od dnia 1 IX 1937 do dnia 31 VIII 1938 r., reskryptem Wojewody Śląskiego nr O. P. II. K. 395/28 z dnia 17 VII 1937 r.
7. **Krotochwila Adam**, przydzielony do publicznej szkoły powszechnej w Katowicach na rok szkolny 1937/38 reskryptem Wojewody Śląskiego nr O. P. II. K. 596/11 z dnia 15 IX 1937.
8. **Maślankiewicz Piotr**, powierzenie pełnienia czynności administracyjnych w charakterze instruktora oświaty pozaszkolnej w Urzędzie Wojewódzkim Śląskim — Wydziale Oświecenia Publicznego w Katowicach na czas od dnia 1 IX 1937 r. do dnia 30 XI 1937 r. reskryptem Wojewody Śląskiego nr O. P. II. M. 551/14 z dnia 3 VI 1937 r.
9. **Piernikarczyk Józef**, powierzenie pełnienia czynności administracyjnych w Archiwum Urzędu Wojewódzkiego Śląskiego w Katowicach na czas od dnia 1 IX 1937 do dnia 31 VIII 1938 r. reskryptem Wojewody Śl. nr O. P. II. P. 179/10 z dnia 11 VIII 1937 r.
10. **Sitowski Eustachy**, powierzenie pełnienia czynności administracyjnych w Urzędzie Wojewódzkim Śląskim — Wydziale Oświecenia Publicznego w Katowicach.
11. **Tomechna Antoni**, przydzielony do publicznej szkoły powszechnej w Katowicach na rok 1937/38 reskryptem Wojewody Śląskiego nr O. P. II. T. 71/17 z dnia 7 IX 1937 r.
12. **Witek Roman**, powierzenie pełnienia czynności administracyjnych w Wydziale Oświecenia Publicznego — Urzędzie Wojewódzkiego Śląskiego w Katowicach na okres od dnia 1 IX 1937 do dnia 31 VIII 1938 r. reskryptem Wojewody Śląskiego nr O. P. II. W. 225/18 z dnia 7 VII 1937 r.
13. **Zawojski Kazimierz**, powierzenie czynności administracyjnych w Urzędzie Wojewódzkim Śląskim — Wydziale Oświecenia Publicznego aż do odwołania reskryptem Wojewody Śląskiego nr O. P. II. Z. 64/10 z dnia 30 IV 1936 r.

Przeniesienia do tut. Zakładu:

1. **Ferens Adam**, przeniesiony z dniem 1 września 1937 r. na stanowisko nauczyciela do państwowego gimnazjum w Katowicach z państwowego gimnazjum im. św. Jana Kantego w Poznaniu dekretem Ministra W. R. i O. P. nr B. P. 20411/37 z 31 VIII 1937 — reskrypt Urzędu Wojewódzkiego Śląskiego Wydziału Oświecenia Publicznego nr O. P. II. F. 175/1 z dnia 18 IX 1937.
2. **Grabowski Edward**, przeniesiony z dniem 1 września 1937 r. z państwowego gimnazjum w Rybniku na stanowisko nauczyciela do państwowego gimnazjum w Katowicach reskrytem Wojewody Śląskiego nr O. P. II. G. 250/14 z 20 VII 1937 r.
3. **Mgr Lięża Józef**, przeniesiony z dniem 1 września 1937 z państwowego gimnazjum matematyczno-przyrodniczego w Chorzowie na stanowisko nauczyciela do państwowego gimnazjum w Katowicach reskrytem Wojewody Śląskiego nr O. P. II. S. 130/7 z dnia 17 VIII 1937.
4. **Sitowski Eustachy**, przeniesiony z dniem 1 września 1937 r. z państwowego gimnazjum w Mikołowie na stanowisko nauczyciela do państwowego gimnazjum w Katowicach reskrytem Wojewody Śląskiego nr O. P. II. S. 130/7 z dnia 17 VIII 1937.
5. **Urbanowiczówna Jadwiga**, przeniesiona z dniem 10 września 1937 r. z państwowego gimnazjum im. R. Żółkiewskiej w Płocku na stanowisko nauczycielki do państwowego gimnazjum w Katowicach reskrytem Wojewody Śląskiego nr O. P. II. 91/U — 3 z dnia 8 IX 1937 r.

Uzupełnienia etatu w innych zakładach:

1. **Pol Leon**, powierzenie w roku szkolnym 1937/38 nauczania w publicznej szkole powszechnej w Katowicach, tytułem uzupełnienia brakujących do pełnego wymiaru godzin we własnym zakładzie, reskrytem Wojewody Śląskiego nr O. P. II. P. 293/26 z dnia 17 IX 1937 r.
2. **Rykała Jan**, powierzenie w roku szkolnym 1937/38 nauczania w publicznej szkole powszechnej w Katowicach tytułem uzupełnienia brakujących do pełnego wymiaru godzin we własnym Zakładzie reskrytem Wojewody Śląskiego nr O. P. II. R. 179/11 z dnia 17 IX 1937.
3. **Wróbel Piotr**, profesor, powierzenie w roku szkolnym 1937/38 nauczania w liceum muzycznym w Katowicach tytułem uzupełnienia brakujących do pełnego wymiaru godzin we własnym zakładzie reskrytem Wojewody Śląskiego nr O. P. II. W. 346/9 z dnia 6 X 1937 r.

Przeniesienia z tut. zakładu:

1. **Ankiewicz Jan**, profesor, przeniesiony z dniem 1 lipca 1937 r. do państwowego gimnazjum w Mikołowie na stanowisko nauczyciela reskryptem Wojewody Śląskiego nr O. P. II. A. 36/27 z dnia 22 VI 1937.
2. **Budżowna Stanisława**, przeniesiona na stanowisko nauczycielki do państwowego gimnazjum żeńskiego im. E. Plater w Sosnowcu dekretem Kuratorium Okręgu Szkolnego Krakowskiego nr BP. 22692/37 z dnia 30 VIII 1937 r. (reskrypt Urzędu Wojewódzkiego Śl. — Wydziału Oświecenia Publicznego nr O. P. II. B. 402/20 z dnia 8 IX 1937 r.). Od obowiązków służbowych w Państwowym Gimnazjum w Katowicach została zwolniona z dniem 12 września 1937 r.
3. **Killian Fryderyk**, profesor, przeniesiony z dniem 1 września 1937 r. na stanowisko nauczyciela do państwowego gimnazjum w Mikołowie reskryptem Wojewody Śląskiego z dnia 23 VI 1937 r., nr O. P. II. K. 188/11.
4. **Ks. Kubisz Karol**, pastor, mianowany nauczycielem kontraktowym z dniem 1 kwietnia 1938 do dnia 31 VIII 1938 r. w państwowym gimnazjum oraz publicznych szkołach powszechnych w Pszczynie reskryptem Urzędu Wojewódzkiego Śląskiego — Wydziału Oświecenia Publicznego nr O. P. II. K. 1059/6 z dnia 29 III 1938 r.
5. **Orlicki Mikołaj**, profesor, przeniesiony z dniem 1 września na stanowisko nauczyciela do państwowego gimnazjum w Żorach reskryptem Wojewody Śląskiego z dnia 1 IX 1937 r. nr O. P. II. O. 57/39.
6. **Dr Papée Stefan**, przeniesiony na stanowisko wizytatora okręgowego do kuratorium Okr. Szk. Lwowskiego.
7. **Plessner Jakub**, profesor, przeniesiony z dniem 1 lipca 1937 r. na stanowisko nauczyciela do państwowego gimnazjum w Mysłowicach reskryptem Wojewody Śl. nr O. P. II. P. 244/9 z dnia 23 VI 1937.

Przydzielenia do tut. zakładu:

1. **Grzbiela Józef**, przydzielony do państwowego gimnazjum w Katowicach na rok szkolny 1937/38 z publicznej szkoły powszechnej nr 26 w Katowicach, reskryptem Wojewody Śląskiego z dnia 9 VII 1937 nr O. P. II. G. 313/11.

Zniżka godzin:

1. **Dr Francić Vilim**, uzyskał zniżkę godzin z 6 na 4 godziny lekcyjne tygodniowo do końca roku szkolnego 1937/38 reskryptem Urzędu Wojewódzkiego Śląskiego

- Wydziału Oświecenia Publicznego nr O. P. II. F. 97/27 z dnia 18 IX 1937 r.
2. **Chudziński Jan**, uzyskał zniżkę godzin z 27 godzin na 12 godzin lekcyjnych tygodniowo do końca roku szkolnego 1937/38, celem umożliwienia pełnienia obowiązków kierownika ogniska metodycznego zajęć praktycznych reskryptem Urzędu Wojewódzkiego Śląskiego — Wydziału Oświecenia Publicznego z dnia 17 IX 1937 nr O. P. II. C. 72/16.
 3. **Dłużniewski Franciszek**, uzyskał zniżkę godzin z 21 godzin do 20 godzin lekcyjnych tygodniowo do końca roku szkolnego 1937/38, celem umożliwienia prowadzenia biblioteki nauczycielskiej, reskryptem Urzędu Wojewódzkiego Śląskiego — Wydziału Oświecenia Publicznego nr O. P. II. D. 54/7 z dnia 17 IX 1937 r.
 4. **Ks. Josiński Robert**, uzyskał zniżkę godzin z 23 godzin na 12 godzin lekcyjnych tygodniowo do końca roku szkolnego 1937/38, celem umożliwienia pełnienia obowiązków wizytacyjno-instrukcyjnych nad nauczaniem religii katolickiej w publicznych szkołach powszechnych obwodu szkolnego Katowice i Rybnik, reskryptem Urzędu Wojewódzkiego Śląskiego — Wydziału Oświecenia Publicznego nr O. P. II. J. 162/16 z dnia 8 VII 1937 r.
 5. **Kobiela Ludwik**, uzyskał zniżkę godzin z 21 godzin na 16½ godzin lekcyjnych tygodniowo do końca roku szkolnego 1937/38, celem umożliwienia prowadzenia biblioteki uczniowskiej, reskryptem Urzędu Wojewódzkiego Śląskiego — Wydziału Oświecenia Publicznego nr O. P. II. K. 283/10 z dnia 18 IX 1937.
 6. **Mgr Ligęza Józef**, uzyskał zniżkę godzin nauczania z 23 godzin na 22 godziny lekcyjne tygodniowo do końca roku szkolnego 1937/38 celem umożliwienia pełnienia obowiązków opiekuna klasy oraz pisemka szkolnego.
 7. **Pletnia Józef**, uzyskał zniżkę godzin nauczania z 21 godzin na 19½ godzin lekcyjnych tygodniowo do końca roku szkolnego 1937/38, celem umożliwienia pełnienia obowiązków opiekuna zbiorów do nauki filologii klasycznej reskryptem Urzędu Wojewódzkiego Wydziału Oświecenia Publicznego nr O. P. II. P. 245/11 z dnia 17 IX 1937 r.
 8. **Rykała Jan**, uzyskał zniżkę godzin nauczania z 27 godzin na 24 godzin lekcyjnych tygodniowo do końca roku szkolnego 1937/38, celem umożliwienia organizowania szkolnych audycji muzycznych, reskryptem Urzędu Wojewódzkiego Śląskiego — Wydziału Oświecenia Publicznego nr O. P. II. R. 179/11 z IX 1937 r.

9. **Ks. dr Siara Aleksy**, uzyskał zniżkę godzin nauczania z 23 godzin na 12 godzin lekcyjnych tygodniowo do końca roku szkolnego 1937/38, celem umożliwienia pełnienia obowiązków wizytacyjno-instrukcyjnych nad nauczaniem religii katolickiej w publicznych szkołach powszechnych obwodu szkolnego Chorzów, Tarnowskie Góry i Lubliniec reskryptem Urzędu Wojewódzkiego Śląskiego — Wydziału Oświecenia Publicznego nr O. P. II. S. 77/14 z dnia 17 IX 1937 r.
10. **Mgr Tobiasz Mieczysław**, uzyskał zniżkę godzin nauczania z 23 godzin na 21 godzin lekcyjnych tygodniowo do końca roku szkolnego 1937/38 reskryptem Urzędu Wojewódzkiego Śląskiego — Wydziału Oświecenia Publicznego nr O. P. II. T. 161/11 z dnia 17 IX 1937 r.

Dłuższe urlopy:

1. **Dr Bobek Władysław**, uzyskał urlop bezpłatny na rok szkolny 1937/38 celem umożliwienia pełnienia obowiązków lektora języka polskiego na Uniwersytecie w Bratysławie reskryptem Urzędu Wojewódzkiego Śląskiego — Wydziału Oświecenia Publicznego z dnia 1 IX 1937, nr O. P. II. B. 238/6.
2. **Dr Franćić Vilim**, uzyskał urlop płatny na czas od dnia 30 X 1937 reskryptem Urzędu Wojewódzkiego Śl., Wydziału Oświecenia Publicznego nr O. P. II. F. 97/29 z dnia 27 X 1937 r. oraz na czas od 27 IV do dnia 14 V 1938 reskryptem Urzędu Wojewódzkiego Śląskiego — Wydziału Oświecenia Publicznego nr O. P. II. F. 97/35 z dnia 2 V 1938 r.
3. **Grabowski Edward**, uzyskał urlop płatny na rok szk. 1937/38, tj. od dnia 1 września 1937 r. do dnia 31 sierpnia 1938 r., celem umożliwienia pełnienia obowiązków nauczyciela zajęć praktycznych i rysunków w miejskim gimnazjum męskim w Katowicach reskryptem Urzędu Wojewódzkiego Śląskiego — Wydziału Oświecenia Publicznego nr O. P. II. G. 250/13 z dnia 8 IX 1937 r.
4. **Grzbiela Józef**, uzyskał urlop płatny na czas od dnia 10 marca 1938 r. do dnia 10 kwietnia 1938 r., celem umożliwienia dokończenia studiów w Centralnym Instytucie Wychowania Fizycznego w Warszawie, reskryptem Urzędu Wojewódzkiego Śląskiego — Wydziału Oświecenia Publicznego nr O. P. II. G. 313/13 z dnia 8 III 1938 r.
5. **Dr Mazurkówna Stefania**, uzyskała urlop płatny na rok szkolny 1937/38, tj. od dnia 1 września 1937 r. do dnia 31 sierpnia 1938 r., celem umożliwienia pełnienia obowiązków nauczycielki i kierowniczkii ogniska metodycznego języka niemieckiego w miejskim gimnazjum

żeńskim w Katowicach reskryptem Urzędu Wojewódzkiego Śląskiego — Wydziału Oświecenia Publicznego nr O. P. II. M. 479/31 z dnia 24 V 1937 r.

6. **Dr Miterzanka Mieczysława**, uzyskała urlop płatny na rok szkolny 1937/38, tj. od dnia 1 września 1937 r. do dnia 31 sierpnia 1938, celem umożliwienia pełnienia obowiązków nauczycielki i kierowniczkii ogniska metodycznego języka polskiego w miejskim gimnazjum żeńskim w Katowicach reskryptem Urzędu Wojewódzkiego Śląskiego — Wydziału Oświecenia Publicznego nr O. P. II. M. 483/14 z dnia 24 V 1937.
7. **Musiół Ludwik**, uzyskał urlop płatny na czas od dnia 1 września 1937 r. do dnia 31 sierpnia 1938 r., celem umożliwienia prac zapoczątkowanych w Instytucie Śląskim w Katowicach reskryptem Urzędu Wojewódzkiego Śląskiego — Wydziału Oświecenia Publicznego nr O. P. II. M. 492/16 z dnia 30 VI 1937.
8. **Pol. Leon**, uzyskał urlop płatny od dnia 29 września do dnia 29 października 1937 r. z powodu choroby reskryptem Urzędu Wojewódzkiego Śląskiego — Wydziału Oświecenia Publicznego nr O. P. II. P. 293/28 z dnia 26 XI 1937 r.
9. **Dr Popiołek Kazimierz**, uzyskał urlop płatny na rok szkolny 1937/38, tj. od dnia 1 września 1937 do dnia 31 sierpnia 1938, celem umożliwienia pełnienia obowiązków nauczyciela i kierownika ogniska metodycznego historii w miejskim gimnazjum męskim w Katowicach reskryptem Urzędu Wojewódzkiego Śląskiego — Wydziału Oświecenia Publicznego nr O. P. II. P. 312/19 z dnia 24 V 1937 r.
10. **Dr Ranoszek Rudolf**, uzyskał urlop bezpłatny na rok szkolny 1937/38, tj. od dnia 1 września 1937 r. do dnia 31 sierpnia 1938 r., celem umożliwienia dalszej pracy naukowej reskryptem Urzędu Wojewódzkiego Śląskiego — Wydziału Oświecenia Publicznego nr O. P. II. R. 34/8 z dnia 8 IX 1937 r.
11. **Rykała Jan**, uzyskał urlop płatny na czas od dnia 24 X do dnia 20 XI 1937 r., reskryptem Urzędu Wojewódzkiego Śląskiego — Wydziału Oświecenia Publicznego nr O. P. II. R. 179/13 z dnia 8 XI 1937 r.
12. **Smoleń Jan**, uzyskał urlop bezpłatny z ważnością od dnia 1 X 1935 aż do odwołania dla celów oświatowych w Niemczech reskryptem Urzędu Wojewódzkiego Śląskiego — Wydziału Oświecenia Publicznego nr O. P. II. S 244/11 z dnia 9 X 1935 r.
13. **Dr Trzaska Eugeniusz**, uzyskał urlop bezpłatny na rok szkolny 1937/38, tj. od dnia 1 września 1937 r. do dnia 31 sierpnia 1938 r., celem umożliwienia pełnienia

obowiązków dyrektora prywatnego biskupiego gimnazjum katolickiego im. św. Jacka w Katowicach reskryptem Urzędu Wojewódzkiego Śląskiego — Wydziału Oświecenia Publicznego nr O. P. II. T. 115/10 z 24 V 1937 r.

14. **Urbanowiczówna Jadwiga**, uzyskała urlop płatny na rok szkolny 1937/38 celem umożliwienia pełnienia obowiązków nauczycielki i kierowniczkii ogniska metodycznego zajęć praktycznych dla dziewcząt w miejskim gimnazjum żeńskim w Katowicach.
15. **Wakulicz Antoni**, uzyskał urlop płatny na rok szkolny 1937/38, tj. od dnia 1 września 1937 r. do dnia 31 sierpnia 1938 r., celem umożliwienia pełnienia obowiązków nauczyciela i kierownika ogniska metodycznego matematyki w miejskim gimnazjum męskim w Katowicach reskryptem Urzędu Wojewódzkiego Śląskiego — Wydziału Oświecenia Publicznego nr O. P. II. W. 19/21 z dnia 24 V 1937 r.
16. **Wazl Edward**, uzyskał urlop płatny na rok szkolny 1937/38, tj. od dnia 1 września 1937 r. do dnia 31 sierpnia 1938 r., celem umożliwienia pełnienia obowiązków w Śląskim Biurze Statystycznym przy Śląskiej Radzie Wojewódzkiej w Katowicach reskryptem Urzędu Wojewódzkiego Śląskiego — Wydziału Oświecenia Publicznego nr O. P. II. W. 78/13 z dnia 24 V 1937 r.
17. **Ks. dr Wilczewski Stanisław**, uzyskał urlop płatny na rok szkolny 1937/38, tj. od dnia 1 września 1937 r. do dnia 31 sierpnia 1938 r., celem umożliwienia prowadzenia nauki fonetyki w państwowym seminarium ochroniarskim w Mysłowicach, państwowym pedagogium w Katowicach i państwowym liceum pedagogicznym w Tarnowskich Górach oraz prowadzenia fonetycznej poradni leczniczej w Katowicach dla młodzieży szkół wszelkich typów reskryptem Urzędu Wojewódzkiego Śląskiego — Wydziału Oświecenia Publicznego nr O. P. II. W. 178/25 z dnia 10 XII 1937 r.
18. **Dr med. Wilczek Tadeusz**, uzyskał urlop płatny na okres od dnia 10 stycznia 1938 r. do dnia 22 stycznia 1938 r., celem umożliwienia wzięcia udziału na kursie informacyjnym dla lekarzy sportowych reskryptem Urzędu Wojewódzkiego Śląskiego — Wydziału Oświecenia Publicznego nr O. P. II. W. 491/14 z dnia 12 I 1938 r.

Ustalenia i przyznanie tytułu profesora:

1. **Mgr Brachman Joachim**, otrzymał tytuł profesora reskryptem Wojewody Śląskiego z dnia 28 I 1938 r. nr O. P. II. B. 323/16.

2. **Drozdowski Czesław**, otrzymał tytuł profesora reskryptem Wojewody Śląskiego z dnia 20 I 1938 r. nr O. P. II. D 118/20.
3. **Mgr Kieresieński Zbigniew**, otrzymał tytuł profesora reskryptem Wojewody Śląskiego nr O. P. II. K. 183/14 z dnia 27 XII 1937 r.
4. **Dr Miterzanka Mieczysław**, otrzymała dekret ustalenia z dniem 15 lutego 1938 r. reskryptem Wojewody Śląskiego nr O. P. II. M. 483/18 z dnia 22 II 1938 r.
5. **Mgr Tobiasz Mieczysław**, otrzymał dekret ustalenia z dniem 4 maja 1938 r. reskryptem Wojewody Śląskiego nr O. P. II. T. 161/13 z dnia 20 V 1938 r.

Zwolnienia ze służby:

1. **Maślankiewicz Piotr**, zwolniony z dniem 30 listopada 1937 r. ze służby reskryptem Wojewody Śląskiego nr O. P. II. M. 551/17 z dnia 27 VIII 1937 r.
2. **Dr med. Szczerbiński Edward**, zwolniony ze służby z dniem 30 września 1937 r. reskryptem Wojewody Śląskiego nr O. P. II. Sz. 263/6 z dnia 21 V 1937 r.
3. **Wazł Edward**, dobrowolnie wystąpił ze służby nauczycielskiej z dniem 31 stycznia 1938 r. reskryptem Wojewody Śląskiego nr O. P. II. W. 78/15 z dnia 12 III 1938 r.

O d z n a c z e n i a:

1. **Pletnia Józef**, odznaczony „Srebrnym Krzyżem Zasługi” za zasługi na polu pracy zawodowej dekretem Prezesa Rady Ministrów z dnia 11 XI 1937 r. oraz „Brązowym Medalem Za Długoletnią Służbę” dekretem Wojewody Śląskiego nr O. P. II. P. 245/14 z dnia 2 maja 1938 r.
2. **Bolchower Józef**, odznaczony „Brązowym Medalem Za Długoletnią Służbę” dekretem Wojewody Śląskiego z dnia 2 maja 1938 r. nr O. P. II. B. 276/12.
3. **Chudziński Jan**, odznaczony „Brązowym Medalem Za Długoletnią Służbę” dekretem Wojewody Śląskiego nr O. P. II. C. 72/19 z dnia 2 V 1938 r.
4. **Dłużniewski Franciszek**, odznaczony „Brązowym Medalem Za Długoletnią Służbę” dekretem Wojewody Śląskiego z dnia 2 V 1938 r. nr O. P. II. D. 54/9.
5. **Dr Franćić Vilim**, odznaczony „Brązowym Medalem Za Długoletnią Służbę” dekretem Wojewody Śląskiego nr O. P. II. F. 97/32 z dnia 2 V 1938 r.
6. **Dr Janicki Stanisław**, odznaczony „Brązowym Medalem Za Długoletnią Służbę” dekretem Wojewody Śląskiego nr O. P. II. J. 42/12 z dnia 2 V 1938 r.

7. **Ks. Josiński Robert**, odznaczony „Brązowym Medalem Za Długoletnią Służbę“ dekretem Wojewody Śląskiego nr O. P. II. J. 162/19 z dnia 2 V 1938 r.
8. **Jost Ernest**, odznaczony „Brązowym Medalem za Długoletnią Służbę“ dekretem Wojewody Śląskiego nr O. P. II. J. 163/11 z dnia 2 V 1938 r.
9. **Kisieliński Stefan**, odznaczony „Brązowym Medalem Za Długoletnią Służbę“ dekretem Wojewody Śląskiego nr O. P. II. K. 197/17 z dnia 2 V 1938 r.
10. **Dr Kloska Tadeusz**, odznaczony „Brązowym Medalem Za Długoletnią Służbę“ dekretem Wojewody Śląskiego nr O. P. II. K. 241/6 z dnia 2 V 1938 r.
11. **Kobiela Ludwik**, odznaczony „Brązowym Medalem Za Długoletnią Służbę“ dekretem Wojewody Śląskiego nr O. P. II. K. 283/11 z dnia 2 V 1938 r.
12. **Krotochwila Adam**, odznaczony „Brązowym Medalem Za Długoletnią Służbę“ dekretem Wojewody Śląskiego nr O. P. II. K. 596/14 z dnia 2 V 1938 r.
13. **Malecki Alfons**, odznaczony „Brązowym Medalem Za Długoletnią Służbę“ dekretem Wojewody Śląskiego nr O. P. II. M. 97/21 z dnia 2 V 1938 r.
14. **Dr Malecki Kazimierz**, odznaczony „Brązowym Medalem Za Długoletnią Służbę“ dekretem Wojewody Śląskiego nr O. P. II. M. 98/36 z dnia 2 V 1938 r.
15. **Dr Mazurkówna Stefania**, odznaczona „Brązowym Medalem Za Długoletnią Służbę“ dekretem Wojewody Śląskiego nr O. P. II. M. 479/35 z dnia 2 V 1938 r.
16. **Musiół Ludwik**, odznaczony „Brązowym Medalem Za Długoletnią Służbę“ dekretem Wojewody Śląskiego“ nr O. P. II. M. 492/18 z dnia 2 V 1938 r.
17. **Dr Popiołek Kazimierz**, odznaczony „Brązowym Medalem Za Długoletnią Służbę“ dekretem Wojewody Śląskiego nr O. P. II. P. 312/22 z dnia 2 V 1938 r.
18. **Pol Leon**, odznaczony „Brązowym Medalem Za Długoletnią Służbę“ dekretem Wojewody Śląskiego nr O. P. II. P. 293/30 z dnia 2 V 1938 r.
19. **Rykała Jan**, odznaczony „Brązowym Medalem Za Długoletnią Służbę“ dekretem Wojewody Śląskiego nr O. P. II. R. 179/16 z dnia 2 maja 1938 r.
20. **Ks. dr Siara Aleksy**, odznaczony „Brązowym Medalem Za Długoletnią Służbę“ dekretem Wojewody Śląskiego nr O. P. II. S. 77/17 z dnia 2 V 1938 r.
21. **Smidowicz Rudolf**, odznaczony „Brązowym Medalem Za Długoletnią Służbę“ dekretem Wojewody Śląskiego nr O. P. II. S. 232/15 z dn. 2 V 1938 r.
22. **Smoleń Jan**, odznaczony „Brązowym Medalem Za Długoletnią Służbę“ dekretem Wojewody Śląskiego nr O. P. II. S. 244/12 z dnia 2 V 1938 r.

23. **Dr Stolingwa Piotr**, odznaczony „Brązowym Medalem Za Długoletnią Służbę“ dekretem Wojewody Śląskiego nr O. P. II. St. 94/7 z dnia 2 V 1938 r.
24. **Dr Trzaska Eugeniusz**, odznaczony „Brązowym Medalem Za Długoletnią Służbę“ dekretem Wojewody Śląskiego nr O. P. II. T. 115/12 z dnia 2 V 1938 r.
25. **Ks. dr Wilczewski Stanisław**, odznaczony „Brązowym Medalem Za Długoletnią Służbę“ dekretem Wojewody Śląskiego nr O. P. II. W. 178/28 z dnia 2 V 1938 r.
26. **Wakulicz Antoni**, odznaczony „Brązowym Medalem Za Długoletnią Służbę“ dekretem Wojewody Śląskiego nr O. P. II. W. 19/26 z dnia 2 V 1938 r.
27. **Wapienik Karol**, odznaczony „Brązowym Medalem Za Długoletnią Służbę“ dekretem Wojewody Śląskiego nr O. P. II. W. 52/20.
28. **Witek Roman**, odznaczony „Brązowym Medalem Za Długoletnią Służbę“ dekretem Wojewody Śląskiego nr O. P. II. W. 225/23 z dnia 2 V 1938 r.
29. **Mgr Wnuk Marian**, odznaczony „Brązowym Medalem Za Długoletnią Służbę“ dekretem Wojewody Śląskiego nr O. P. II. W. 245/12 z dnia 2 V 1938 r.
30. **Wróbel Piotr**, odznaczony „Brązowym Medalem Za Długoletnią Służbę“ dekretem Wojewody Śląskiego nr O. P. II. W. 340/11 z dnia 2 V 1938 r.
31. **Zawojski Kazimierz**, odznaczony „Brązowym Medalem Za Długoletnią Służbę“ dekretem Wojewody Śląskiego nr O. P. II. Z. 64/17 z dnia 2 V 1938 r.
32. **Klose Feliks**, tercjan, odznaczony „Brązowym Medalem Za Długoletnią Służbę“ dekretem Wojewody Śląskiego nr VI. K. 7 z dnia 10 V 1938 r.
33. **Klose Wincenty**, tercjan, odznaczony „Brązowym Medalem Za Długoletnią Służbę“ dekretem Wojewody Śląskiego nr VI. K. 8 z dnia 10 V 1938 r.

2. WYNIKI EGZAMINÓW DOJRZAŁOŚCI.

Termin zimowy 1937/38.

Przewodniczący: dr Vilim Frančić, p. o. dyrektora gimn. państw. w Katowicach.

A. Uczniowie publiczni.

Tematy wypracowań.

Język polski:

1. Kult dla oręża w literaturze polskiej. 2. „Wesele“ Wyspiańskiego, jako odbicie nastrojów nurtujących w społeczeństwie polskim przed wojną światową.

3. Jakie korzyści przynosi jednostce i społeczeństwu krajowa turystyka?

Historia:

1. Rywalizacja mocarstw o dorzecze górnej Odry w ciągu dziejów. Główne starcia i zmiany posiadania.
2. Gabinet parlamentarny, narodziny, rozpowszechnienie się tej instytucji i obecny kryzys „rządów parlamentarnych“ w głównych państwach Europy.
3. Charakterystyka prądów umysłowych i artystycznych XVIII stulecia, ze szczególnym uwzględnieniem różnic, zachodzących między pierwszą i drugą połową stulecia.

Język łaciński:

Sextus Pomponius in Digestis I, 22. Pyt.: Jakie wiadomości znajdujemy w powyższym tekście o początkach rzymskiego prawa?

Język niemiecki:

Typ humanistyczny.

1. Wie verändert der Mensch das Antlitz der Erde.
2. Die Kohle als Grundlage der Industrie.
3. Wie stelle ich mir das Universitätsleben vor?

Typ klasyczny.

1. Eine edle Soldatengestalt in der Literatur.
2. Meine Arbeit in einer Jugendorganisation im Gymnasium.
3. Welche modernen, technischen Mittel erleichtern uns das tägliche Leben.

Matematyka:

1. Rozwiązać równanie $\operatorname{ctg} x - \cos x = 1 \sin x$.
2. Podstawą ostrosłupa jest trójkąt równoramienny o nierównym boku a i kącie przeciwległym a . Krawędź boczna wychodząca z wierzchołka kąta a jest prostopadła do płaszczyzny podstawy, dwie zaś pozostałe tworzą z płaszczyzną podstawy kąty równe β . Obliczyć objętość i powierzchnię ostrosłupa, jeśli $a = 4$ cm, $\alpha = 86^\circ 36'$ i $\beta = 36^\circ 42'$.

Fizyka:

1. Znaczenie wysokiej wartości ciepła właściwego i ciepła parowania wody oraz ciepła topnienia lodu dla życia przyrody i dla człowieka.
2. Rodzaje soczewek, obrazy dawane przez nie oraz zastosowanie soczewek.
3. W przyrządzie galwanizacyjnym oniklowano przedmiot o powierzchni $p = 200$ cm²; jak grubą jest war-

stwa niklu, jeżeli elektroliza trwała $t = 10$ godzin pod działaniem prądu $i = 5$ A. (Równ. el.-chem. niklu 18 mg/min. ; c. wł. $8,8 \text{ g/cm}^3$.)

B. Eksterni.

Język polski:

1. Jak uczniowie publiczni.
2. Jak uczniowie publiczni.
3. Kraków, Warszawa i Gdynia, jako ośrodki siły i kultury Polski.

Język łaciński:

Typ humanistyczny.

M. Tulii Ciceronis: De officiis, lib. I, § 122—123 od słów: Quoniam officia... do słów impudentiorem intemperantiam.

Pytanie: Jakie są — według powyższego tekstu — obowiązki młodzieńców, a jakie są powinności starszych?

Typ klasyczny.

Jak uczniowie publiczni.

Język niemiecki:

1. Schillers eine Frauengestalt aus der Lektüre, die mich am meisten interessierte.
2. Wilhelm Tell als Retter.
3. Wie ich auf Wanderungen meine Heimat kennen lernte.

Język francuski:

1. Les éléments du romantisme français démontrés sur la tragédie du Victor Hugo „Hernani“.
2. Mickiewicz en France.
3. L'état actuel du sport en Pologne.

Język grecki:

Xenofon: Hellenica V, I, 28 nn. od słów: Ho de Antalkidas... do słów ...kai nausi kai chremasin.

Pytanie: Jaki cel chciał osiągnąć król perski, dyktując Grekom takie warunki pokoju?

Matematyka:

1. Rozwiązać układ równań: $y^2 - 3xy + 2x^2 = 0$.
 $y^2 + xy + 4x^2 + 7x + 1 = 0$.
2. W ostrosłupie trójkątnym, którego podstawa jest trójkątem równobocznym, powierzchnia przekroju, utworzona przez krawędź boczną i wysokość podstawy wynosi p , kąt zaś między tą krawędzią i wysokością ostrosłupa α . Obliczyć objętość ostrosłupa ($p = 65,3 \text{ m}^2$, $\alpha = 38^\circ 23'$).

Typ klasyczny.

1. Rozwiązać równanie:

$$\sqrt{\frac{a-x}{x-b}} - \sqrt{\frac{x-b}{a-x}} = 1$$

2. Z dwóch punktów latarni morskiej, których pionowa odległość wynosi $d = 20$ m; widać okręt na morzu pod kątami depresji $\alpha = 3^\circ 40'$ i $\beta = 2^\circ 50'$. Wyznaczyć odległość w linii poziomej okrętu od wieży.

Fizyka:

1. Pociąg, którego masa wynosi 200 ton, zostaje wprawiony w ruch siłą lokomotywy; po upływie czasu $t = 3$ minuty od zaczęcia ruchu zyskuje prędkość $v = 72$ km/godz. Obliczyć długość drogi, na której ta prędkość została nabyta, oraz siłę pociągową lokomotywy (nie uwzględniając tarcia).

2. Do oświetlenia mieszkania użyto 5 żarówek, które są w użyciu 1600 godzin w ciągu roku; przez każdą żarówkę przepływa prąd $i = 0,5$ A. pod napięciem 150 woltów. Obliczyć koszt oświetlenia w ciągu roku, jeżeli za 1 KWg. płaci się 60 gr.

3. Pryzmat — jego użycie i zastosowanie.

Wynik egzaminu

Uczniowie publiczni	Dopuszczono do egzaminu		Odstąpiło od egzaminu	Uznano za dojrzałych	Reprobowano
	pisemn.	ustnego			
a) oddz. humanst.	6	5	—	5	1
b) oddz. klasyczny	1	1	—	1	—
Eksterni	20	5	1	3	1
Razem	27	11	1	9	2

Świadectwo dojrzałości otrzymali:

A. Uczniowie publiczni:

1. Bernacki Albert, ur. 10 IX 1914 w Książenicach.
2. Hetmańczyk Alfred, ur. dnia 29 IV 1918 w Mikulczycach.
3. Kostecki Tadeusz, ur. 25 I 1916 w Wiedniu.
4. Maszczyk Zdzisław Bolesław, ur. 4 VIII 1913 w Czeladzi.
5. Ostoja-Ostaszewski Jerzy, ur. 5 I 1919 w Kowale.

6. Skutela Franciszek Stefan, ur. 26 XII 1917 w Załężu.

B. Eksterni:

1. Bara Fryderyk Walter, ur. dnia 7 IV 1914 w Wielkich Hajdukach.
2. Dorszcz Alojzy, ur. 20 V 1913 r. w Ostroppa (Niemcy).
3. Grabisch Fryderyk Józef, ur. 6 II 1916 w Rudzie.

Ponadto egzamin uzupełniający z j. łacińskiego w zakresie 8 klas gimn. złożył na podstawie reskryptu W. O. P. Śląskiego Urzędu Woj. nr O. P. IV. 171/a/155 z dnia 18 I 1938 r.:

1. Wrona Tadeusz Wojciech, ur. dnia 13 V 1915 w Nawarzycach.

Termin wiosenny 1938 r.

Przewodniczący Blaut Jan, p. o. dyrektora gimn. państw. w Nowej Wsi.

Uczniowie publiczni.

Tematy pracowań.

Język polski:

1. Od Wiesława do Boryny.
2. Konflikt między pragnieniem szczęścia osobistego a ideą walki o szczęście ogółu w znanych mi dziełach literatury.
3. Znaczenie i udział poszczególnych dzielnic Polski w naszym wyścigu pracy.

Historia (tylko oddział hum.):

1. Okresy najsilniejszego zmniejszania się zasięgu terytorialnego i okresy największego rozrostu Polski przedrozbiorowej oraz powody tych zmian.
2. Przegląd najważniejszych wydarzeń z dziedziny polityki zagranicznej głównych państw świata w 1937 i 1938 r. oraz związek ich z międzynarodowymi zagadnieniami z XIX i początku XX wieku.
3. Wczoraj, dziś i jutro Polski na morzu.

Język łaciński

(Typ hum.) Cicero: De Divinatione II. 6—7.

Pytanie: Dlaczego Cicero zajmował się filozofią i jakie zasługi położył na tym polu.

(Typ klas.) Plinius, Epistul. VII. 20 do słów: qui a te proximus.

Pytania: 1. Wykazać na podstawie tego listu, jaki

zachodził stosunek między Pliniuszem Młodszym a Tacytem?

2. Jakich poznałeś autorów, którzy dzieła swe pisali w formie listów?

Język grecki:

1. Ksenofont, Hieron, rozdz. IX. § 5—9 włącznie.

Pytania: a) W jaki sposób autor chce osiągnąć większą sprawność w pełnieniu obowiązków przez urzędników w miastach greckich?

b) Przedstawić dziejopisarstwo greckie w V w. przed Chrystusem.

2. Platon: Fedon rozdz. 61, p. 113 B i C, od słów: *ta men oun alla* — do *Kokyτος*. Opuścić przy końcu rozdziału od słów: *hos legetai...* — do *ho kyanos* i całe zdanie od słów: *ho d'empeson* — do *eks enantias*.

Pytanie: Jak wyobrażali sobie starożytni Grecy świat podziemny i życie pozagrobowe?

Język niemiecki:

(Typ hum.) 1. Wie wird die Jugend bei uns zur Wehrpflicht vorbereitet.

2. Vom Nutzen des Reisens und des Wanderns.

3. Der Fortschritt der Technik im heutigen Leben und ihre Rolle im künftigen Kriege.

(Typ klas.) 1. Von Dädalus bis Lindbergh.

2. Non scholae, sed vitae discimus.

3. Was verdanke ich dem Studium des klassischen Altertums?

Język francuski:

1. Quelles pensées et sentiments vous inspire le Panthéon à Paris?

2. L'influence de la littérature française du XVIII et XVII siècle sur le littérature polonaise.

3. Quel est le personnage de l'histoire française, dont la vie et le caractère vous inspirent le plus d'admiration? Justifiez votre choix!

Matematyka.

(Typ hum.) 1. Cztery liczby tworzą postęp arytmetyczny. Jeśli do pierwszej dodamy 1, do drugiej 3, do trzeciej 10, do czwartej 27, to otrzymamy postęp geometryczny. Znaleźć te liczby.

2. Dwa stożki proste mają wspólną wysokość, a promienie ich podstaw różnią się o dany odcinek d . Obliczyć różnicę objętości tych stożków, jeżeli ich tworzące nachylone są do podstawy pod kątami α i β . (Obliczenia szczegółowe dla $d = 1,8$ dcm; $\alpha = 68^\circ 16'$; $\beta = 52^\circ$.)

(Typ klas.) 1. Rozwiązać układ równań:

$$4x - 5y + 3xy = 2.$$

$$6xy - 3x - 2y = 1.$$

2. Zbliżając się wprost do szczytu góry, znajdujemy w pewnym punkcie A kąt wzniesienia szczytu $= 22^{\circ}15'$; od tego punktu posuwamy się ku górze po stoku nachylonym do poziomu pod kątem $= 16^{\circ}21'$ i w punkcie B, odległym o $d = 200$ m od punktu A, mierzymy ponownie kąt wzniesienia szczytu $g = 28^{\circ}25'$. Obliczyć wysokość szczytu góry względem punktu A.

Fizyka (tylko typ hum.):

1. Kula o masie $m = 20$ g uderza w płytę grubości $d. \frac{3}{4}$ cm z prędkością $v = 400$ m/sek. Z jaką prędkością ją opuści, jeśli średni opór płyty $p = 22936$ kg?
2. Sposoby rozchodzenia się ciepła.
3. Lokal oświetlono lampą łukową. Prądu dostarcza dynamomaszyna o sile elektromagnetycznej $E = 120$ woltów. Opór wewnętrzny dynamomaszyny równa się $r = 1,8 \Omega$. Opór pomocniczych przewodników $r = 1,2 \Omega$. Siła prądu płynącego przez lampę równa się $i = 15$ A. Obliczyć: a) opór lampy, b) napięcie lampy łukowej, c) dzielność użytkową prądu przepływającego w lampie, d) całkowitą dzielność prądu dynamomaszyny.

Wynik egzaminu

Uczniowie publiczni	Dopuszczeni do egzaminu		Odstąpiło od egzaminu	Uznano za doj- rzałych	Repro- bowano
	pisemn.	ustnego			
1. oddz. humanist.	28	24	—	20	4
2. oddz. klasyczny	18	18	—	16	2
Razem	46	42	—	36	6

Świadectwo dojrzałości otrzymali:

Typ humanistyczny.

1. Ader Henryk, ur. dnia 4 I 1920 w Pilźnie.
2. Bazielić Zygmunt, ur. dnia 24 VIII 1920 r. w Nowym Sączu.
3. Czernichowski Henryk Zdzisław, ur. 4 I 1921 r. w Czerniowcach (Rumunia).
4. Czwiertnia Zbigniew Seweryn Adam, ur. 25 X 1919 r. w Bochni.
5. Golarz Zdzisław, ur. 1 II 1920 r. w Zagórz.

6. Goryczka Karol Alfred, ur. 12 XII 1919 r. w Trzyńcu (Czechosłowacja).
7. Kaftal Mieczysław Ludwik, ur. 25 VIII 1919 roku w Warszawie.
8. Lissowski Jan Ignacy, ur. 26 VII 1920 r. w Michałowicach.
9. Morawietz Franciszek Florian, ur. 14 I 1920 roku w Zabrze.
10. Majnusz Herbert, ur. 10 I 1919 roku w Strzelcach (Niemcy).
11. Rosenberg Feliks, ur. 28 VII 1920 r. we Wiedniu (Austria).
12. Siedlewski Zbigniew Stanisław, ur. 8 V 1920 w Poznaniu.
13. Silberstein Henryk, ur. 26 I 1921 r. w Krakowie.
14. Skrobecki Czesław, ur. 20 V 1918 r. w Sułkowie.
15. Ścierański Alfons, ur. 3 V 1916 r. w Łędzinach.
16. Słowiński Stanisław Ignacy Leon, ur. 31 V 1920 r. w Katowicach.
17. Sponer Alfred Józef, ur. 8 III 1920 r. w Nowym Bytomiu.
18. Tomaszewski Tadeusz Alojzy Bolesław, ur. 15 XII 1919 r. w Poznaniu.
19. Truchliński Jerzy, ur. 17 II 1919 r. w Pabianicach.
20. Zajączkowski Tytus Władysław Bolesław, ur. 13 grudnia 1920 r. we Lwowie.

II

Oddział klasyczny.

1. Cymerman Janusz, ur. 28 VIII 1920 w Sosnowcu.
2. Dłużniewski Apoloniusz, ur. 6 VII 1920 w Krakowie.
3. Grzegorzek Adam Damian Baltazar, ur. 9 IX 1920 w Katowicach.
4. Błat Leon, ur. I IV 1919 w Katowicach.
5. Jabłoński Tadeusz, ur. 11 IX 1920 w Częstochowie.
6. Juroff Andrzej Wiesław Kazimierz, ur. 29 XII 1922 w Warszawie.
7. Kamionka Jan Paweł, ur. 26 VII 1920 w Zabrze (Niemcy).
8. Koszecki Jerzy Ryszard, ur. 21 IX 1919 w Załężu.
9. Matusek Paweł Jerzy, ur. 29 IV 1920 w Załężu.
10. Nickel Herb., ur. 10 XII 1918 w Gliwicach (Niemcy).
11. Nowak Ginter Leopold Jerzy, ur. 11 IX 1918 w Katowicach.
12. Przyłudzki Walenty Błażej, ur. 3 II 1920 w Bogucicach.

13. Sz k u t n i k Jan, ur. 3 III 1919 w Grodźcu.
14. W ą s a l a Franciszek Leon Józef, ur. 2 IV 1920 roku w Kluczborku.
15. W i t u ś Bernard Karol, ur. 12 XII 1920 w Katowicach.
16. W o j n a r o w s k i Zbigniew, ur. 13 IX 1920 w Krakowie.

Egzaminy dojrzałości uzupełniające.

Na podstawie reskryptu Urzędu Wojewódzkiego Śląskiego Wydziału Oświecenia Publicznego z dnia 22 września 1937 r. nr O. P. III. 166/45, złożył egzamin uzupełniający z języka łacińskiego dnia 1 października 1937 roku: S a c h s e Feliks Jarosław, urodzony 8 III 1899 r. w Zawierciu.

3. STATYSTYKA ZAKŁADU ZA ROK SZKOLNY 1937-38.

	I a	I b	I c	II a	II b	II c	III a	III b	III c	IV a	IV b	I lic	VIII a	VIII b	Razem
1. Liczba uczniów z początkiem roku szkolnego 1937/38:															
Przyjęto uczniów:	43	45	44	42	35	38	38	44	40	44	38	36	28	18	533
W ciągu roku przybyło	2	6	6	—	3	1	2	1	1	—	4	4	—	—	30
W ciągu roku ubyło	2	7	6	6	4	3	2	6	8	—	3	9	1	—	57
Pozostało przy końcu roku	43	44	44	36	34	36	38	39	33	44	39	31	27	18	506
Między nimi było:															
z tut. zakładu promowanych	—	—	—	33	28	29	29	34	20	42	19	23	20	18	295
z tut. zakładu repetentów	4	6	4	—	2	2	7	—	8	1	13	—	5	—	52
z innych szkół promowanych	—	—	—	1	2	1	1	2	1	1	4	7	2	—	22
z innych szkół repetentów	—	—	—	2	2	—	1	—	—	—	3	1	—	—	9
Na podstawie egzaminu wstępnego	39	38	40	—	—	4	—	3	4	—	—	—	—	—	128
Razem															506
2. Według wyznania:															
rzym.-kat.	36	36	38	25	32	31	27	36	29	32	36	27	21	16	422
ewangelickiego	—	3	1	1	2	1	1	2	1	2	2	—	1	—	17
mojżeszowego	7	5	5	10	—	4	10	1	3	9	1	4	5	—	66
innych wyznań	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1
Razem	43	44	44	36	34	36	38	39	33	44	39	31	27	18	506

	I a	I b	I c	II a	II b	II c	III a	III b	III c	IV a	IV b	I lic	VIII a	VIII b	Razem
3. Według języka ojczystego:															
Polaków	43	44	44	36	34	36	38	39	33	44	39	31	27	18	506
Niemców	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
innych narodowości	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4. Według miejsca urodzenia:															
urodzonych w siedzibie zakładu	16	19	15	12	14	15	5	13	10	9	6	3	2	6	145
„ w powiecie	5	2	5	3	4	2	2	4	3	—	7	3	—	—	40
„ w wojew. śląskim	6	7	9	5	5	6	5	2	5	3	6	4	3	2	68
„ w innych województwach	14	14	13	14	11	12	26	16	11	27	14	14	12	6	204
„ poza granicą państwa	2	2	2	2	—	1	—	4	4	5	6	7	10	4	49
Razem . . .	43	44	44	36	34	36	38	39	33	44	39	31	27	18	506
5. Według miejsca zamieszkania:															
na stacji pryw., w internacie	1	—	—	2	1	—	1	5	—	1	3	1	—	1	16
dojeżdżających koleją	—	8	12	1	—	—	3	6	4	—	—	—	4	3	41
u rodziców mieszkających w miejscu	32	36	30	33	28	32	32	27	27	41	17	26	22	14	397
u rodziców mieszkających w powiecie	7	—	—	—	5	3	1	1	2	—	9	1	—	—	29
u rodziców w okolicach dalszych	3	—	2	—	—	1	1	—	—	2	10	3	1	—	23
Razem . . .	43	44	44	36	34	36	38	39	33	44	39	31	27	18	506

6. Opłata taksy administracyjnej:

zwolnionych w całości w I półroczu	2	2	2	4	9	5	1	6	8	5	8	6	2	7	67
„ w całości w II półroczu	2	6	4	2	9	6	2	6	9	3	8	2	3	7	69
„ do połowy w I półroczu	12	12	17	7	12	18	12	10	9	17	8	12	9	2	157
„ do połowy w II półroczu	12	10	18	6	4	11	8	3	6	12	5	8	4	1	108
placących całą opłatę w I półroczu	29	32	20	25	9	14	25	22	16	22	23	15	17	9	278
„ całą opłatę w II półroczu	29	34	22	28	21	20	27	29	18	29	26	23	20	10	333
Inne ulgi	1	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3

7. Według wieku:

mających lat 12	14	16	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	42
„ „ 13	23	18	23	—	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	72
„ „ 14	5	9	7	13	19	23	15	—	11	—	—	—	—	—	102
„ „ 15	1	1	2	18	5	9	16	10	12	2	1	—	—	—	77
„ „ 16	—	—	—	5	2	3	6	22	7	29	7	11	—	1	93
„ „ 17	—	—	—	—	—	1	1	4	3	11	14	14	7	8	63
„ „ 18	—	—	—	—	—	—	—	2	—	2	8	6	12	3	33
„ „ 19	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	7	—	1	3	12
„ „ 20	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	3	2	7
„ „ 21	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	—	4
„ „ 22	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
„ „ 23	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
Razem	43	44	44	36	34	36	38	39	33	44	39	31	27	18	506

	I a	I b	I c	II a	II b	II c	III a	III b	III c	IV a	IV b	I lic	VIII a	VIII b	Razem
8. Według zawodu rodziców:															
rolników	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	2
ziemian	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
urzędników, oficjalistów rolnych	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
przemysłowców	2	3	—	—	—	—	1	—	—	2	—	—	—	—	9
rzemieślników	3	—	1	3	2	1	—	1	—	—	1	—	1	2	15
urzędników fabrycznych i przemysłowych	1	2	3	—	1	3	6	2	1	4	8	2	2	1	36
robotników fabrycznych i przemysłowych	6	1	3	1	2	1	—	2	1	—	4	—	—	1	22
kupców i przedsiębiorców handl.	5	6	6	7	4	5	8	5	4	7	1	4	7	3	72
urzędników bankowych i handl.	1	1	1	—	1	6	1	1	1	2	—	—	2	—	17
robotników i służby handl.	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	—	—	5
Urzędników pocztowych, kolei i telegr.	7	4	5	2	3	4	4	6	1	6	7	—	4	3	56
służby i robotników poczt., telegr. i kolei	—	—	2	—	2	—	—	—	—	1	3	1	—	—	9
wojskowych stopni oficerskich	1	—	—	1	2	1	—	—	—	—	2	3	—	—	10
wojskowych stopni niższych	—	1	—	1	1	—	2	—	—	—	—	—	—	1	6
inteligencji zawodowej	4	3	1	4	3	2	3	3	2	1	—	4	2	2	34
profesorów i nauczycieli	1	2	1	—	1	—	—	—	2	2	—	—	1	1	11
urzędników państwowych	3	7	6	6	7	8	5	6	5	4	4	3	2	1	67
„ komunalnych	1	—	1	1	1	—	—	1	—	2	2	—	—	—	9
„ prywatnych	4	9	5	5	1	—	2	8	7	8	2	5	4	1	61
kapitalistów i rentierów	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1
właścicieli nieruchomości miejskich	—	—	3	1	1	—	—	—	1	—	1	—	—	—	7
emerytów (inwalidów)	—	2	2	1	1	3	5	—	3	1	1	1	2	—	22
wyrobników	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
bezrobotnych	—	—	2	—	1	—	—	2	4	—	2	1	—	—	12
innych zawodów	—	3	2	1	—	1	—	2	—	3	1	3	—	—	16
zupełne sieroty	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	2	4
Razem	43	44	44	36	34	36	38	39	33	44	39	31	27	18	506

9. Stypendystów było	1	1	2	—	—	—	—	2	—	1	—	—	2	2	11
10. Klasyfikacja za rok 1937/38:															
Postęp bardzo dobry	1	1	—	2	2	1	3	1	—	5	1	2	4	1	24
„ dobry lub dostateczny	19	22	19	19	13	18	27	27	28	38	29	22	23	17	321
„ dostateczny z zastrzeżeniem	11	12	10	7	11	14	—	—	—	—	—	—	—	—	65
„ niedostateczny	11	9	15	8	8	3	8	11	5	1	7	7	—	—	93
przeznaczono do egzam. uzupełniającego	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
nie klasyfikowano	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	2
Razem	43	44	44	36	34	36	38	39	33	44	39	31	27	18	506

4. SPIS UCZNIÓW.

U w a g a: Przy uczniach, którzy opuścili zakład w ciągu roku szkolnego, dodano datę odejścia; przy uczniach uzdolnionych do następnej klasy z wynikiem ogólnym „bardzo dobrym“ umieszczono znak *; przy uczniach promowanych z zastrzeżeniem zaznaczono przedmiot, w którym okazali postęp niedostateczny; uczniów nieuzdolnionych nie wymieniono imiennie.

Klasa I a.

1. Białecki Rafał (13 XI 1937). 2. Bleżowski Juda (j. łac.). 3. Broda Józef. 4. Dyjas Tadeusz. 5. Gamrat Andrzej (j. łac.). 6. Golarz Wiesław*. 7. Hanusik Arnold. 8. Jesionek Leon. 9. Jędrzejek Jerzy (url. 21 III 1938). 10. Jońca Stanisł. (mat.). 11. Klonowski Marian (j. franc.). 12. Kryształ Stefan. 13. Kuhn Jerzy. 14. Kurek Zdzisław. 15. Lipschütz Stefan. 16. Maćkow Leszek. 17. Majerowicz Joachim. 18. Nieborak Aleksander (matematyka). 19. Noworzyn Alfred (mat.). 20. Ociepka Wilhelm. 21. Pawłowski Olgierd. 22. Pilarczyk Stanisław. 23. Pilot Herbert (mat.). 24. Rainoch Jerzy (j. łac.). 25. Ring Hubert. 26. Sekuła Edward. 27. Stróżyk Henryk. 28. Trembaczewski Stefan (j. łac.). 29. Wojterski Lech. 30. Wróżyńska Ryszard (mat.). 31. Wyciślik Rudolf. 32. Zang Jan. 33. Broda Zygfryd (hist.). 34. Smol Alfons (egz. uzup.).

Nie otrzymało promocji 11 uczniów. 1 uczeń do egz. uzupełniającego.

Klasa I b.

1. Bartek Julian (j. łac.). 2. Beldoch Jerzy (mat.). 3. Bezeg Romuald (26 III 1938). 4. Binder Mieczysław. 5. Czudek Alfred (14 II 1938). 6. Dankowski Bolesław (j. łac.). 7. Fliieger Tadeusz (przyr.). 8. Friedenberg Matysja. 9. Glücksmann Jan. 10. Grubner Edward. 11. Karwan Zbigniew (j. łac.). 12. Kenner Dagobert (j. pol.). 13. Klein Jerzy (j. pol.). 14. Knoll Andrzej (j. łac.). 15. Kondolewicz Adam (3 XII 1937). 16. Kraus Jan. 17. Leschowitz Jan (j. pol.). 18. Maniecki Antoni (10 V 1938). 19. Miszke Andrzej. 20. Moczko Rudolf. 21. Ogórek Adolf. 22. Podgórecki Adam. 23. Pruchniewicz Kazimierz. 24. Reguła Jan*. 25. Saturnus Marian. 26. Sikorski Wojciech (30 XII 1937). 27. Stanieczek Mieczysław (j. franc.). 28. Urbuś Tadeusz (mat.). 29. Wajnryb Jerzy. 30. Weps Joachim. 31. Widera Henryk. 32. Wiklicki Leopold (30 III 1938). 33. Wójcik Zdzisław. 34. Wrocławek Jerzy. 35. Wygrabek Ernest (10 V 1938). 36. Zahorski Witold. 37. Zieliński Lucjan. 38. Zielonacki Walerian. 39. Sieradzki Jerzy. 40. Witkowski Ryszard. 41. Bryłka Stefan. 42. Niedźwiedź Zygmunt (geografia).

Nie otrzymało promocji 9 uczniów.

Klasa I c.

1. Bachowski Sławomir (25 I 1938). 2. Blatt Izidor (hist.). 3. Burzan Gerhard. 4. Buczek Jan. 5. Bydliński Tadeusz. 6. Duda Dziewierz Włodzimierz (31 V 1938). 7. Dudkiewicz Henryk. 8. Filipowicz Jerzy (22 XII 1937). 9. Graf Tadeusz. 10. Grzesik Roman. 11. Grüffel Marian. 12. Janta Edward. 13. Kania Alojzy. 14. Komander Tadeusz (25 VI 1938 r.). 15. Kowalski Henryk. 16. Krotofil Rudolf. 17. Lamla Ginter (19 II 1938). 18. Łukaszek Marian. 19. Małogłówka Józef. 20. Nikisz Antoni. 21. Prandzioch Helmut (j. łac.). 22. Rajca Kazimierz. 23. Roszak Jerzy. 24. Rzyman Stanisław (10 V 1938). 25. Rzyman Emanuel (1 VI 1938). 26. Schmidt Edward. 27. Szczecińczyk Stanisław (j. łac.). 28. Szary Józef (11 IV 1938). 29. Szweicer Adam (hist.). 30. Szypnicki Roman. 31. Szczęśniak Antoni (j. łac.). 32. Uchacz Bolesław (mat.). 33. Wysocki Tadeusz (j. łac.). 34. Żyźniewski Tadeusz (j. łac.). 35. Skolasiński Jerzy. 36. Spandorf Alfred (j. łac.). 37. Kubiak Zenon (j. łac.).

Nie otrzymało promocji 13 uczniów.

Klasa II a.

1. Abraham Julian (30 IX 1937). 2. Birghan Klaus. 3. Domagała Ewald. 4. Fudalla Marian (mat.). 5. Gertler Józef (j. polski). 6. Głombik Władysław. 7. Griffel Henryk. 8. Gründel Józef (31 I 1938). 9. Grzechowiak Jerzy. 10. Jakubowicz Ryszard (j. łac.). 11. Kamecki Władysław. 12. Karasek Witold. 13. Königsberg Józef. 14. Köpel Seweryn (j. pol.). 15. Krawczyk Stanisław (j. łac.). 16. Kula Jerzy. 17. Kula Lech (5 III 1938). 18. Kulicki Zdzisław. 19. Kurland Saul. 20. Kutzner Andrzej*. 21. Majcherek Tadeusz. 22. Marzetz Ryszard. 23. Nawrath Henryk (7 V 1938). 24. Skupień Tadeusz (23 III 1938). 25. Pilarczyk Antoni. 26. Schmatolla Stefan (j. pol.). 27. Szczepański Andrzej (11 V 1938). 28. Tchórzewski Zbigniew (mat.). 29. Walendowski Marian. 30. Wassertheil Fred. 31. Watta-Skrzydlewski Andrzej (url. od 31 III 1938). 32. Weiner Marcin. 33. Wilimowski Marian*. 34. Wyszyński Zbigniew. 35. Żmigrod Władysław.

Nie otrzymało promocji 8 uczniów.

Klasa II b.

1. Barnert Jerzy (mat.). 2. Bieniek Grzegorz (mat.). 3. Bittmar Wojciech (j. łac.). 4. Cupryna Ginter (url. od 15 XII 1937). 5. Czylok Kazimierz. 6. Dattko Alfred. 7. Drenda Henryk. 8. Filipowicz Ryszard (22 XII 1937). 9. Fligiel Henryk. 10. Gaszek Herbert*. 11. Gawliczek Józef

(22 XII 1937. 12. Kawalec Rajmund*. 13. Konieczny Karol. 14. Kowalczyk Stanisław. 15. Niemczyk Alfons. 16. Pająk Bronisław. 17. Poloczek Wilhelm, 18. Rudzki Gerhard. 19. Saturnus Robert. 20. Senatczek Ginter (url. od 22 XII 1937). 21. Szczepanek Eugeniusz (mat.). 22. Szostok Wojciech (geogr.). 23. Tomala Gerhard. 24. Wendt Wł. (jęz. łac.). 25. Widuch Władysław. 26. Wierzejski Aleksander (j. pol.). 27. Zagórski Lech (j. łac.). 28. Zajonc Leszek (geogr.). 29. Zieliński Zygmunt (mat.). 30. Żarnowski Józef (mat.).

Nie otrzymało promocji 8 uczniów.

Klasa II c.

1. Badner Jerzy (j. polski). 2. Benisz Lech. 3. Bolimowski Jakób. 4. Bruliński Wacław (mat.). 5. Domagała Antoni. 6. Falkus Maksymilian (j. łac.). 7. Gałuszka Romuald (22 XII 1937). 8. Gocław Józef (j. łaciński). 9. Goldsztajn Stanisław. 10. Jachimczyk Tadeusz. 11. Jeleń Henryk (j. łaciński). 12. Kawa Alfred. 13. Kopel Tadeusz. 14. Kretschmer Adam. 15. Langer Paweł (22 XII 1937). 16. Malara Wacław (matem.). 17. Morawiec Karol (j. łac.). 18. Ogon Helmut Jan (j. łac.). 19. Olszewski Wiktor (j. łac.). 20. Palt Jan (j. łac.). 21. Polaczek Bogumił. 22. Prącik Grzegorz. 23. Pyka Rudolf. 24. Radecki Marian (geografia). 25. Rybka Günter (j. łac.). 26. Sieniewicz Zdzisław (j. łaciński). 27. Słota Stanisław (matem.). 28. Sornek Ryszard. 29. Stawicki Zdzisław (28 III 1938). 30. Stolorz Edmund. 31. Szpąderski Stanisław*. 32. Troszok Stanisław. 33. Trybus Alfred. 34. Wasserlauf Lazar. 35. Wróbel Jerzy. 36. Zajączkiewicz Ryszard.

Nie otrzymało promocji 3 uczniów.

Klasa III a.

1. Appel Kurt. 2. Arzt Zdzisław*. 3. Barczewski Czesław. 4. Cederbaum Jerzy. 5. Drwał Tadeusz*. 6. Gałazka Henryk. 7. Gałazka Moszek. 8. Glicenstein Aleksander. 9. Gralka Alfons (10 V 1938). 10. Gut Henryk. 11. Illg Jan. 12. Jakubowicz Ludwik. 13. Janta Zygmunt. 14. Jaskoła Zbigniew. 15. Jeleń Lucjan (10 V 1938). 16. Karpowicz Zbigniew. 17. Kleiner Leon. 18. Köppel Józef. 19. Marzec Jan. 20. Nieckuła Jerzy. 21. Olmer Jusek. 22. Raszka Jan*. 23. Rumun Roman. 24. Stoch Zbigniew. 25. Szulc Antoni. 26. Wajnryb Jakub. 27. Witkowski Jerzy (2 X 1937). 28. Wojterski Teofil. 29. Woźniak Józef. 30. Zieliński Tadeusz. 31. Zwierzyński Leszek. 32. Żyżniewski Jan.

Nie otrzymało promocji 8 uczniów.

Klasa III b.

1. Biernacki Tomasz. 2. Bomba Jan. 3. Buziński Józef. 4. Czypionka Eryk. 5. Chomiakow Anatol. 6. Dalewski Jerzy. 7. Duras Gerhard. 8. Dworzański Jacek. 9. Enzinger Aleksander. 10. Falkus Jan. 11. Gacek Alojzy. 12. Gaszek Gerhard*. 13. Iżycki Jan (28 III 1938). 14. Kania Werner (16 V 1938).. 15. Kołaczyński Bogdan. 16. Komander Teodor. 17. Kiedroń Tadeusz. 18. Kubiak Leon. 19. Liszka Stefan. 20. Łakota Ryszard. 21. Macura Ryszard (url. od 9 V 1938). 22. Mielcarski Zbigniew. 23. Monden Wolfgang (url. od 23 V 1938). 24. Mortimer Janusz. 25. Nifka Norbert. 26. Noszczyński Stefan. 27. Poniatowski Zygmunt. 28. Porada Jan. 29. Prażmowski Marian. 30. Rotbart Ryszard. 31. Szmit Kazimierz. 32. Szydłowski Leon (31 I 1938). 33. Warmcki Stefan. 34. Żukrowski Antoni (27 II 1938).

Nie otrzymało promocji 11 uczniów.

Klasa III c.

1. Bernatzki Joachim. 2. Böhm Tadeusz. 3. Czosnowski Zdzisław. 4. Igła Rudolf. 5. Janas Roald (12 X 1937). 6. Janiczak Andrzej. 7. Jończyk Jerzy. 8. Kuśnierz Ryszard. 9. Losert Zygmunt. 10. Ludyga Kazimierz (6 V 1938). 11. Machowski Jacek. 12. Mazurski Marian. 13. Mrowiec Marian (10 I 1938). 14. Niestrój Leonard. 15. Olszenka Kazimierz. 16. Otremba Ludwik. 17. Perlmutter Jakub (29 X 1937). 18. Piec Antoni. 19. Ribka Jan. 20. Rogacki Bronisław. 21. Schmerler Dawid. 22. Sikorski Zbigniew (30 XII 1937). 23. Słomka Jerzy. 24. Szaflik Juliusz (9 V 1938). 25. Szpytman Kazimierz. 26. Śliwa Jerzy. 27. Tichauer Eryk (12 XII 1937). 28. Truchliński Kazimierz (9 V 1938). 29. Tyłman Stefan. 30. Urbanek Tadeusz. 31. Włodek Kazimierz. 32. Woźnica Karol. 33. Wurst Karol. 34. Zajonc Gerard. 35. Zajczyk Stefan. 36. Zborowski Jerzy.

Nie otrzymało promocji 5 uczniów.

Klasa IV a.

1. Bańka Alfons. 2. Benisz Mieczysław. 3. Bernikier Jan*. 4. Bomba Józef. 5. Dybulla Ludwik. 6. Fredrych Jerzy. 7. Feszczenko Jerzy. 8. Franek Karol. 9. Frąckowiak Janusz*. 10. Garstecki Jan. 11. Goldstein Franciszek. 12. Gross Artur. 13. Herwy Jerzy. 14. Jarecki Roman. 15. Koczur Władysław. 16. Korczyński Andrzej. 17. Köpel Fryderyk. 18. Kräutler Eugen*. 19. Kulicki Zbigniew. 20. Kwiatkowski Rudolf. 21. Kwietniowski Lesław. 22. Maneli Mietek. 23. Marszał Jan. 24. Najberg Ryszard. 25. Niżankowski Zdzisław. 26. Nowakowski Edmund*. 27.

Rainoch Tadeusz. 28. Rak Damian. 29. Rendelstein Henryk. 30. Schutz Ginter. 31. Sikora Jerzy. 32. Sitowski Stanisław. 33. Skrzypczak Walerian. 34. Smuda Wojciech. 35. Szewczyk Robert. 36. Sznajder Jarosław. 37. Wiechuła Bernard. 38. Wiechuła Ludwik. 39. Wilczyński Roman. 40. Wołczek Olgierd*. 41. Zakrzewski Bolesław. 42. Zaluski Zbigniew. 43. Zins Zygmunt.

Nie ukończył gimnazjum 1 uczeń.

Klasa IV b.

1. Barczik Gerard. 2. Binia Jan. 3. Böhm Gerard. 4. Czałoń Władysław. 5. Czylok Tadeusz. 6. Daniel Ryszard. 7. Dynier Mirosław. 8. Juchnowicz Stanisław. 9. Jura Paweł. 10. Kabut Jan. 11. Kachel Józef. 12. Kaldonek Ernest. 13. Klenczar Jerzy. 14. Kondolewicz Czesław. 15. Kukulski Jan. 16. Kurz Henryk*. 17. Kwiecień Zbigniew (url. zdrow. od 9 V 1938). 18. Miśko Robert. 19. Mitas Eugeniusz. 20. Niezabitowski Adam. 21. Niklewski Bolesław. 22. Oszurko Czesław. 23. Posmyk Karol (url. zdrow. od 17 III 1938). 24. Powicki Kurt. 25. Rafalski Edmund. 26. Ringler Leon. 27. Rzepka Erwin (2 X 1937). 28. Ślósarek Henryk. 29. Walicki Janusz. 30. Walczuch Walenty (30 III 1938). 31. Wantuła Władysław. 32. Widuch Józef. 33. Wiklicki Leonard. 34. Woycikiewicz Zbigniew (9 V 1938). 35. Zappa Wojciech.

Nie ukończył gimnazjum 7 uczniów.

Klasa I lic.

1. Altstock Juliusz. 2. Bednorz Józef. 3. Bydliński Ludwik. 4. Grabka Jerzy (10 XII 1937). 5. Jarczyk Domyśław. 6. Kalinowski Rudolf. 7. Kansy Eryk. 8. Kocyk Stanisław (13 XI 1937). 9. Kopel Mieczysław. 10. Kozubowski Tadeusz. 11. Krigar Henryk. 12. Kunert Adolf (21 XI 1937). 13. Matuszyński Franciszek. 14. Muszyński Wilhelm. 15. Niestrój Jerzy. 16. Oleszko Józef (6 V 1938). 17. Orzeł Stanisław. 18. Patryn Alfred. 19. Pyzalski Romuald (11 XII 1937). 20. Pokorski Stefan (6 V 1938). 21. Ratajski Tadeusz. 22. Schmerler Izidor. 23. Siara Edmund (22 XII 1937). 24. Skarżyński Adam*. 25. Sławiczek Władysław. 26. Śmieszek Alfred (10 XII 1937). 27. Sołtys Stanisław. 28. Sołtysek Gerard. 29. Truchliński Julian. 30. Wendt Lesław. 31. Zimmerman Tadeusz. 32. Ziółkiewicz Zdzisław (20 XII 1937). 33. Żabiński Andrzej*.

Nie otrzymało promocji 7 uczniów.

Klasa VIII a.

1. Ader Henryk. 2. Bazieliński Zygmunt. 3. Belkowski Herbert. 4. Czernichowski Henryk. 5. Czwietnia Zbigniew. 6. Golarz Zdzisław. 7. Goryczka Karol. 8. Hoffmann Jan. 9. Kaczorowski Tadeusz. 10. Kaftal Ludwik. 11. Koy Hen-

ryk († 14 V 1937). 12. Lissowski Jan. 13. Majnusz Herbert. 14. Morawiec Franciszek. 15. Oszurko Marian. 16. Polcar Jerzy. 17. Rosenberg Feliks. 18. Samborski Jerzy (22 XII 1937). 19. Siedlewski Zbigniew. 20. Silberstein Henryk. 21. Silberstein Walter. 22. Skrobecki Czesław. 23. Słowiński Stan. 24. Sobota Henryk. 25. Sponer Alfred. 26. Tomaszewski Tadeusz. 27. Truchliński Jerzy. 28. Zajączkowski Tytus.

Klasa VIII b.

1. Cymerman Janusz. 2. Dłużniewski Apoloniusz. 3. Dziwoki Emil. 4. Grzegorzek Adam. 5. Grześ Leon. 6. Jabłoński Tadeusz. 7. Juroff Andrzej. 8. Kamionka Jan. 9. Koszecki Jerzy. 10. Kramza Wiktor. 11. Matussek Paweł. 12. Nickel Herbert. 13. Nowak Ginter. 14. Przyłudzki Walenty. 15. Szkutnik Jan. 16. Wąsalla Franciszek. 17. Wittus Bernard. 18. Wojnarowski Zbigniew.

P. o. Dyrektor: Dr Vilim Frančič.

Koj Henryk Artur Alfred

abiturient,

urodzony dnia 19 lipca 1920 r., zmarł po długiej i ciężkiej chorobie dnia 22 maja 1938 r.

Z powodu zalet serca i charakteru cieszył się zmarły wśród kolegów wielką sympatią, pracowitością zaś i sumiennością w wykonywaniu obowiązków zdobył sobie pełne uznanie Grona Nauczycielskiego.

V. Ogłoszenia Dyrekcji Gimnazjum i Liceum na rok szkolny 1938/39.

Ubiór ucznia.

Obowiązek noszenia jednolitego ubioru młodzieży państwowych szkół średnich ogólnokształcących normuje rozporządzenie Ministra W. R. i O. P. z 27 III 1933 r. (nr 1, poz. 341/33, Dz. U. Min. W. R. i O. P. nr 3 z 1933 r., poz. 50). Ubiór ucznia stanowi: c z a p k a przepisanego kroju (w porze letniej kapelusz z płótnia lnianego, koloru naturalnego, pasek harcerski z odznaką metalową), m a r y n a r k a,

krawat koloru ciemnogramatowego (w porze letniej zalecona bluzka z płótna lnianego, koloru naturalnego, luźna, wpuszczona w spodnie, z kołnierzem wykładanym); spodnie krótkie, zapięte pod kolanem, na lato koloru granatowego, wełniane lub bawełniane, krótkie do kolan; pończochy lub skarpety ciemne. W porze letniej wolno uczniom nosić obuwie płóciennie w dowolnej barwie, płaszcz koloru ciemnogramatowego przepisanego kroju z tarczą i numerem gimnazjum.

Uczniom wolno używać popielatych swetrów, w miesiącach zaś zimowych wolno im nosić kołnierze futrzane, ochraniacze na uszy, szale itp.

W czasie pracy w laboratoriach lub warsztatach mogą uczniowie nosić fartuch koloru granatowego, satynowy, przepisanego kroju.

Uczniowie szkół państwowych obowiązani są nosić ubiór przepisowy w szkole i poza szkołą.

Ubiór gimnastyczny.

Każdy uczeń winien posiadać i przynosić na lekcje ćwiczeń cielesnych: 1. koszulkę trykotową białą, 2. spodenki satynowe czarne, 3. pantofelki gimnastyczne płóciennie.

Oplaty szkolne.

Taksa administracyjna wynosi 100 zł półrocznie i winna być uiszczona najpóźniej do dnia 20 listopada za I półrocze i do dnia 20 kwietnia za II półrocze.

Warunki uzyskania zniżki taksy lub całkowitego od niej zwolnienia określa rozporządzenie Wojewody Śląskiego z dnia 14 I 1937 r. (Gazeta Urzędu Woj. Śl. nr 5 z dnia 30 I 1937 r. Dział Admin. Szkol. nr 1, poz. 1). Podania o zniżkę (ulgi) należy kierować do Dyrekcji Gimnazjum wyłącznie w czasie od 10 do 20 września.

Oплата jednorazowa dla uczniów wstępujących po raz pierwszy do szkoły średniej, utrzymywanej przez Skarb Śląski, wynosi 3 zł.

Oплата na fundusz gier i zabaw wynosi 4 zł rocznie, płatnych w 2 ratach półrocznie. Od tej opłaty nikt zwolnionym być nie może.

Odwołania od uchwały Rady Pedagogicznej w sprawach opłaty administracyjnej należy wnosić wyłącznie przez Dyrekcję gimnazjum i tylko w terminie do 15 października za I półrocze wzgl. 5 marca za II półrocze (zarz. Śl. U. W. W. O. P. z 1 II 1936, nr O. P. III. 190/1).

Ubezpieczenie uczniów.

Uczniowie tut. zakładu obowiązkowo ubezpieczeni są od następstw wypadków — o ile ubezpieczenie to nie nastąpiło prywatnie ze strony rodziców.

Ubezpieczenie to obejmuje wszelkie wypadki, mogące się wydarzyć ubezpieczonym uczniom w czasie nauki względnie podczas wykonywania zleceń, zarządzonych przez Władze szkolne i wypadki w drodze z domu do szkoły i z powrotem.

Składka w roku szkolnym 1937/38 wynosiła 1 zł 70 gr i 2 zł 40 gr. Ubezpieczonych było w tym czasie 423 uczniów (reszta prywatnie); koszt ubezpieczenia wynosiły 808 zł 23 gr.

Z tytułu odszkodowania wzgl. z tytułu zwrotu kosztów leczenia wypłaciła „Vesta“, Bank Wzajemnych Ubezpieczeń, Oddział Katowice, uczniom w ciągu roku szkolnego przeszło 1000 zł.

Składka w roku szkolnym 1938/39 wynosić będzie: a) w kl. I, II, III i IV — 2 zł 40 gr za cały rok (ze względu na naukę w warsztatach), b) w klasach licealnych 1 zł 70 gr za cały rok.

Rada Rodzicielska.

Rodzice uczniów zrzeszeni są w Radzie Rodzicielskiej, która ma na celu ścisłą współpracę rodziców ze szkołą w dziedzinie wychowawczej oraz nieść pomoc materialną uczniom pilnym i niezamożnym. Składka miesięczna wynosi 1 zł.

Rodzice poszczególnych klas wzgl. oddziałów tworzą Patronat Klasowy:

O prawach członków Rady Rodzicielskiej oraz Patronatów Klasowych informują poniższe wyciągi z regulaminów.

Regulamin Rady Rodzicielskiej uczniów Gimnazjum Państwowego w w Katowicach (zatwierdzony reskr. U. W. Śl. W. O. P. z dnia 4 VIII 1930, L. O. P. III 2286/9).

§ 1. Radę Rodzicielską wymienionego wyżej zakładu stanowią wszyscy rodzice uczniów uczęszczających do zakładu.

§ 2. Zgromadzenie Rady Rodzicielskiej odbywa się z zasady z początkiem każdego roku szkolnego, celem dokonania wyboru Wydziału Wykonawczego Rady, Komisji Rewizyjnej i dania Wydziałowi wytycznych pracy na cały rok. To zgromadzenie roczne winno być ogłoszone 8 dni przed terminem odbycia. W razie potrzeby należy zwołać zebranie w ciągu roku szkolnego na życzenie 1/3 części Rady Rodzicielskiej lub na żądanie Dyrekcji szkoły, albo na podstawie uchwały Wydziału wykonawczego. Zgromadzenie nadzwyczajne ogłasza się najmniej 3 dni przed terminem odbycia.

§ 3. Członkowie Rady Rodzicielskiej opłacają dobrowolną składkę na cele Rady według własnego uznania.

§ 4. Celem Rady Rodzicielskiej jest zacieśnienie węzłów między rodzicami uczniów a szkołą, udzielenie szkole moralnego i materialnego poparcia wszędzie, gdzie tego będzie wymagało dobro młodzieży i wytworzenie najpożyśniejszych warunków wychowania młodzieży, uczęszczającej do zakładu.

§ 5. Cele powyższe urzeczywistnia Rada Rodzicielska przez zgodne współdziałanie z Dyrekcją i Gronem nauczycielskim zakładu w roztaczaniu nad młodzieżą opieki poza murami szkolnymi, przez popieranie Dyrekcji i Grona nauczycielskiego w tworzeniu urządzeń, mających na celu rozwój etyczny, umysłowy i fizyczny młodzieży, a wreszcie przez zapobieganie i przeciwdziałanie wszelkim wpływom i objawom szkodliwym pod względem wychowawczym.

§ 6. Wydatki związane z urzeczywistnieniem tych celów pokrywa Rada Rodzicielska:

- a) z wkładek dobrowolnych swoich członków,
- b) z dochodów, uzyskanych z przedsięwzięć, jak zabawy, przedstawienia, odczyty itp.,
- c) z innych źródeł, jak subwencje instytucji i datki osób prywatnych.

§ 7. Celem wykonania wymienionych zadań wybiera Rada Rodzicielska na zgromadzeniu Wydział wykonawczy na okres roku szkolnego, złożony z przewodniczącego, jego zastępcy, sekretarza, skarbnika i 5 członków. Prawo wyboru czynne i bierne posiadają tylko rodzice uczniów uczęszczających w danej chwili do zakładu. Prawo wyboru traci się z chwilą wystąpienia dziecka z zakładu.

§ 8. W skład Rady Rodzicielskiej wchodzi nadto z urzędu dyrektor zakładu i 3 członkowie Grona nauczycielskiego, wyznaczeni przez Dyrektora zakładu w porozumieniu z Radą Pedagogiczną.

Wydział wykonawczy zdaje sprawozdanie za okres swego urzędowania na zgromadzeniu Rady Rodzicielskiej

§ 9. Zadaniem Komisji rewizyjnej, wybieranej na zgromadzeniu Rady Rodzicielskiej w liczbie 3 członków równocześnie z wyborami Wydziału wykonawczego, jest kontrola ksiąg, rachunków i kasy Rady Rodzicielskiej, oraz postawienie na zgromadzeniu Rady wniosku o udzielenie lub odmówienie absolutorium ustępującemu Wydziałowi wykonawczemu.

§ 10. Rozwiązanie Rady Rodzicielskiej może nastąpić na podstawie uchwały Zgromadzenia rodziców większością $\frac{2}{3}$ głosów przy obecności $\frac{3}{5}$ członków Rady Rodzicielskiej.

§ 11. Uchwały zapadają zwyczajną większością głosów, wybory zaś dla prawomocności wymagają przyjęcia

do zatwierdzającej wiadomości przez Wydział Oświecenia Publicznego.

§ 12. Wydziałowi Oświecenia Publicznego przysługuje prawo rozwiązania Wydziału wykonawczego w czasie okresu urzędowania i rozwiązania względnie zawieszenia działalności Rady Rodzicielskiej na czas oznaczony lub nieoznaczony.

Regulamin Patronatów Klasowych.

§ 1. Poza Wydziałem Rady Rodzicielskiej istnieją Patronaty Klasowe, obejmujące rodziców i opiekunów uczniów danego oddziału. Liczba Patronatów Klasowych odpowiada ilości oddziałów w zakładzie.

§ 2. Cele. a) W stosunku do rodziców: Zaznajomienie z problematmi nowoczesnej szkoły, psychologii młodzieży, pedagogiki, higieny i socjologii w formie referatów, wykładów popularnych, pogadanek i zebrań dyskusyjnych.

b) W stosunku do młodzieży: 1. Opieka materialna nad młodzieżą ubogą danej klasy, po uprzednim ustaleniu listy uczniów. 2. Pomoc w organizowaniu wycieczek naukowych, przewidzianych planem nauki, wykładów, przedstawień itp. 3. Kontakt z wychowawcą i nauczycielami danej klasy dla ustalenia wspólnego postępowania wobec wychowanków.

§ 3. Organizacja. Patronaty klasowe zbierają się na początku roku szkolnego z inicjatywy opiekunów klasowych i przeprowadzają wybór zarządu patronatowego, w skład którego wchodzi: przewodniczący(ca), zastępca(czyni), sekretarz, skarbnik. Nadto wchodzi do Zarządu z urzędu opiekun klasy. Każdorazowy przewodniczący patronatu klasowego jest równocześnie łącznikiem Patronatu Klasowego z Wydziałem Rady Rodzicielskiej i na zaproszenie Wydziału referuje na posiedzeniach Wydziału Rady Rodzicielskiej sprawy danego Patronatu.

Patronat zbiera się najmniej 4 razy do roku, najmniej jeden raz na okres konferencyjny.

§ 4. Zakres działania. Patronaty klasowe, tj. ogół rodziców, opiekunów danego oddziału i Zarządy patronatowe mają w obrębie danej klasy pełną autonomię w dziedzinie współpracy domu i szkoły, załatwiają zatem wewnętrzne sprawy klasowe we własnym zakresie, zawsze jednak w porozumieniu z wychowawcą i za jego zgodą. Zwiedzają więc stancje uczniowskie, urządzają klasowe zebrania towarzyskie, imprezy wewnętrzne, bądź też dla całego zakładu, za uprzednią zgodą Wydziału Wykonawczego Rady Rodzicielskiej, uchwalają sobie własne świadczenia (poza wkładami i świadczeniami, które obowiązują całą Radę Rodzicielską i przyjęte zostały przez Walne Ze-

branie), dysponują nimi dowolnie, porozumiewają się z innymi Patronatami dla realizowania wspólnych celów, np. przedstawień, wycieczek itp.

Sprawy treści ogólnej, przedyskutowane i uchwalone przez Patronaty klasowe, przedkłada delegat, tj. Przewodniczący Zarządu Patronatu Wydziałowi Rady Rodzicielskiej jako wnioski do rozpatrzenia, ewentualnie do przedłożenia Walnemu Zebraniu.

Każdorazowa akcja musi być uzgodniona z opiekunem klasy. Głosowanie odbywa się na zarządzenie przewodniczącego. Uchwały zapadają większością głosów.

§5. Patronaty klasowe nie mają prawa weta wobec zarządzeń Władz szkolnych ani prawa stawiania żądań czy postulatów, lecz są instytucją wewnętrzną Rady Rodzicielskiej zakładu, czynnikiem współwychowawczym wraz z gronem nauczycielskim, ustanowionym dla współpracy domu i szkoły w dziele wychowania młodego pokolenia. Wszelkie uchwały, odnoszące się do wychowania i nauczania, mogą mieć charakter dezyderatów. W sprawach dydaktycznych i wychowawczych, odnoszących się do innego nauczyciela a nie opiekuna klasy, dyskusja toczyć się może tylko w obecności zainteresowanego nauczyciela.

§6. Do współpracy w patronacie należy wciągać stopniowo wszystkich rodziców, nikt też nie powinien uchylać się od współdziałania, gdy chodzi o zbiorowy czyn społeczny. O zebraniach patronat. Zarządu powiadamia Przewodniczący Patronatów Klasowych po porozumieniu się z opiekunem kl. okólnikiem przez młodzież, względnie notatką w dzienniczkach lekcyjnych.

§7. Sekretariat Patronatowy prowadzi protokół z posiedzeń, notuje poruszone sprawy i zapadłe uchwały, a Zarząd winien dopilnować przeprowadzenia powziętych uchwał.

§8. Patronaty przedkładają dwukrotnie w roku szk. (z końcem I i II półroczu) sprawozdania ze swojej działalności Wydziałowi Rady Rodzicielskiej oraz Dyrekcji zakładu w odpisie.

Spis podręczników na rok szkolny 1938/9

(ustalony przez Radę Pedagogiczną 17 VI 1938).

Klasa I.

Religia: Ks. dr Szmyd: Liturgia katolicka.

Jęz. Polski: Balicki-Maykowski: Mówią wieki, cz. I.

Z. Klemensiewicz: Język polski, cz. I.

Historia: Dąbrowski: Historia dla kl. I, cz. I.

Jęz. niemiecki: Dewitzowa: Wir lernen deutsch (dla oddz. z jęz. obcym nowożytnym niemieckim).

Język francuski: Cieślińska-Nieniewska: Parlons français (dla oddz. z język. obcym nowożytnym francuskim).
 Język łaciński: Skimina: Elementa Latina.
 Geografia: St. Pawłowski: Geografia Polski; Atlas geograf. dla kl. I.
 Matematyka: Banach, Stożek i Sierpiński: Arytmetyka.
 Przyroda: Dziurzyński: Życie zwierząt.

Klasa II.

Religia: Ks. dr Baranowski i Kowalski: Nauka wiary i obyczajów.
 Język polski: Balicki-Maykowski: Mówią wieki, cz. II. Klemensiewicz: Język polski, cz. II.
 Historia: J. Dąbrowski: Historia, cz. II; Nanke-Semkowicz: Szkolny atlas histor., cz. II.
 Język niemiecki: Dewitzowa: Wir sprechen deutsch.
 Język francuski: Cieślińska-Nieniewska: Le Français travaille.
 Język łaciński: Auerbach-Dąbrowski: Disce Latine dla kl. II, oddz. b, c.
 Skimina: Elementa Latina, cz. II (oddz. a).
 Geografia: Aniela Chałubińska i Janiszewski: Geografia Europy; Romer: Atlas geograficzny dla kl. II.
 Przyroda: T. Kołodziejczyk: Botanika.
 Matematyka: Banach, Stożek: Algebra dla kl. II; Iwaskiewicz: Geometria dla kl. II.

Klasa III.

Religia: Ks. R. Archutowski: Zarys historii Kościoła katolickiego.
 Język polski: Balicki-Maykowski: Mówią wieki, część III. Z. Klemensiewicz: Język polski, cz. III.
 Historia: J. Dąbrowski: Historia, cz. III; Nanke-Semkowicz: Szkolny atlas historyczny, cz. III.
 Geografia: St. Pawłowski: Geografia krajów i mórz pozacuropejskich.
 Język niemiecki: Dewitzowa: Zum schaffenden Menschen in deutschen Landen.
 Język francuski: O. Cieślińska, H. Nieniewska: Aux quatre coins de la France.
 Język angielski: T. Grzebieniowski: Great and Greater Britain.
 Język łaciński: Auerbach i Dąbrowski: Disce Latine III (wszystkie oddziały).
 Matematyka: Banach i Algebra dla kl. III.
 Iwaskiewicz: Geometria dla kl. III.
 Fizyka: Bąkowski i Lorenz: Fizyka; Turkiewicz: Świat chemii.

Klasa IV.

Religia: Ks. R. Archutowski: Zarys historii Kościoła katolickiego.
 Jęz. polski: Balicki-Maykowski: Mówią wieki, cz. IV; Klemensiewicz: Język polski, cz. IV.
 Jęz. łaciński: Auerbach-Dąbrowski: Disce Latine, cz. IV.
 Jęz. niemiecki: Dewitzowa: Menschen und Staaten, Schaffen und Wirken.
 Jęz. francuski: Czerny et Jungman: Hier et aujourd'hui (grupa francuska).
 Jęz. angielski: ustali się po wakacjach (grupa ang.).
 Historia: Dąbrowski: Historia dla kl. IV.
 Geografia: St. Pawłowski: Geografia dla kl. IV; Romer: Atlas geograficzny.
 Przyroda: J. Radomski i dr S. Tołpa: Nauka o człowieku.
 Matematyka: Banach: Algebra; Iwaszkiewicz: Geometria.
 Fizyka: St. Malec i W. Werner: Fizyka.

Klasa I i II lic.

Podręczniki ustali się po wakacjach.

Przedmioty nadobowiązkowe.

W tut. zakładzie przewiduje się w roku szk. 1938/39 nauczanie następujących przedmiotów nadobowiązkowych (w godzinach popołudniowych):

1. Jęz. angielskiego — kurs średni i wyższy od 3 IX (od kl. III); kurs niższy od półroczu (od kl. II).
2. Jęz. francuskiego — kurs średni i wyższy od 3 IX (od kl. III); kurs niższy od półroczu (od kl. II).
3. Jęz. niemieckiego — kurs średni i wyższy od 3 IX (od kl. II); kurs niższy od 3 IX (od kl. I).
4. Rysunków — kurs niższy, średni i wyższy (od kl. I).
5. Śpiewu i muzyki — gra na skrzypcach w różnych poziomach (od kl. I), oraz śpiew (od kl. I) od 3 IX.
6. Szermierki (od kl. I) od 1 X.
7. Zajęcia ochotnicze w pracowni zajęć prakt. (od kl. I).

Zajęcia popołudniowe obowiązkowe.

1. Nauka religi wyznań niekatolickich (1—2 razy w tyg.).
2. Gry i zabawy, wzgl. przysp. sport. (2 godz. tyg. — raz w tygodniu, wszystkie klasy).
3. Hufiec p. w. I i II stopnia (kl. IV gimn. i I lic.) raz w tygodniu.

Dyrekcja Gimnazjum i Liceum
 Dr Vilim Frančić.

